

Miguel Gutiérrez Adúriz

Esperanto

Curso del idioma internacional

PAS

Primera edición, noviembre 1995

© Paula Adúriz Sánchez, 1995

Floranes 57, 2º C, 39010 Santander

Proyecto gráfico y diseño de la cubierta: Liven Dek

ISBN: 84-920931-0-2

Depósito legal: Z. 3.433 - 1995

Impreso en España

Presita en Hispanio

Impresión y encuadernación: Coop. de Artes Gráficas Librería General

Pedro Cerbuna, 23, 50009 Zaragoza

Todos los derechos reservados. Ninguna parte de este libro puede ser reproducida, transmitida o almacenada, sea por procedimientos mecánicos, ópticos o químicos, incluidas las fotocopias, sin permiso del propietario de los derechos.

1

Unua leciono Lección primera

Alfabeto

Consta de 28 letras. 5 vocales (las mismas que en español: a, e, i, o, u) y 23 consonantes. 10 se pronuncian como en castellano (b, d, f, k, l, m, n, p, s, t) y la pronunciación de las 13 restantes la iremos aclarando a lo largo del curso (c, ĉ, g, ĝ, h, ĥ, j, ĵ, r, ŝ, ŭ, v, z). El alfabeto es rigurosamente fonético: se lee como se escribe y se escribe como se pronuncia. No existen letras dobles; por lo tanto, cuando dos letras iguales aparecen juntas debido a la unión de dos raíces, o una raíz y un sufijo, por ejemplo “mallonga”, se pronuncian separadamente: mal-lon-ga.

Sílabas

En esperanto cada palabra tiene tantas sílabas como vocales contiene. Ej. “la” tiene una sílaba; “libro” tiene dos (li-bro); “piano” tiene tres (pi-a-no) mientras que en español sólo tiene dos (pia-no); “elefanto” tiene cuatro (e-le-fan-to).

Acento

El esperanto no tiene acentos ortográficos (â, é, ì, ö, û...), sino tan sólo el acento tónico, que se pronuncia, pero no se escribe, y que recae siempre sobre la penúltima sílaba. Por tanto todas las palabras son llanas. Ej. “libro” (lí-bro); “piano” (pi-á-no); “telefono” (te-le-fó-no); “familio” (fa-mi-lí-o).

-o

Terminación de todos los sustantivos en singular.

kato: *gato*

katino: *gata*

libro: *libro*

instruisto: *maestro, profesor*

lernanto: *alumno*

tablo: *mesa*

botelo: *botella*

glaso: *vaso*

-in-

Sufijo que indica el sexo femenino. En esperanto no existen géneros gramaticales, o lo que es lo mismo, las cosas no “tienen” sexo). Por eso sólo se emplea con nombres de profesiones, personas y animales.

kato: *gato*

lernanto: *alumno*

amiko: *amigo*

katino: *gata*

lernantino: *alumna*

amikino: *amiga*

ino: *hembra*

la

Artículo determinado (en español *el, la, los, las*), invariable para todos los géneros, números y casos. El artículo indeterminado (en español *un, una, unos, unas*) no existe en esperanto.

glaso: *(un) vaso*

botelo: *(una) botella*

leono (le-o-no): *(un) león*

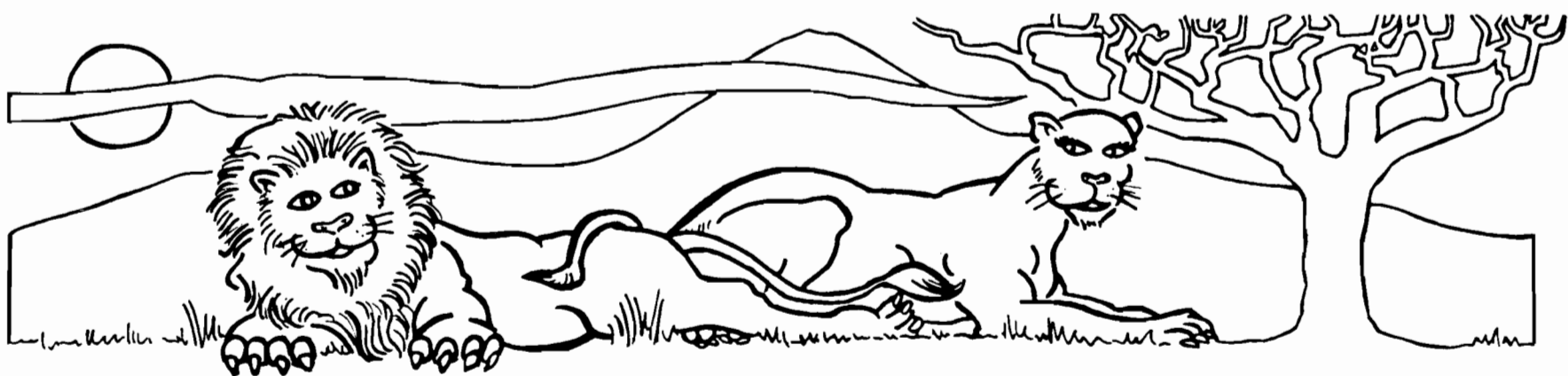
leonino: *(una) leona*

la glaso: *el vaso*

la botelo: *la botella*

la leono: *el león*

la leonino: *la leona*

-a

Terminación de todos los adjetivos en singular. Hay que tener en cuenta que en esperanto el adjetivo antecede generalmente al sustantivo.

alta: *alto/a*
granda: *grande*
plena: *lleno/a*

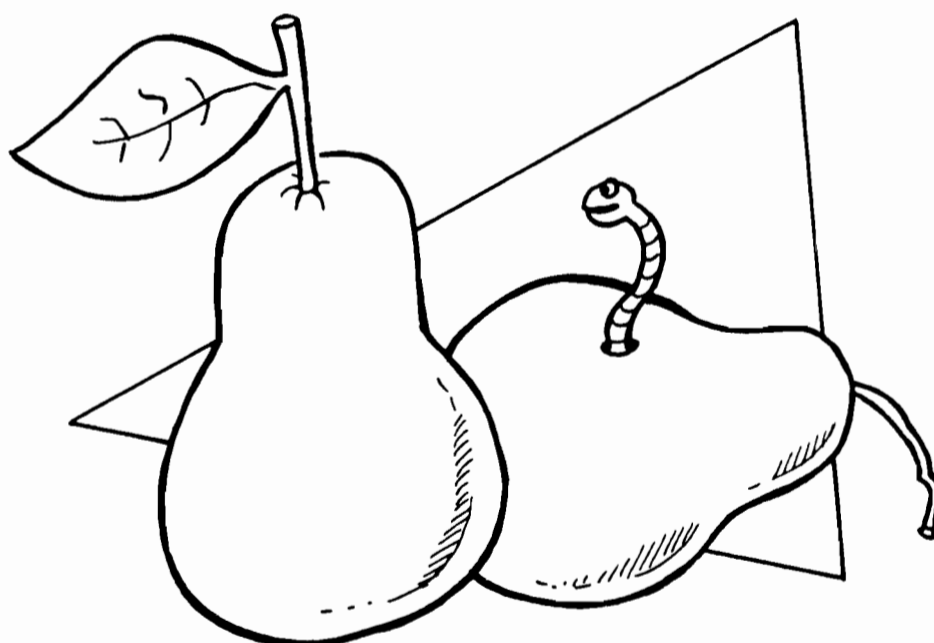
alta domo: *(una) casa alta*
granda fabriko: *(una) fábrica grande*
plena glaso: *(un) vaso lleno*

mal-

Prefijo que indica idea contraria, “lo contrario de”.

bela: *bello/a, bonito/a*
bona: *bueno/a*
forta: *fuerte*
sana: *sano/a*
longa: *largo/a*
amiko: *amigo*

malbela: *feo/a*
malbona: *malo/a*
malforta: *débil*
malsana: *enfermo/a*
mallonga (mal-lon-ga): *corto/a*
malamiko: *enemigo*
mala: *opuesto/a, contrario/a*

-i

Terminación de todos los verbos en infinitivo.

esti: *ser, estar*
paroli: *hablar*
dormi: *dormir*
plori: *llorar*

fumi: *fumar*
demandi: *preguntar*
kanti: *cantar*
respondi: *responder*

-as

Terminación de todos los verbos en presente de indicativo. Sirve para todos los números y personas.

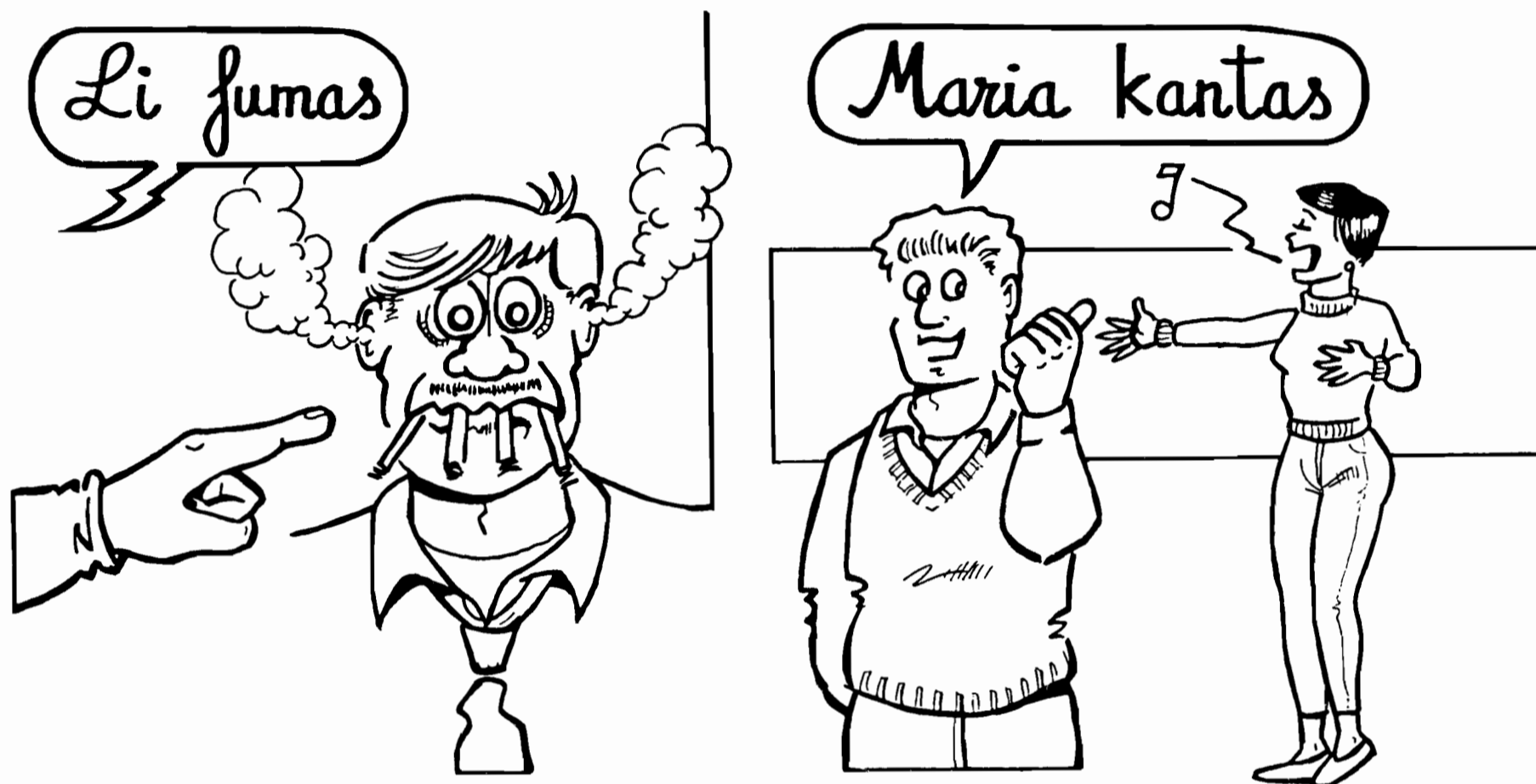
Mi parolas: *Yo hablo*

Li estas forta: *(Él) Es fuerte*

Maria kantas: *María canta*

La instruisto demandas: *El maestro pregunta*

La tablo estas meblo: *La mesa es un mueble*

ne

Adverbio de negación (español *no*).

Maria ne laboras: *María no trabaja*

Li ne fumus: *(Él) no fuma*

La infano ne dormas: *El niño no duerme*

Ejercicio

Traducir en esperanto ayudándose del vocabulario de la página 10.

Un gato bonito. Una leona grande. El vaso lleno. Una taza vacía. La pera mala. Una cama pequeña. El buen libro. La casa alta. Un alumno bajo. La flor bonita. Un animal enfermo. Un niño fuerte. Una buena amiga. Una botella fea. El elefante bajo. Un mueble largo. Un mal director.

Lectura

Leer y traducir las siguientes frases, teniendo en cuenta que en esperanto todas las palabras son llanas y que hay tantas sílabas como vocales.

La libro estas bela. La fabriko estas alta. Tablo estas meblo. Mi estas lernanto. La domo estas malalta. Elefanto estas granda besto. Porko estas malbela besto. La botelo estas malplena. Li estas bona amiko. La infano ploras. La instruisto demandas. La lernanto respondas. La instruisto ne fumas. La atleta estas forta. La amikino kantas. Li ne estas malsana. La glaso ne estas malgranda. La lernantino parolas. La frukto ne estas granda. Lito estas meblo. La fabriko ne estas malbela. Leono ne estas meblo. Tulipo estas bela floro. La floroj floris. Pomo estas bona frukto. Maria kantas. La atleta estas sana. Li ne dormas. Mi ne fumas.

Traducir

El alumno responde. Carlos llora. No soy alto. Es maestro. Un tulipán es una flor bonita. El atleta está sano. La fábrica no es alta. La botella está vacía. La mesa es larga. El libro es grande. La casa es baja. La gata es bonita. El cerdo no es feo. Una pera es una buena fruta. Carlos trabaja. El niño llora. El gato fuma. El atleta es fuerte. Un vaso no es una flor. Carlos es malo. El está enfermo. La cama es bonita. Yo soy débil. La taza está llena. El maestro pregunta. Un elefante es un animal grande. El gato es pequeño. Una mesa es un mueble. Él no responde. Un león es un animal fuerte.

Vocabulario

amiko: *amigo*

atleto: *atleta*

besto: *animal*

botelo: *botella*

direktoro: *director*

domo: *casa*

elefanto: *elefante*

fabriko: *fábrica*

floro: *flor*

frukto: *fruta*

glaso: *vaso*

infano: *niño*

instruisto: *maestro, profesor*

Karlo: *Carlos*

kato: *gato*

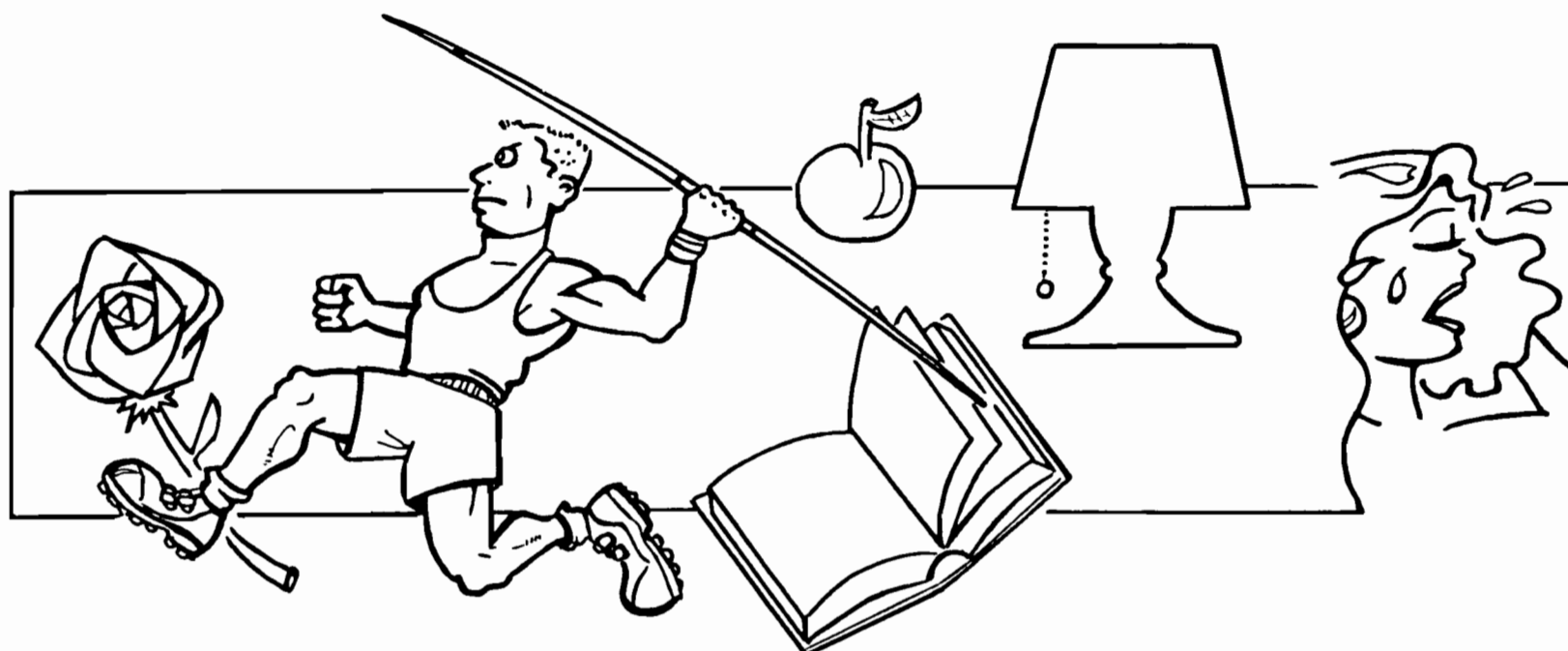
lampo: *lámpara*

leono: *león*

lernanto: *alumno*

libro: *libro*

lito: *cama*

meblo: *mueble*
piro: *pera*
pomo: *manzana*
porko: *cerdo*
tablo: *mesa*
taso: *taza*
tulipo: *tulipán*

alta: *alto/a*
bela: *bello/a, bonito/a, (hermoso/a)*
bona: *bueno/a*
forta: *fuerte*
granda: *grande*
longa: *largo/a*

Maria: *María*
plena: *lleno/a*
sana: *sano/a*

demandi: *preguntar*
dormi: *dormir*
esti: *ser, estar*
fumi: *fumar*
kanti: *cantar*
paroli: *hablar*
plori: *llorar*
respondi: *responder*

li: *él*
mi: *yo*
ne: *no*

Pronunciación

- ĉ: Equivale a la “ch” castellana en *pecho, muchacho*: ĉarlatano [charlatán].
- g: Incluso la inicial, equivale a la “g” suave de *gato, seguir, trigo*: gitaro [guitarra]
- j: Equivale a la “y” de *doy, voy, ley*: arboj (ar-boy) [árboles].
- r: Incluso la inicial, equivale a la “r” suave en *pera*: kanario (ka-na-ri-o).
- ŭ: Equivale a la “u” breve diftongada en *euforia, pausa, aurora*: aŭto (aŭ-to).
- v: Equivale a la “v” inglesa en *vanity*, francesa en *vie*, italiana en *vita*, portuguesa en *vida*; a la “w” alemana en *wein*. Es siempre labiodental y no debe confundirse con la “b”. Se pronuncia disponiendo los órganos de articulación (lengua, dientes, labios) en la boca exactamente igual que para la “f”, pero haciendo vibrar las cuerdas vocales en la garganta: vino [vino].

ĉu

Señala el principio de una pregunta, equivaliendo al signo “¿”, que se usa en castellano. Si nos sirve de ayuda, la podemos traducir por “¿Acaso...”. No se utiliza cuando la frase comienza por medio de una palabra interrogativa (en esperanto hay nueve): “kio” qué, “kiu” quién, “kiam” cuándo, “kiom” cuánto, “kiel” cómo, “kie” dónde, “kial” porqué, “kies” de quién, “kia” cuál).

La kato dormas: *El gato duerme*

Ĉu la kato dormas?: *¿Duerme el gato?*

Ĉu piro estas frukto?: *¿Una pera es una fruta?*

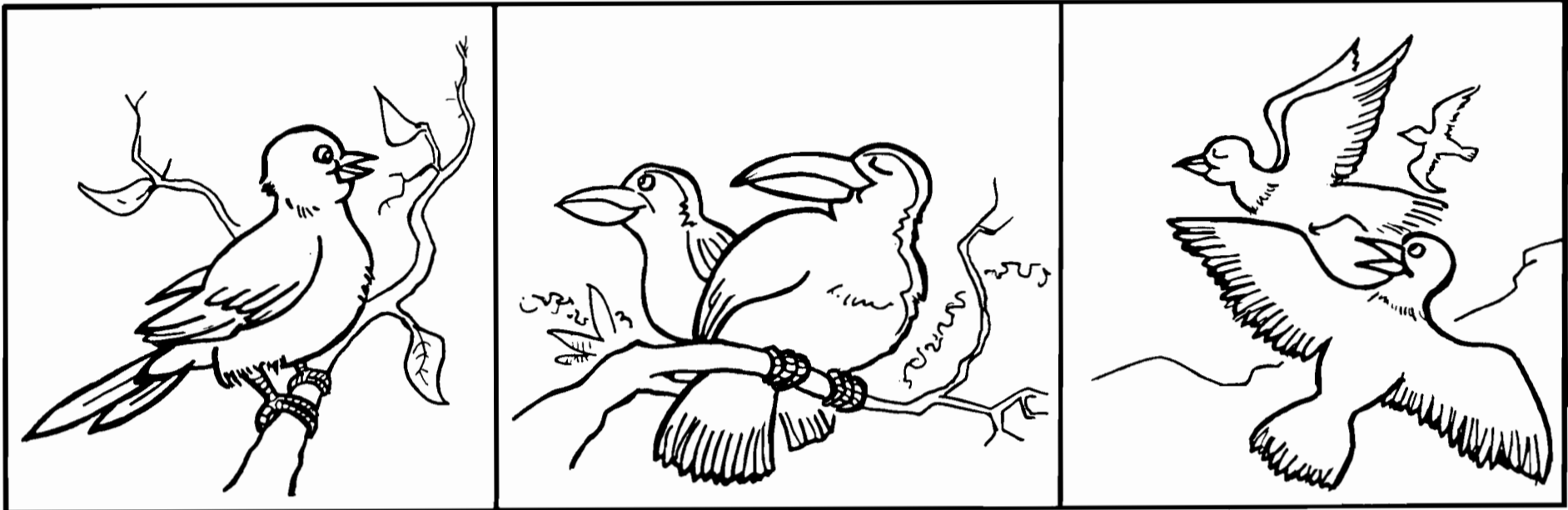
Jes, piro estas frukto: *Sí, una pera es una fruta*

Ĉu tablo estas floro?: *¿Una mesa es una flor?*

Ne, tablo estas meblo: *No, una mesa es un mueble*

-j

Terminación que señala el plural. Recuérdese que esta semivocal se pronuncia como la “y” de *soy, voy, estoy* y que no forma sílaba al no ser una de las cinco vocales (a, e, i, o, u). El acento tónico de la palabra no cambia del singular al plural: *lernanto* (ler-nán-to), *lernantoj* (ler-nán-toj).

unu birdo

du birdoj

tri birdoj

lernanto: *alumno*

amikino: *amiga*

bela floro: (*una*) *flor bonita*

malplena glaso: (*un*) *vaso vacío*

lernantoj: *alumnos*

amikinoj: *amigas*

belaj floroj: (*unas*) *flores bonitas*

malplenaj glasoj: (*unos*) *vasos vacíos*

Preposiciones

al: *a, hacia*

de: *de, desde*

en: *en, dentro de*

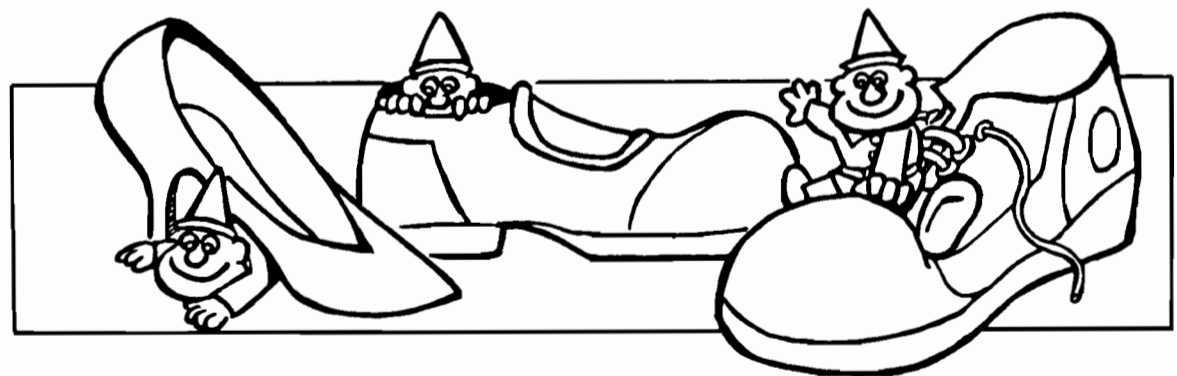
inter: *entre*

kun: *con (compañía)*

sub: *bajo, debajo de*

super: *sobre (sin contacto), por encima de*

sur: *sobre (con contacto), encima de*

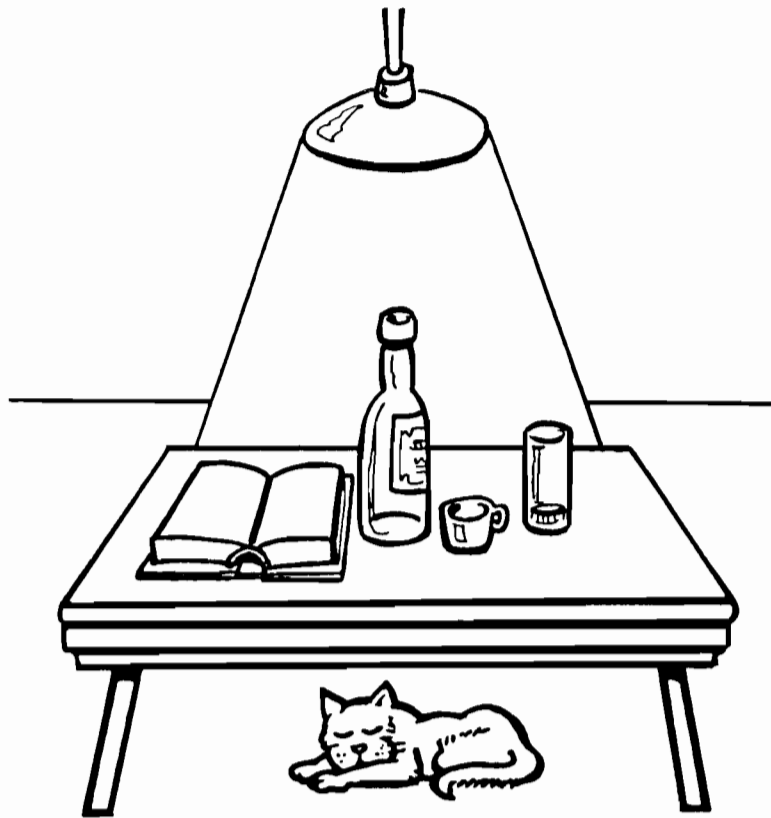

La direktoro iras al la fabriko: *El director va hacia la fábrica*

Li estas amiko de Karlo: *(Él) es amigo de Carlos*

Maria laboras en la domo: *María trabaja en la casa*

Vi parolas kun Maria: *(Tú) hablas con María*

La lampo estas **super** la tablo

La taso estas **inter** la botelo kaj la glaso

La libro estas **sur** la tablo

La kato dormas **sub** la tablo

¡Atención!

En esperanto cada terminación gramatical confiere a la raíz un nuevo significado:
labori = trabajar — *laboro* = trabajo — *labora* = laboral.

(flugi) la flugo de birdo: *el vuelo de un pájaro*

(demandi) la demando de la instruisto: *la pregunta del profesor*

(plori) forta ploro: *(un) fuerte llanto*

(infano) (respondi) infana respondo: *(una) respuesta infantil*

(paroli) parola respondo: *(una) respuesta oral (de palabra)*

(leono) leona forto: *fuerza de león*

Ejercicio 1

Traducir la siguientes palabras:

Maldika, maljuna, foto, laboro, forto, kanto, flori, jesi, amika besto, atleta forto, mala respondo, ina ploro.

Ejercicio 2

La lernanto respondas. La respondo estas bona. Maria fotas. La fotoj de Maria estas belaj. La vino ne estas blanka. Unu piro kaj du pomoj estas tri fruktoj. Li estas tre juna instruisto. Li laboras en malgranda ĉambro. La atletino iras al la domo. La elefantoj ne flugas. La aŭto estas flava kaj blua. Li aŭtas al la fabriko.

Ejercicio 3

Contestar a las siguientes preguntas en esperanto.

Ĉu piro estas floro? Ĉu la pomoj estas brunaj? Ĉu glaso estas frukto? Ĉu leono estas meblo? Ĉu la kanarioj estas flavaj? Ĉu la elefantoj estas malgrandaj? Ĉu vi fumas? Ĉu vi kantas? Ĉu vi dormas? Ĉu vi laboras?

Lectura

Leer y traducir las siguientes frases:

La kato estas sur la piano. La botelo estas inter la pomo kaj la piro. La kafo estas en la taso. Du glasoj estas sur la tablo. La lernantino estas en la ĉambro. Li kaj mi laboras en la domo. La direktoro iras al la fabriko. Li estas en la aŭto kun Karlo. Karlo parolas kun mi. Maria estas amikino de Karlo. La libroj de Petro estas tre belaj. La granda lampo estas super la tablo de la ĉambro. La juna atleto dormas en granda lito. Mi parolas kun Maria. Vi ne iras al la ĉambro. La libro de la lernanto estas sur la lito. La infanoj iras al la domo de Maria. La aŭto de la instruisto estas blua. La birdoj flugas de arbo al arbo. Kanario estas flava birdo. Maria estas juna kaj bela. Li estas blonda. La boteloj estas verdaj. Vi ne estas dika. La lernanto estas tre alta.

Conversación

Contestar en esperanto:

Ĉu la kato estas en la aŭto? Ĉu la botelo estas inter la pomo kaj la glaso? Ĉu en la taso estas vino? Ĉu sub la tablo estas tri glasoj? Ĉu la lernantino estas en la aŭto? Ĉu li kaj mi laboras en la fabriko? Ĉu la direktoro iras al la ĉambro? Ĉu li estas kun Maria? Ĉu Karlo parolas kun li? Ĉu Maria estas amikino de Karlo? Ĉu la libroj de Petro estas malbelaj? Ĉu la granda lampo ne estas en la ĉambro? Ĉu la atleto dormas sur la piano? Ĉu mi parolas kun Karlo? Ĉu vi iras al la ĉambro? Ĉu la libro de la lernanto estas sub la taso? Ĉu la infanoj iras al la domo de Karlo? Ĉu la aŭto de la instruisto estas nigra? Ĉu la birdoj flugas de ĉambro al ĉambro? Ĉu kanario estas blanka birdo? Ĉu Maria estas maljuna? Ĉu li estas bruna? Ĉu la boteloj estas nigraj? Ĉu vi estas dika? Ĉu la lernanto estas malalta?

Traducir

El director está en la fábrica. El gato de Carlos duerme en la habitación de María. Él va a la casa. El león está debajo de la cama. La lámpara bonita está sobre (en el techo) la mesa. Es muy buen amigo de Carlos. Tú hablas con Carlos, y él habla conmigo. ¿Es nuevo el piano? Las botellas vacías están sobre la mesa. Los pájaros vuelan por encima el árbol. El libro es muy grueso. María es rubia y Carlos es moreno. ¿El café está en la botella? No, el café está en las tazas. ¿El director está en la fábrica? Sí, (él) está en la fábrica. El automóvil está entre la casa y el árbol alto. La mesa pequeña es marrón. No fumo. ¿Cantas? ¿Duerme (él)?

Vocabulario

arbo: árbol

aŭto: auto, coche

birdo: pájaro

ĉambro: habitación

kafo: café

kanario: canario

piano: piano

vino: vino (bebida)

blonda: rubio

dika: gordo, grueso

juna: joven

flugi: volar

foti: fotografiar

iri: ir

labori: trabajar

al: a, hacia

ĉu: (pregunta)

de: de, desde

du: dos (2)

en: en, dentro de

inter: entre

jes: sí

kaj: y

kun: con (compañía)

sub: bajo, debajo de

super: sobre (sin tocar), por encima de

sur: sobre (con contacto), encima de

tre: muy

tri: tres (3)

unu: uno/a (1)

vi: tú, vd, vds, vosotros/as

la koloroj: los colores

blanka: blanco/a

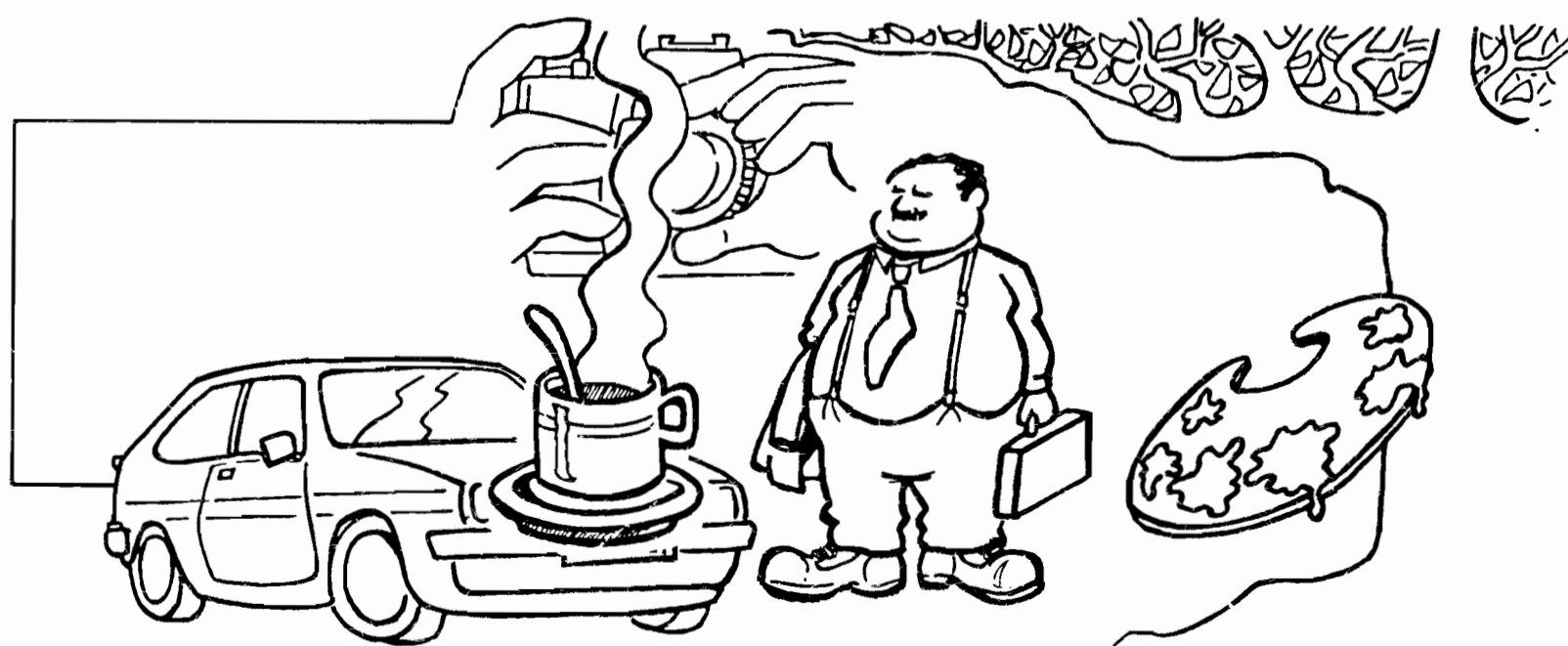
blua: azul

bruna: marrón, moreno/a, castaño/a

flava: amarillo/a

nigra: negro/a

verda: verde

Pronunciación

- c:** Equivale a “ts” en *Lao-tsé*, *tse-tsé*: **danci** (dántsi) [bailar].
- ĝ:** Equivale al grupo inglés “dg” en *Cambridge*, al grupo francés “dj” en *adjoint*, a la “g” italiana en *giro*, al grupo portugués “dj” en *adjectivo*, al grupo catalán “tg/tj” en *viatge*, *platja*. Es exactamente el sonido que damos en castellano a la “y” tras “l” o tras “n”: *el yunque*, *un yermo*. Se pronuncia disponiendo los órganos de articulación (lengua, dientes, labios) en la boca exactamente igual que para la “ch” española, pero haciendo vibrar las cuerdas vocales en la garganta: **loĝi** [habitar], **ruĝa** [rojo/a].
- h:** Equivale a la “h” inglesa en *house*, a la “h” alemana en *Hund*. Es ligeramente aspirada, o sea, que se pronuncia como la “j” española pero sumamente suave, exhalando aire por el paladar sin que intervenga la laringe, como en Andalucía *bajar*, *tejer*: **hundo** [perro].
- ŝ:** Equivale al grupo inglés “sh” en *ship*, al grupo francés “ch” en *chaud*, al grupo italiano “sc” en *pesce*, al grupo alemán “sch” en *schön*, a la “x” catalana en *caixa*, gallega y portuguesa en *peixe*. Su sonido es el de la “ch” en boca de algunos andaluces *muchacho* (mushasho): **fiŝo** [pez], **ŝi** [ella].

Pronombres personales

mi: yo	ĝi: <i>ello (neutro), él, ella</i>
vi: tú, usted	ni: nosotros/as
li: él	vi: vosotros/as, ustedes
ŝi: ella	ili: ellos/as

Los pronombres personales se anteponen al verbo. “Ĝi” se emplea para sustituir cosas (abstractas o concretas), o animales cuando desconocemos su género gramatical o no nos interesa determinarlo.

Ŝi kantas: *(Ella) canta*

Ĝi estas bruna: *(Ella, la mesa) es marrón*

Vi estas inteligenta: *(Tú) eres inteligente, (vd) es inteligente*

Vi estas inteligentaj: *Vosotros/as sois inteligentes, ustedes son inteligentes*

Los pronombres y los adjetivos posesivos se forman, añadiendo la terminación “a” a los pronombres personales respectivos. Admiten la “j” del plural.

mi: *yo*

vi: *tú, usted*

li: *él*

ŝi: *ella*

ĝi: *ello, él, ella*

ni: *nosotros/as*

vi: *vosotros/as, vds.*

ili: *ellos/as*

mia: *mi, mío/a*

via: *tu, tuyo/a, de vd.*

lia: *su, suyo/a (de él)*

ŝia: *su, suyo/a (de ella)*

ĝia: *su, suyo/a (de ello)*

nia: *nuestro/a*

via: *vuestro/a, de vds.*

ilia: *su, suyo/a (de ellos/as)*

miaj: *mis, míos/as*

viaj: *tus, tuyos/as, de vd.*

liaj: *sus, suyos/as (de él)*

ŝiaj: *sus, suyos/as (de ella)*

ĝiaj: *sus, suyos/as (de ello)*

niaj: *nuestros/as*

viaj: *vuestros/as, de vds.*

iliaj: *sus, suyos/as (de ellos/as)*

Ejemplos

mia kato: *mi gato*

via domo: *tu/vuestra casa, su casa de vd./vds.*

lia kanario: *su (de él) canario*

ŝia piano: *su (de ella) piano*

ĝia koloro: *su (del coche) color*

nia lando: *nuestro país*

ilia aŭto: *su (de ellos/as) coche*

miaj dentoj: *mis dientes*

viaj okuloj: *tus/vuestros ojos, sus ojos (de vd./vds)*

liaj libroj: *sus (de él) libros*

ŝiaj floroj: *sus (de ella) flores*

ĝiaj mebloj: *sus (de la casa) muebles*

niaj urboj: *nuestras ciudades*

iliaj fotoj: *sus (de ellos/as) fotos*

kio — kia

Pronombres interrogativos y relativos (dos de las nueve palabras interrogativas mencionadas en la segunda lección).

Kio estas tulipo?
¿Qué es un tulipán?
Kia estas tulipo?
¿Cómo es un tulipán?

Tulipo estas floro
Un tulipán es una flor
Tulipo estas bela
Un tulipán es bonito

Kio estas leono?
¿Qué es un león?
Kia estas leono?
¿Cómo es un león?

Leono estas besto
Un león es un animal
Leono estas forta
Un león es fuerte

Notemos que “kio” es un sustantivo y “kia” un adjetivo, por lo que la respuesta a “kio” es siempre un sustantivo, como “floro, besto...”, mientras que la respuesta a “kia” es siempre un adjetivo, como “bela, forta...”.

“Kia” sirve también para formar frases exclamativas del tipo ¿Qué / Vaya / Menudo + sustantivo! p. ej.: **Kia atleta!** ¿Qué atleta!

kie

Adverbio interrogativo y relativo (otra de las nueve palabras interrogativas a las que se alude en la segunda lección), se traduce por “dónde/donde”.

Kie vi loĝas?: *¿Dónde vives?*

Mi loĝas en vilaĝo: *Vivo en un pueblo*

La urbo kie mi laboras: *La ciudad donde trabajo*

-ist-

Sufijo que indica profesión, oficio, ocupación habitual, adepto de una teoría.

dento: *diente*

dentisto: *dentista*

elektro: *electricidad*

elektristo: *electricista*

foti: *fotografiar*

fotisto: *fotógrafo*

instrui: *enseñar (instruir)*

instruisto: *maestro, profesor*

kuiri: *cocinar*

kuiristo: *cocinero*

maro: *mar*
 okulo: *ojo*
 piano: *piano*
 vendi: *vender*

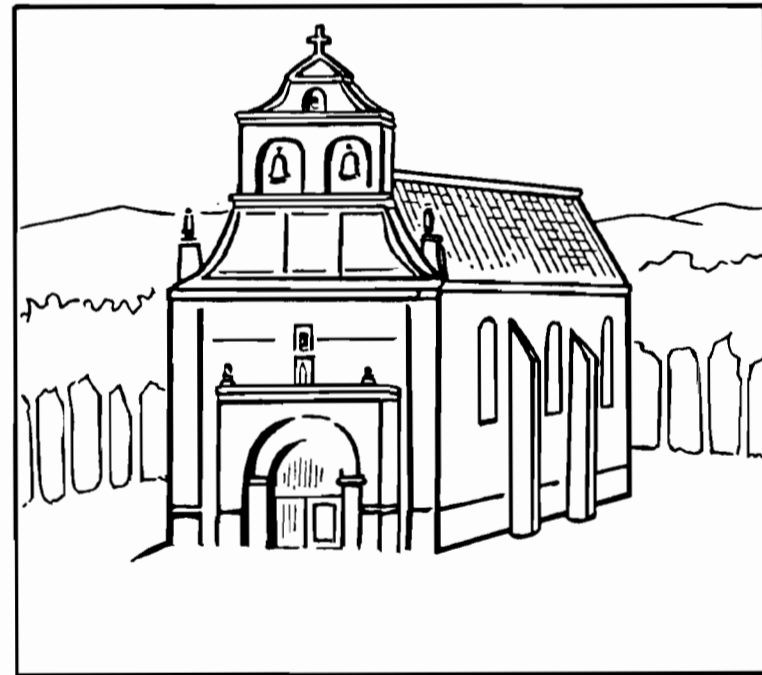
maristo: *marino*
 okulisto: *oculista*
 pianisto: *pianista*
 vendisto: *vendedor*
 isto: *(un) profesional*

-ej-

Sufijo que indica local destinado o lugar apropiado para aquello que designa la raíz.

danci: *bailar*
 koko: *gallo*
 kuiri: *cocinar*
 labori: *trabajar*
 lakto: *leche*
 lerni: *aprender*
 preĝi: *rezar*
 vendi: *vender*

dancejo: *sala de baile, discoteca*
 kokejo: *gallinero*
 kuirejo: *cocina*
 laborejo: *lugar de trabajo*
 laktejo: *lechería*
 lernejo: *escuela*
 preĝejo: *iglesia*
 vendejo: *tienda*
 ejo: *local*

Ejercicio

Traducir las siguientes palabras:

Cocina, tienda, dormitorio, librería (tienda), garaje, perrera, cafetería, pocilga, librero, trabajador, lechera, florista, cantante, fotógrafo, ebanista, bailarín, pescador, gallina, perra, viejo (no joven), viejo (no nuevo), poco.

Lectura

Leer y traducir las siguientes frases:

Li estas panisto. Fiŝo estas besto. La kuirejo estas moderna. Mia ĉambro estas blua. Ili estas maristoj. Via vilaĝo estas trankvila. Ĝi ne estas lia glaso. La aŭto de la dentisto estas nova. La pano estas blanka. La direktorino estas juna kaj bela. Ŝi parolas kun ili en la kafejo. Mi estas bona fotisto. Ni lernas en malgranda ĉambro. Ŝiaj okuloj estas nigraj. La infanoj iras al la lernejo. Karlo estas ilia instruisto. Niaj dentoj estas blankaj. Ŝi parolas kun la panisto. La elektristo loĝas en granda urbo. Ŝi kuiras en la kuirejo. Mi vendas en nova vendejo. Li estas tre bona vendisto. Ĝi flugas. Li preĝas en la malnova preĝejo. Ilia laborejo estas longa ĉambro blua. Mi estas lernanto. La ejo estas nova.

Conversación

Contestar en esperanto:

Kio li estas? Kio estas fiŝo? Kia estas la kuirejo? Ĉu via ĉambro estas ruĝa? Ĉu ili estas elektristoj? Ĉu la vilaĝo ne estas trankvila? Ĉu ĝi estas lia glaso? Kio estas nova? Kia estas la pano? Kia estas la direktorino? Kie ŝi parolas kun ili? Kia fotisto vi estas? Kie ni lernas? Kiaj estas ŝiaj okuloj? Ĉu la infanoj iras al la dancejo? Kio estas Karlo? Kiaj estas niaj dentoj? Ĉu ŝi parolas kun maristo? Ĉu la elektristo loĝas en vilaĝo? Kie ŝi kuiras? Kie vi vendas? Kia vendisto li estas? Ĉu ĝi dormas? Kie li preĝas? Kia estas la laborejo? Kio vi estas?

Ejercicio 2

Contestar en esperanto:

Kio estas leono? Ĉu la pomoj estas nigraj? Kio estas kokino? Kio estas tulipo? Ĉu hundo estas birdo? Kio estas lito? Kio estas pomo? Kio estas fiŝo? Kia estas

elefanto? Kia estas la maro? Ĉu tablo estas frukto? Kio estas katino? Kie lernas la infanoj? Kia li estas? Kie dormas la kokinoj? Kia estas la lakto? Kia estas via urbo?

Traducir

Traducir al esperanto:

Él no es electricista. Tu lugar de trabajo es tranquilo. Los ojos de María son azules. Mis amigos están en el salón de baile. ¿Dónde están nuestros libros? Su gato (de ella) es blanco. Su casa (de María y Carlos) es muy pequeña. Sus dientes (del perro) son largos. El vendedor vende en la tienda. La cocina (habitación) es nueva y bonita. El oculista es joven. El cocinero viejo es gordo. Él es muy buen trabajador. La fotógrafa está en el gallinero. ¿Aprendes? ¿Dónde vives (habitas)? ¿Qué eres? ¡Qué casa! ¡Qué foto!

Vocabulario

dento: *diente*

elektro: *electricidad*

fiŝo: *pez, pescado*

hundo: *perro*

koko: *gallo*

lakto: *leche*

leciono: *lección*

maro: *mar*

okulo: *ojo*

pano: *pan*

urbo: *ciudad*

vilaĝo: *pueblo, aldea*

moderna: *moderno/a*

multa: *mucho/a*

nova: *nuevo/a*

ruĝa: *rojo/a*

trankvila: *tranquilo/a*

danci: *bailar*

kuiri: *cocinar*

lerni: *aprender*

loĝi: *habitar*

preĝi: *rezar*

vendi: *vender*

ĝi: *ello, él, ella*

ili: *ellos/as*

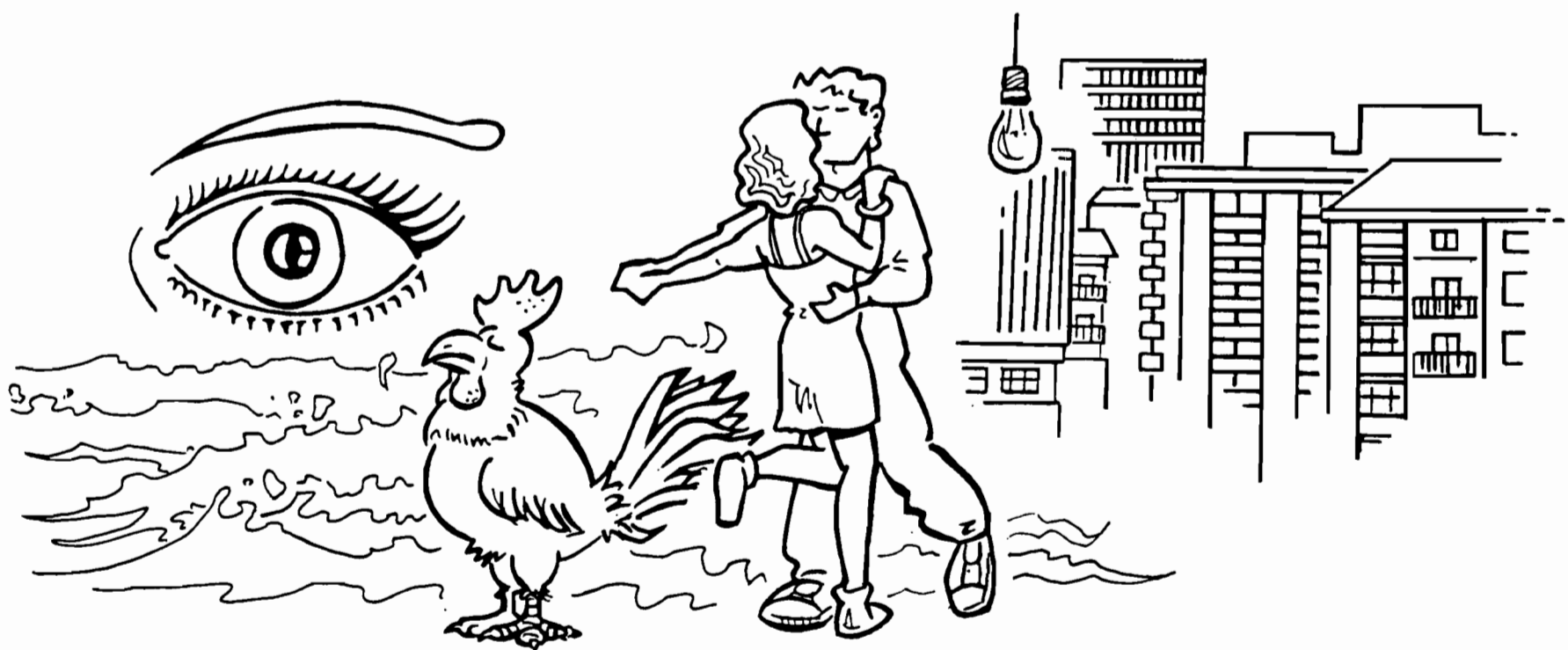
kie: *dónde/donde*

kio: *qué, qué cosa*

kia: *de qué clase, cómo*

ni: *nosotros/as*

ŝi: *ella*

4

Kvara leciono Lección cuarta

Pronunciación

z: Equivale a la “z” inglesa en *zero*, a la “z” francesa en *zéro*, a la “s” alemana en *Rose*, y a la “s” catalana, gallega portuguesa e italiana en *rosa*. Es exactamente el sonido que damos en castellano a la “s” ante consonante sonora, p. ej., en la palabra *musgo*. Se pronuncia disponiendo los órganos de articulación (lengua, dientes, labios) en la boca exactamente igual que para la “s” española de *Sevilla*, pero haciendo vibrar las cuerdas vocales en la garganta: **rozo** [rosa].

-is

Terminación de todos los verbos en tiempo pretérito, que sirve para todos los números y personas.

Mi dormis: *Dormí*

Vi estis: *Fuí, fuisteis, estuviste, estuvisteis, eras, erais, estabas, estabais*

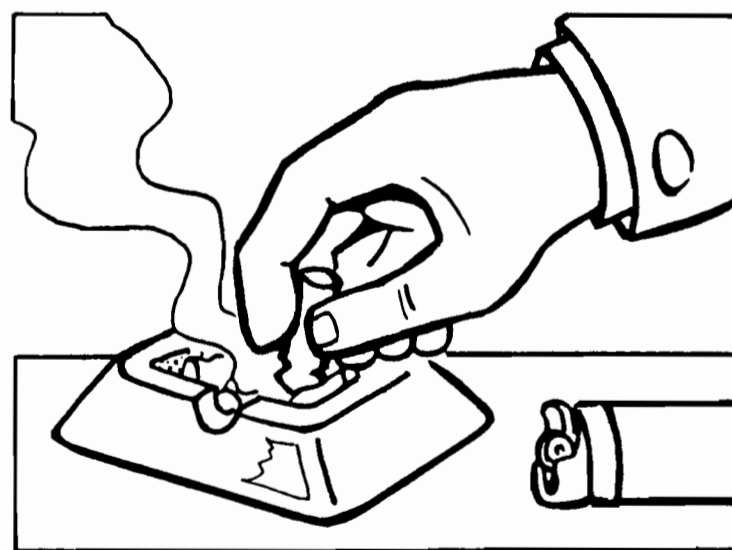
Li kuiris: *(Él) cocinó / cocinaba*

Ŝi laboris: *(Ella) trabajó / trabajaba*

Ĝi flugis: *(Ello, el pájaro) voló*

Ni iris: *Fuimos / íbamos*

Ili instruis: *Enseñaron / enseñaban*

“estas”, “estis” (verbo *ser, estar*) traducen también las formas del castellano “hay” y “había/hubo” respectivamente.

Sur la tablo estas pomo: *En la mesa hay una manzana*

En lia glaso estis vino: *En su (de él) vaso había vino*

Preposiciones

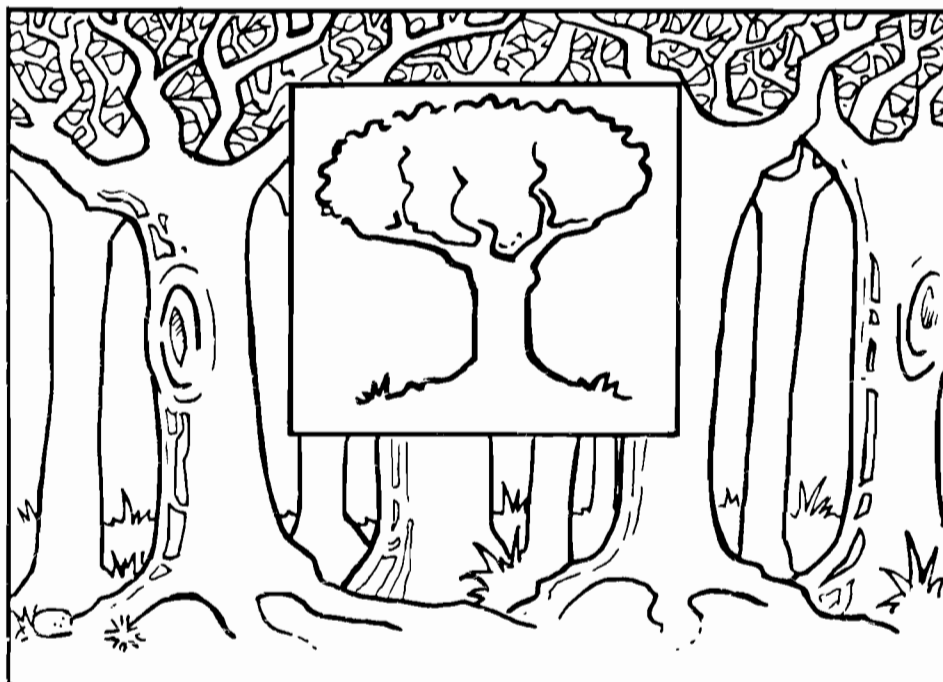
apud: *al lado de, junto a*
antaũ: *delante de*
ĉirkaũ: *alrededor de*
per: *con (por medio de)*
pri: *sobre (acerca de)*
tra: *a través de*

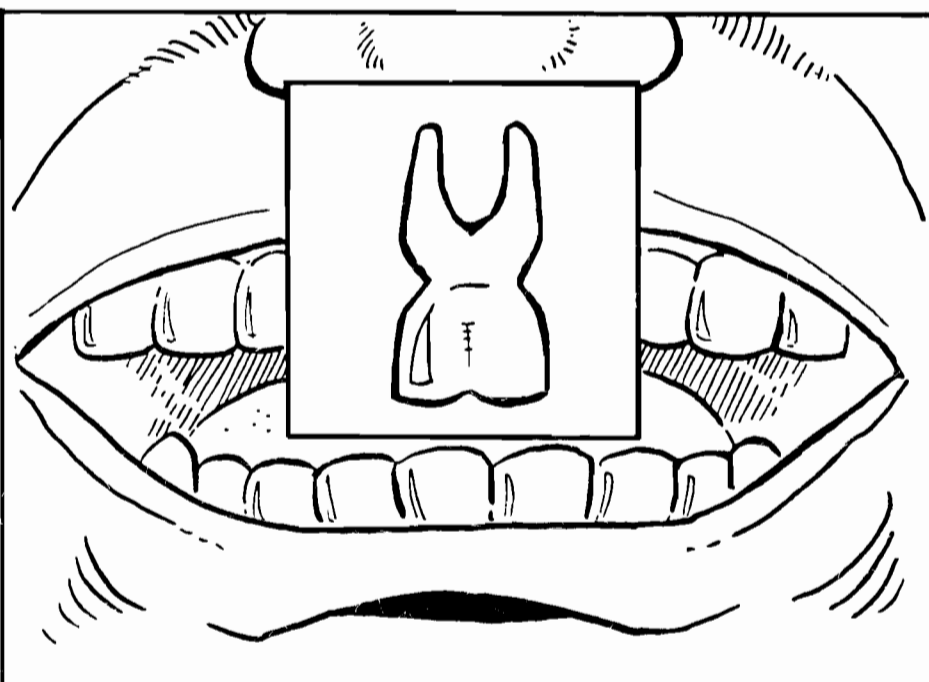
La hundo estas apud la kato: *El perro está al lado del gato*
Antaũ la domo estas aũto: *Delante de la casa hay un coche*
Malantaũ la domo staras preĝejo: *Detrás de la casa se alza una iglesia*
Ĉirkaũ la lernejo estas ĝardeno: *Alrededor de la escuela hay un jardín*
La lernanto skribas per glob-krajono: *El alumno escribe con un bolígrafo*
Li skribas pri la birdoj: *(Él) escribe sobre los pájaros*
Ili promenis tra la parko: *Pasearon a través del parque*

-ar-

Sufijo que indica conjunto o reunión de cosas de la misma especie que forman una unidad, un todo concreto.

arbo: *árbol*
breto: *balda, estante*
dento: *diente*
fiŝo: *pez*
kampo: *campo*
meblo: *mueble*
pino: *pino*
porko: *cerdo*

arbaro: *bosque*
bretaro: *estantería*
dentaro: *dentadura*
fiŝaro: *banco de peces*
kamparo: *campiña*
meblaro: *mobiliario*
pinaro: *pinar*
porkaro: *piara*

-il-

Sufijo que indica instrumento, aparato o medio para hacer lo que expresa la raíz, lo que sirve para.

balai: *barrer*

flugi: *volar*

labori: *trabajar*

ludi: *jugar*

manĝi: *comer*

tranĉi: *cortar (cuchillo)*

veturi: *ir en vehículo*

balailo: *escoba*

flugilo: *ala*

laborilo: *herramienta*

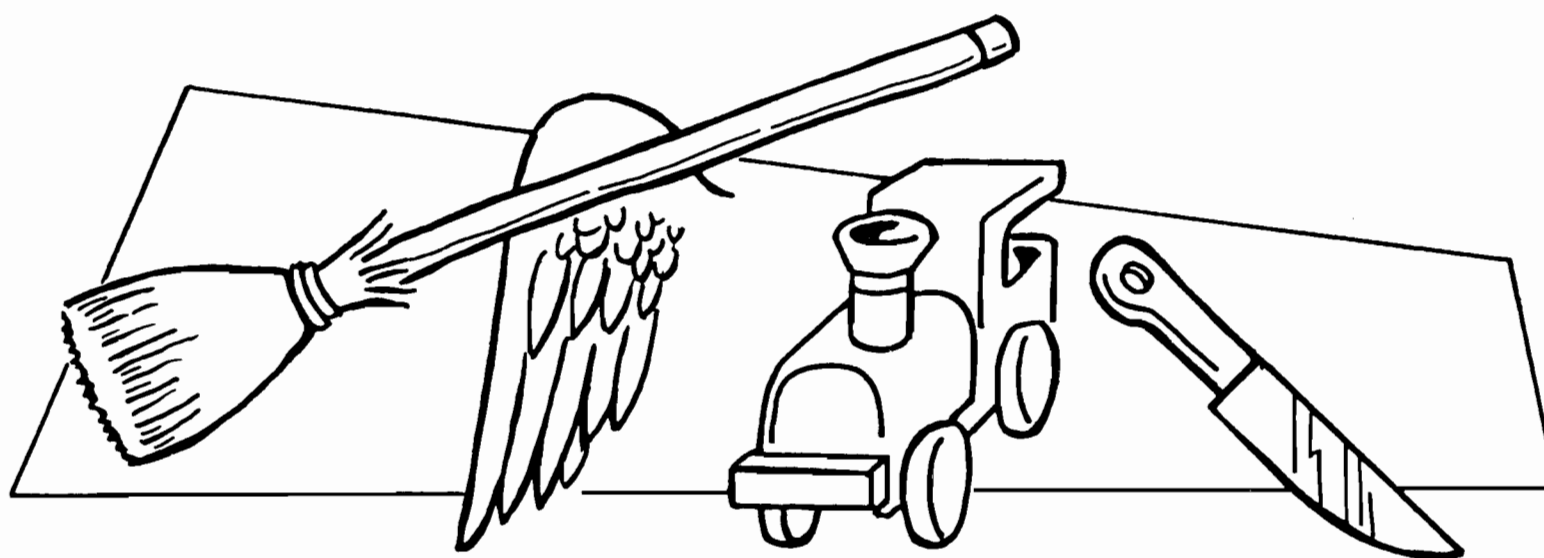
ludilo: *juguete*

manĝilo: *cubierto*

tranĉilo: *cuchillo*

veturilo: *vehículo*

ilo: *instrumento*; **ilaro:** *instrumental*

¡Atención!

En esperanto cualquier raíz puede ir unida a otra formando así una nueva palabra. Al contrario que su traducción castellana, el elemento principal va siempre al final y el secundario al principio. El guión entre los dos elementos es optativo.

labor-ĉambro: *habitación de trabajo*

lerno-libro: *libro de aprendizaje*

skribo-tablo: *mesa de despacho*

dom-pordo: *puerta de la/una casa*

mult-kolora: *multicolor*

pom-arbo: *manzano (árbol de la manzana)*

Ejercicio

Traducir al esperanto:

Abierto, portera, porquerizo, jugador profesional, comedor, paseo (lugar), detrás de, anterior de, rodear, gallina, puerca, enemigo, delgado, poco, herramienta, cámara fotográfica, ala, estantería, bosque, pinar, dentadura, bandada de pájaros, manada de animales, mobiliario, cordillera.

Traducir al castellano:

Skribilo, kuirilo, manĝilaro, aro, vendo-tablo, tablo-lampo, kunlaboro, multkolora, apuda ĉambro, du-lita ĉambro, malantaŭa fenestro, jeso, jesa, jesi, eniri, trairi, kuniri, peri.

Lectura

Leer y traducir las siguientes frases:

Petro estas fotisto. Li fotas per nova fotilo. Liaj fotoj estas tre bonaj. La infanoj estis en la parko. Ili ludis per belaj ludiloj. Sur la stratoj de mia urbo estas multaj balaistoj. Ili laboras per grandaj balailoj. Mi promenis kun viaj amikoj tra la arbaro. Ili parolis al mi pri vi. Maria kaj Karlo loĝas en kampar-domo. En ilia salono estas multaj seĝoj. Sur muro de ŝia laborĉambro estas tre granda bretaro. Sur la bretoj staras multaj libroj. Li demandis al mi pri la preĝejo. Ŝi parolis al li pri nia domo. Ili veturis per aŭto al Parizo. Alta arbo staras antaŭ la pordo de la urba muzeo. Ĝiaj branĉoj estas longaj, kaj ĝiaj folioj estas verdaj. La rozoj floris en nia ĝardeno. Via seĝo staras inter la pordo kaj la fenestro. La pordo estas fermita. Ili rigardas tra la fenestro.

Conversación

Contestar en esperanto:

Kio estas Petro? Per kio fotas Petro? Kiaj estas liaj fotoj? Kie estis la infanoj? Per kio ili ludis? Kio estas sur la stratoj? Per kio ili laboras? Tra kio mi promenis? Pri kio ili parolis? Kie loĝas Maria kaj Karlo? Kie estas multaj seĝoj? Kie estas bretaro? Kio staras sur la bretoj? Pri kio li demandis? Pri kio ŝi parolis? Per kio ili veturis? Kio staras antaŭ la pordo? Kia estas ĝia foliaro? Kio floris? Kie staras via seĝo? Ĉu la pordo estas malfermita?

Completar

Sustituir en cada frase los puntos por las preposición que corresponda de entre las siguientes, teniendo en cuenta que varias de ellas pueden ser válidas para la misma frase: **en, sur, super, al, de, kun, sub, inter, per, pri, tra, antaŭ, malantaŭ, ĉirkaŭ.**

Li veturas ... aŭtomobilo. La lampo estas ... la tablo. La libro ... Karlo estas bela. La meblisto parolas ... mebloj. Ili promenas ... la parko. La infano ludas ... la salono. Ni iras ... la kafejo. Ŝi parolas ... li. La glaso estas ... la piro kaj la pomo. La ĝardeno estas ... la domo. La pilko estas ... la planko. La tablo estas ... la botelo. La aŭto estas ... la domo. La kafo estas ... la taso. La lernantoj ludas ... la lernejo. La hundo dormas ... la lito. Ŝi fotas ... fotilo.

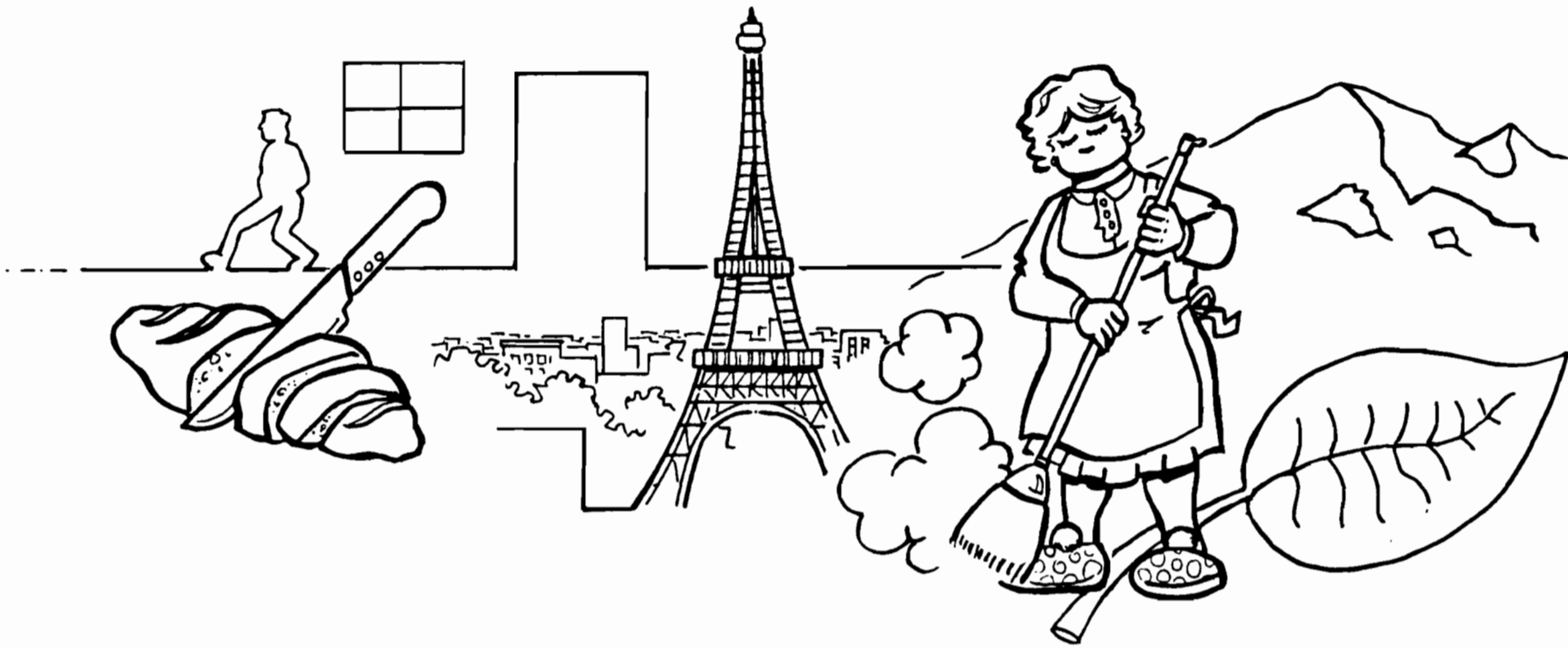
Traducir

¿Dónde aprendes? El perro fue conmigo. ¿Es grave su (de él) enfermedad? Las ventanas de vuestra casa están cerradas. Los pájaros cantaban sobre el ramaje de nuestro árbol. En París hay muchos museos. ¿Comiste? En mi lugar de trabajo yo trabajo sobre un trabajo importante. ¿Cómo es un león? ¿Cómo era su (de ella) cocina? Su (de él) dentadura es muy blanca. ¿Son amarillas las alas de un canario? Sobre mi silla estaban tus herramientas. El bolígrafo estaba junto a nuestra cámara fotográfica. ¿Qué hay en el suelo? Ellos son jugadores profesionales. ¿Fuiste al campo (a la campiña)? Alrededor de la casa florecieron rosas. Había muchos cubiertos sobre las mesas.

Vocabulario

branĉo: rama
breto: estante
fenestro: ventana
folio (fo-li-o): hoja
ĝardeno: jardín
glob-krajono: bolígrafo
kampo: campo
monto: montaña
muro: pared

muzeo: museo
Parizo: París
parko: parque
pilko: pelota
pino: pino
planko: suelo
pordo: puerta
rozo: rosa
salono: salón, sala

sego: *silla*
strato: *calle*
grava: *importante, grave*
fermita: *cerrado/a*

balai: *barrer*
ludi: *jugar*
manġi: *comer*
promeni: *pasear*
skribi: *escribir*
stari: *estar de pie*

tranċi: *cortar (con cuchillo)*
veturi: *ir en vehículo*

antaŭ: *delante de*
apud: *al lado de, junto a*
ċirkaŭ: *alrededor de*
malantaŭ: *detrás de*
per: *con (por medio de)*
pri: *sobre (acerca de)*
tra: *a través de*

Pronunciación

- ĵ:** Equivale a la “s” inglesa en *usual*, a la “j” francesa en *jamais*, al grupo alemán “dsch” en *Dschunke*, a la “j” portuguesa en *jà*, a la “j” catalana en *justeja*. Su sonido es el de la “y” tal como se pronuncia ante vocal en Buenos Aires: **ĵurnalo** [periódico].
- ĥ:** Equivale a la “j” española (*rojo, hijo*): **azuleĥo** [azulejo].

-OS

Terminación de todos los verbos en tiempo futuro, que sirve para todos los números y personas.

Mi tranĉos: *Cortaré*

Vi manĝos: *Comerás/Comeréis*

Li eniros: *(Él) entrará*

Ŝi skribos: *(Ella) escribirá*

Ĝi (la hundo) manĝos: *(Él, el perro) comerá*

Ni kunlaboros: *Colaboraremos*

Ili respondos: *Responderán*

La infanoj ludos: *Los niños jugarán*

La avino promenos: *La abuela paseará*

Ĉu la ĝardenisto laboros: *Trabajará el jardinero*

La fenestroj estos fermitaj: *Las ventanas estarán cerradas*

¡Atención!

Las preposiciones “a” y “de” que a veces preceden a los infinitivos en español, no se traducen en esperanto.

Ni iras promeni: *Vamos a pasear*

Ŝi lernis kanti: *(Ella) aprendió a cantar*

Conjunciones

aŭ: *o*

nek: *ni*

sed: *pero, sino*

Ĉu vi legos aŭ promenos?: *¿Leerás o pasearás?*

Mi nek balais nek kuiris = Mi ne balais nek kuiris: *Ni barré ni cociné*

Ŝi estas juna, sed inteligenta: *(Ella) es joven, pero inteligente*

Li ne estas bela, sed malbela: *(Él) no es guapo, sino feo*

pli... ol

Forman el comparativo de superioridad “más... que”.

Mia fratino estas pli juna ol mi: *Mi hermana es más joven que yo*

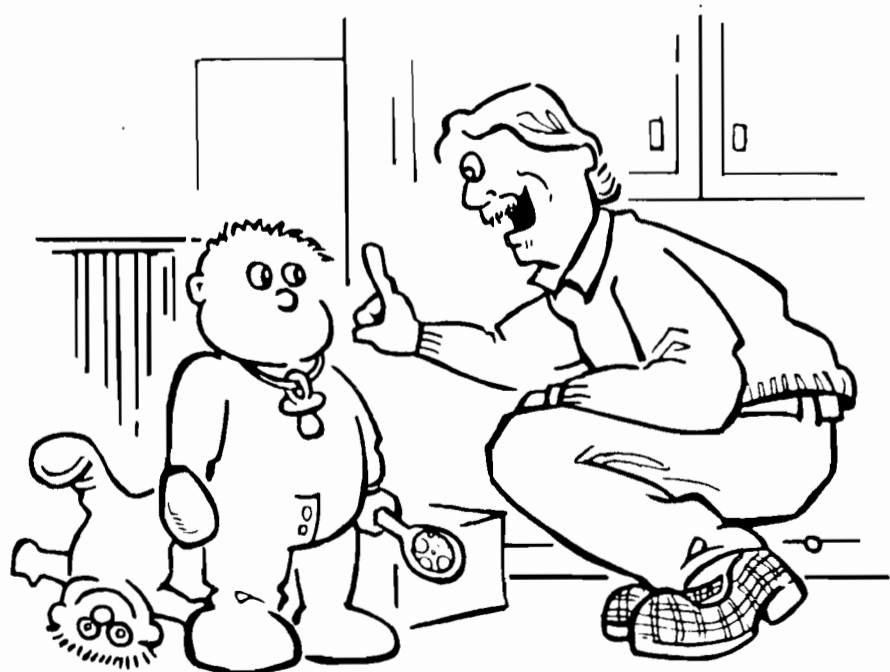
La domo estos pli alta ol la muzeo: *La casa será más alta que el museo*

El comparativo de inferioridad se forma mediante “malpli...ol”.

Ŝi estas malpli trankvila ol li: *Ella es menos tranquila que él*

Ĉu la infano estas malpli forta ol la patro?

¿Es el niño menos fuerte que el padre?

La patro estas pli alta ol la infano

El padre es más alto que el niño

La infano estas pli juna ol la patro

El niño es más joven que el padre

ĉi

Partícula aproximativa. Se suele colocar antes de la palabra a la que acompaña, pero también puede ir detrás.

kie: *dónde*

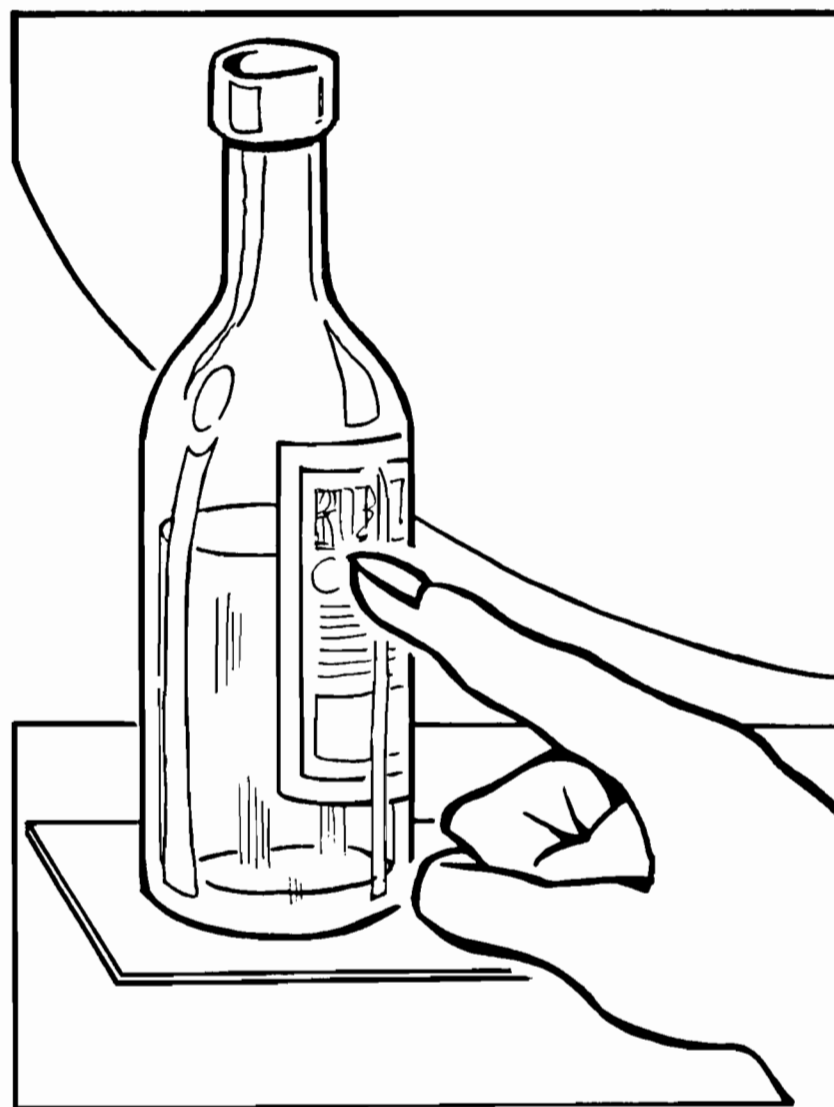
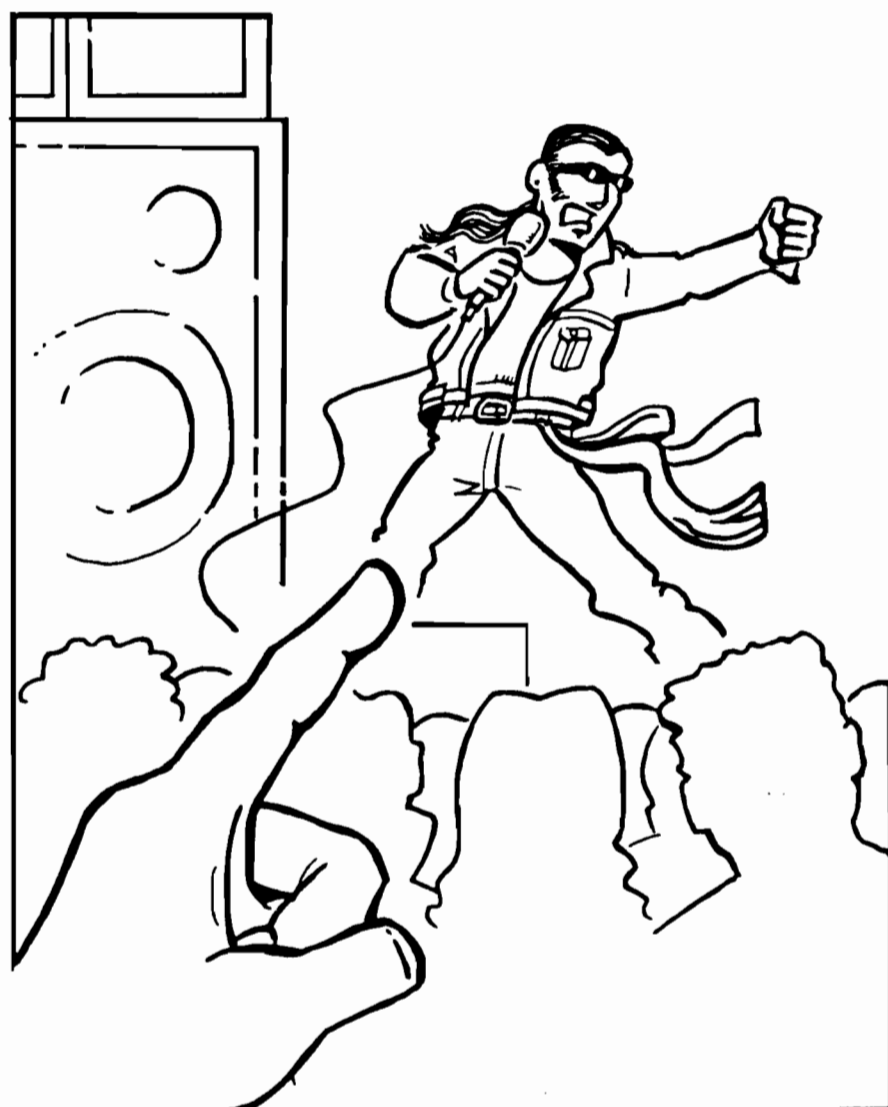
kio: *qué*

tie: *allí*

tio: *eso, aquello*

ĉi tie: *aquí*

ĉi tio: *esto*

Tio estas kantisto
Tie estas kantisto

Ĉi tio estas botelo
Ĉi tie estas botelo

Ejercicio 1

Traducir las siguientes palabras:

Abuela, madre, hermana, corredor (profesional), médico, cocinero, jardinero, periodista, sucio, fría, asiento, libro de lectura. listín de teléfonos.

Ejercicio 2

La mango-ĉambro estas pli granda ol la kuirejo. Ŝi estas pli inteligenta ol li. La hundo kuras malpli ol la kato. La muro estas nek alta nek dika. Ŝi nek kantos nek

dancos. Mi ĵus parolis kun li. Ĝi ne estas flava, sed ruĝa. Kio estas tio? Kie ŝi estas? Kia estas via manĝo-ĉambro? Kio vi estas? Ĉu tio estas via? Ĉi tio ne estas mia. Ĉu vi loĝas tie? Ili laboras ĉi tie. Per kio li laboras? Pri kio ŝi parolas? Sur kio li sidas? Antaŭ kio li staras? Kie estas la telefono? Ĉu vi volas danci? Ĉu ili volas eniri?

Lectura

Mia familio loĝas en kampar-domo. La salono estas malgranda, sed pura. En ĝi, mia avo parolas kun mi pri politiko. Bela piano staras inter la pordo kaj la fenestro. Sur la bretaro staras multaj libroj. Mia frato ludas sub granda tablo. Li sidas sur la planko. Mia avino sidas sur seĝo en la manĝo-ĉambro. Ŝi legas. Mia patrino balaos per malnova balailo. Sur la tablo estas glob-krajono kaj ĵurnalo. Mia fratino dormas en la dormo-ĉambro. Ĉirkaŭ la domo estas tre bela ĝardeno. Tie Karlo kaj Johano ludas per pilko. Karlo kuras pli ol Johano. Maria telefonas al Petro. Miaj amikoj ne iros al la naĝejo sed al la dancejo.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kie loĝas lia familio? Kia estas la salono? Kie estas lia avo? Pri kio parolas lia avo? Ĉu li parolas kun la patro? Kie staras la piano? Kio estas bretaro? Ĉu sur la bretoj estas tasoj? Ĉu lia frato ludas malantaŭ la piano? Ĉu li staras? Kie li sidas? Ĉu lia avino promenas en la ĝardeno? Ĉu ŝi skribas? Per kio balaos lia patrino? Kio estas sur la tablo? Ĉu lia fratino dormas en la kuirejo? Ĉu la ĝardeno estas malantaŭ la domo? Ĉu Johano legas? Ĉu Karlo manĝas? Ĉu Johano kuras pli ol Karlo? Ĉu Maria sidas? Ĉu liaj amikoj iros al la muzeo?

Traducir

Su padre (de ella) es periodista y trabaja conmigo. El médico cura. ¿Es un político importante? El suelo estaba frío. Mi padre es mayor que mi madre. La puerta será más grande que la ventana. En las calles de mi ciudad hay muchos coches. ¿Estaba caliente vuestro café?. Su (de ella) cocina no está muy limpia. La puerta estará cerrada. Las paredes del comedor son amarillas. Los cubiertos están sobre la mesa. Él no me habló. Ella acaba de telefonar. ¿Son nuevos vuestros cuchillos? Allí no estaba la pelota. Comeremos aquí. Esto no es bueno. Eso es mejor que esto. ¿Quieres telefonar? ¿Leerás? ¿Quieres fumar?

Vocabulario

avo: *abuelo*

familio: *familia*

frato: *hermano*

Johano: *Juan*

ĵurnalo: *periódico*

patro: *padre*

Petro: *Pedro*

politiko: *política*

inteligenta: *inteligente*

pura: *limpio/a*

varma: *caliente*

kuraci: *curar (enfermos)*

kuri: *correr*

legi: *leer*

naĝi: *nadar*

sidi: *estar sentado*

telefoni: *telefonar*

voli: *querer*

aŭ: *o*

ĉi: *(partícula aproximativa)*

ĵus: *hace un instante (acabar de)*

nek: *ni*

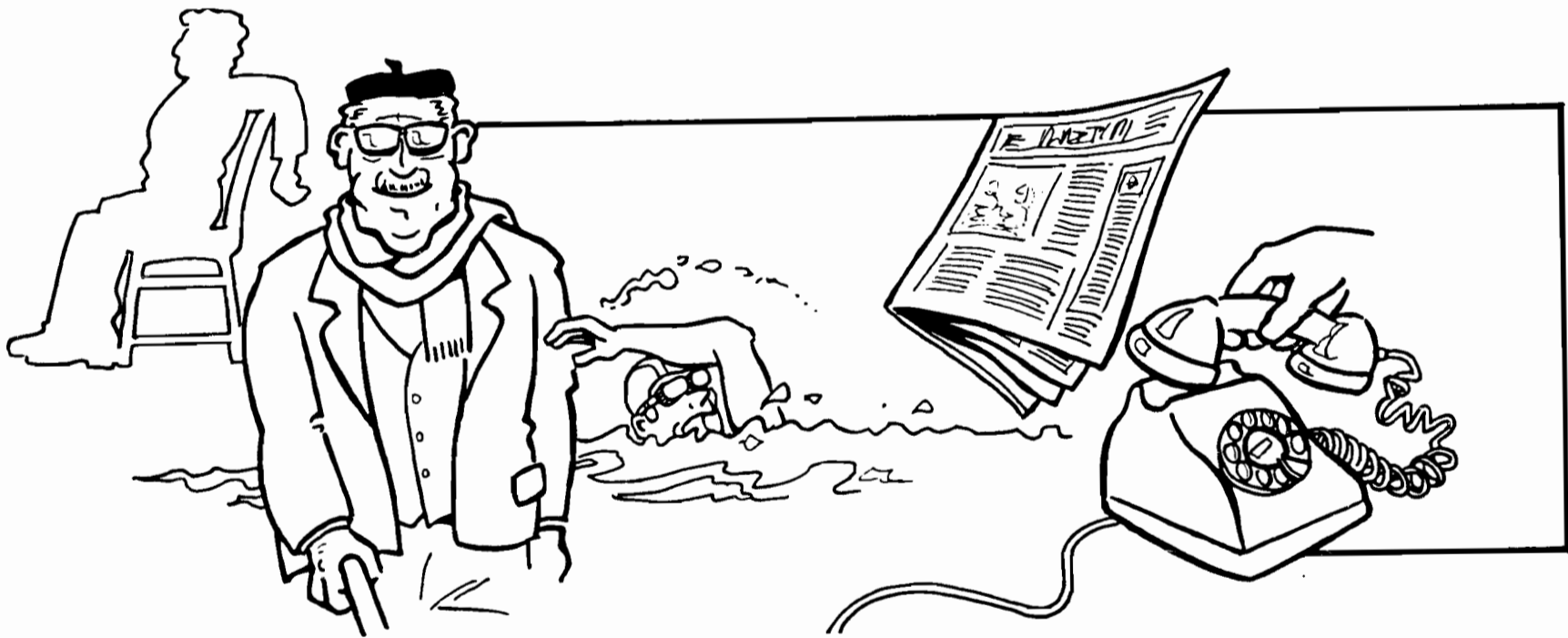
ol: *que (en frase comparativa)*

pli: *más*

sed: *pero, sino*

tie: *allí*

tio: *eso, aquello*

6

Sesa Leciono Lección sexta

-u

Terminación de todos los verbos en volitivo (equivale al imperativo y al subjuntivo castellanos), y sirve para todos los números y personas.

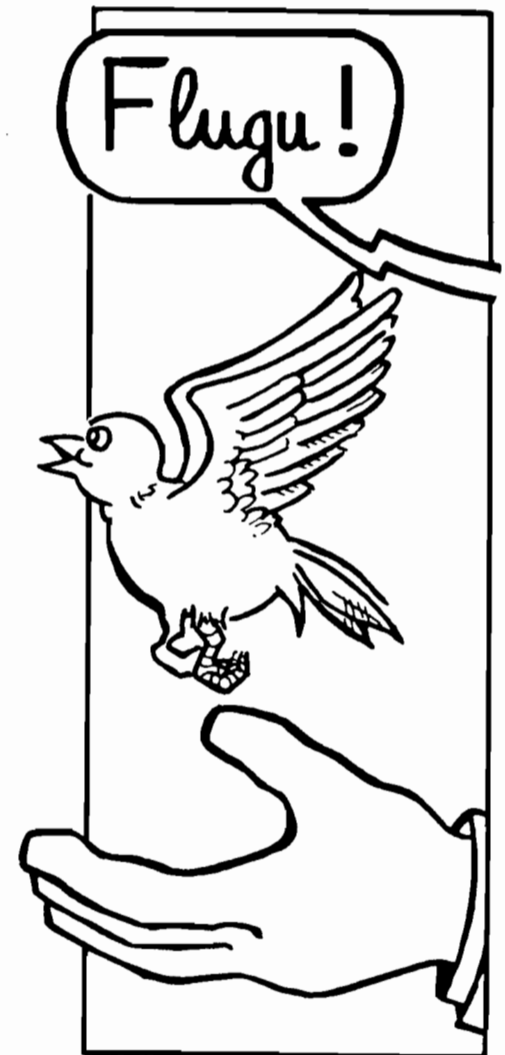
(vi) **manĝu**: *come/comed/coma (vd.)/coman (vds.)*
ni iru: *vayamos*

En la segunda persona del singular se omite el pronombre *vi*:

kuru!: *¡corre!/¡corred!/¡corra! (vd.)/¡corran!*
(vds.)
ne fumu: *no fumes*

¡Atención!

bon-volu legi: *hazme/hacezme/hágame/háganme*
el favor de leer
iru dormi: *ve/idos/vaya (vd.)/vayan (vds.) a*
dormir

ke

Conjunción copulativa equivalente a “que” en castellano:

Li diris, ke li telefonos: *(Él) dijo que telefonaría*
Ili volas, ke mi kantu: *Quieren que yo cante*

La correlación de tiempos verbales en esperanto entre la oración principal y la subordinada no siempre coincide con la del castellano. Cuando se trata de verbos como *ver, oír, mirar, decir, preguntar, pensar*, etc. la concordancia es en tiempo relativo, es decir, se actualiza directamente el pensamiento del hablante

Mi diris: mi volas ludi! — Mi diris, ke mi volas ludi

Dije: ¡quiero jugar! — Dije que quería jugar

Mi vidis, ke li dormas: Vi que dormía

-et- — -eg-

Sirven para formar el diminutivo y el aumentativo, respectivamente.

domo: *casa*

varma: *caliente*

dormi: *dormir*

plori: *llorar*

dometo: *casita*

varmeta: *templado*

dormeti: *dormitar*

ploreti: *lloriquear*

eta: *pequeño/a*

domego: *caserón*

varmega: *abrasador*

dormegi: *dormir profundamente*

ploregi: *llorar fuertemente*

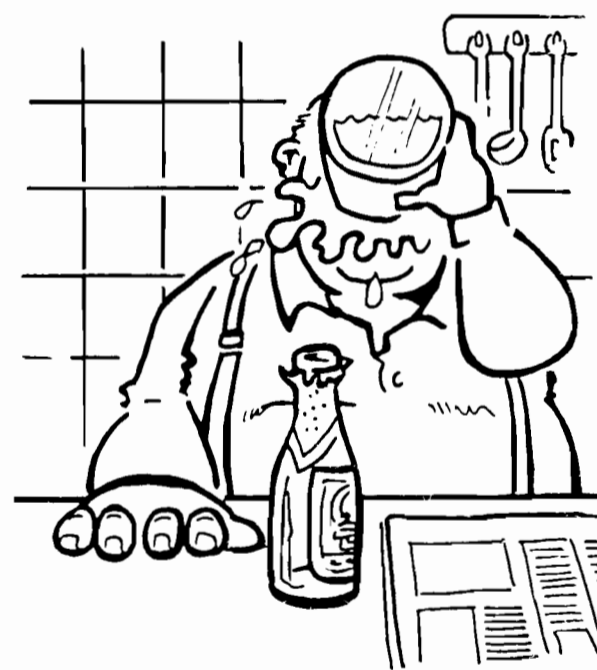
ega: *grandísimo/a, enorme*

li trinketas

li trinkas

li trinkegas

-n

En esperanto, todas las personas, animales o cosas que reciben la acción de un verbo transitivo van en acusativo, y se distinguen por la letra “n” al final de cada palabra: **libro-n**.

Maria salutas Petron: *María saluda a Pedro*

La infano legas libron: *El niño lee un libro*

Ŝi salutas lin: *Ella le saluda*

Li legas ĝin: *(Él) lo lee*

La marca “n” del acusativo permite disponer los elementos de la frase en la forma que deseemos. Así: *Ŝi salutis lin* = *Ŝi lin salutis* = *Lin ŝi salutis* = *Salutis ŝi lin* = *Salutis lin ŝi*). El acento tónico de la palabra no cambia cuando esta está en acusativo: *pomo* (pó-mo), *pomon* (pómon), *pomojn* (pómojn).

Li manĝas pomon

Come una manzana

Li manĝas pomojn

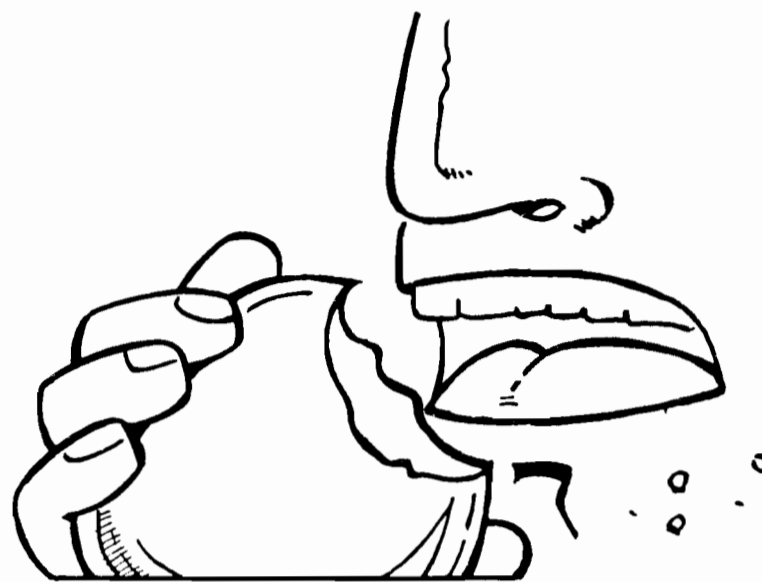
Come (unas) manzanas

Li manĝas grandan pomon

Come una manzana grande

Li manĝas grandajn pomojn

Come (unas) manzanas grandes

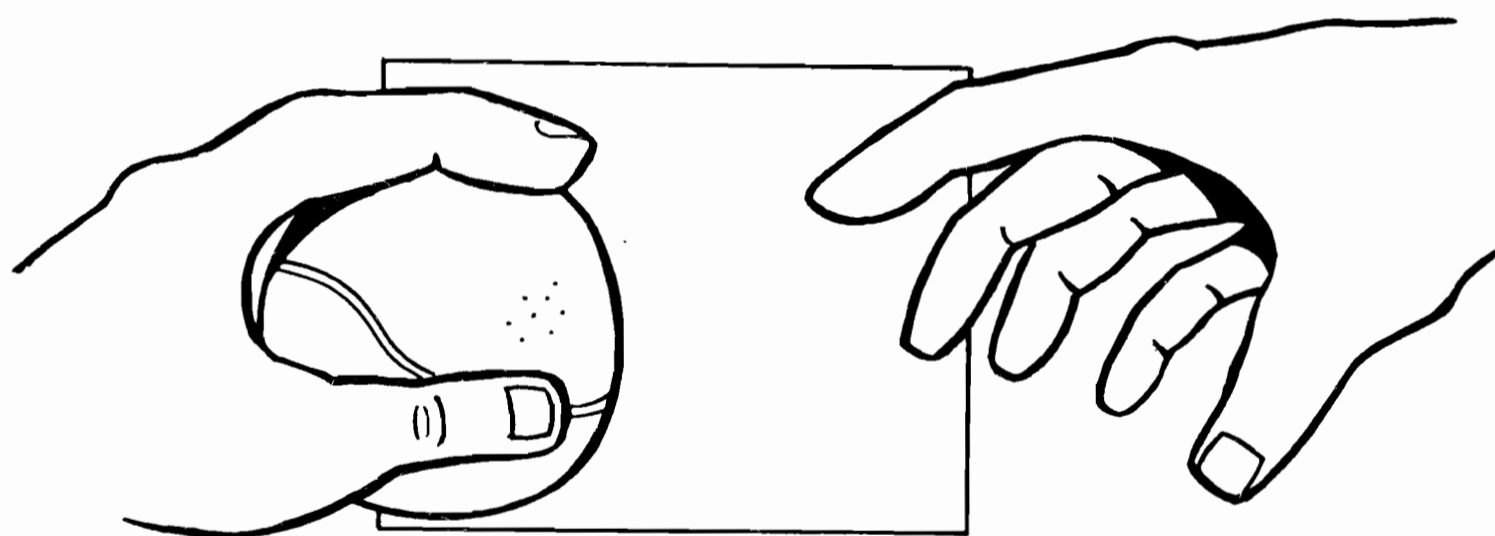
al

La preposición *al* se usa para expresar el objeto o complemento indirecto.

Karlo donis rozon al María: *Carlos dio una rosa a María*

Donu ĝin al ŝi: *Dáselo (a ella)*

Donu ĝin al li: *Dáselo (a él)*

Ejercicio 1

Traducir las siguientes palabras:

Eniri, kuniri, ĉirkaŭiri, telefonistino, frukto-vendejo, fermilo, fiŝ-supon, riz-supon, vin-botelo, bier-botelo, patra amo, frata amo, ama kanto, hieraŭa ĵurnalo, nuna laboro, ĵusa vizito, roz-plena ĝardeno, bon-volu.

Ejercicio 2

Mi diris, ke li iros morgaŭ. Ne kuru. Iru dormi. Ne ludu sur la lito. Salutu lin. Kuiru kafon. Mi amas vin. Li kuracos min. Ŝi diris tion al ni. Vi havas interesajn librojn, sed vi ne legas ilin. Ŝi aĉetis nek panon nek rizon. Ŝi malfermis la fenestreton. La infano rompis la ludilon. Kion vi manĝis? Kion ŝi aĉetis? Ili vizitos nin morgaŭ. Li demandis, kion ni trinkos. Mi ne vidis, kion li aĉetas. Ŝi diris, kion ŝi pensas. Ĉu li vendis la domegon? Ĉu vi volas lerni interesan ludon? Ĉu vi vidis mian ĵurnalon? Ne, mi ne vidis ĝin. La lernanto salutis la instruiston. Ofte li trairas la parkon. La telefonistino aĉetos novan jupon. La kuiristo aĉetis pomojn kaj pirojn. Mi manĝis mian supon. Ilia domo havas tri ĉambrojn. Ĉu li respondos vian demandon? Ĉu vi volas tion? Nun mi ne havas monon. Li ĵus tranĉis la panon. Ĉu vi volas bieron? Mi trinkos varmetan kafon. Ŝi donis la fotojn al li. Nun vi havas du ĉemizojn kaj tri pantalonojn. La patrino aĉetis al la infano ĉemizon longan, sed mallarĝan. Li dormas en la lito, sed la hundo sur ĝi.

Lectura

Antaŭ-hieraŭ la patrino diris al Johano, ke li ne trinku malvarman akvon, sed li trinkis ĝin, kaj hieraŭ li malsanis. La kuracisto demandis lin, kion li volas. Johano diris, ke li volas esti sana. Li volas ludi pilkon kun la amikoj. La kuracisto diris al la infano, ke li kuracos lin. La amikoj de Johano iris viziti lin. Ili ne havis multan monon, sed ili aĉetis interesan libron. Morgaŭ la ĉambro de Johano estos varma. La fenestro estos fermita. Li legos la novan libron en la lito.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kion diris la patrino? Kian akvon li trinkis? Ĉu nun li sanas? Kion demandis la kuracisto? Kion diris Johano? Kion volas Johano? Kion diris la kuracisto? Ĉu la amikoj de Johano vizitis lin? Ĉu ili havis malmultan monon? Kion ili aĉetis? Kia estos morgaŭ la ĉambro de Johano? Kia estos la fenestro? Kion legos Johano? Kie li legos la libron?

Traducir

Ella dijo que él es inteligente. Verás que tu falda es más larga que la mía. Te amo. Tú amas a tu hermano. Él saludó al panadero. Ella vio a nuestro hermano. Hágame el favor de cerrar la puerta. No quiero esto. Ellos beben vino. Ayer no compré pan. ¿Quieres beber una cerveza? El niño dio el libro al maestro. Él leyó su (de ella) canción. Mañana compraremos una cama grande. Ella tiene ojos azules. Tendremos dos coches. No lo rompas. Ámame. Comemos sopa frecuentemente. La ciudad tiene calles anchas pero cortas. Ella te quiere más que a él. Bébelo. Dámelo. Ciérrala. Visítanos. ¿Qué ves? ¿Qué compraste? ¿Qué dijo ella? ¿Qué quieres preguntar?

Vocabulario

akvo: *agua*

biero: *cerveza*

ĉemizo: *camisa*

jupo: *falda*

mono: *dinero*

pano: *pan*

pantalono: *pantalón*

rizo: *arroz*

supo: *sopa*

interesa: *interesante*

larĝa: *ancho/a*

aĉeti: *comprar*

ami: *amar*

diri: *decir*

doni: *dar*

fermi: *cerrar*

havi: *tener*

rompi: *romper*

saluti: *saludar*

trinki: *beber*

vidi: *ver*

viziti: *visitar*

hieraŭ (hi-e-raŭ): *ayer*

hodiaŭ (ho-di-aŭ): *hoy*

ke: *que (conjunción)*

morgaŭ: *mañana*

nun: *ahora*

ofte: *frecuentemente, con frecuencia*

7

Sepa Leciono Lección séptima

-US

Terminación de todos los verbos en el modo condicional, que sirve para todos los números y personas. El “si” (condicional) del castellano, se traduce en esperanto por “se”.

Mi ludus: *Yo jugaría*

Ili irus morgaŭ: *Ellos/as irían mañana*

Ĉu vi volus...?: *¿Querrías?/¿Querríais?*

Se li havus monon, li ne laborus: *Si (él) tuviera dinero, no trabajaría*

Ni parolus, se ni povus: *Hablaríamos si pudiéramos*

kiam

Es otra de las nueve palabras interrogativas de las que hablamos en la segunda lección (p. 12). Se traduce por “cuándo/cuando”.

Kiam vi telefonis?: *¿Cuándo telefoneaste/telefoneasteis?*

Vi ne diris, kiam ni iros: *No dijiste/dijisteis cuando iríamos*

ge-

Prefijo que indica reunión de ambos sexos. Se refiere como mínimo a dos personas o seres y va siempre en plural.

patro: *padre*

frato: *hermano*

amiko: *amigo*

gea: *de ambos sexos, para ambos sexos, mixto/a*

gepatroj: *padre y madre*

gefratoj: *hermano y hermana*

geamikoj: *amigo y amiga*

Los números cardinales

1 unu: *uno*

2 du: *dos*

3 tri: *tres*

4 kvar: *cuatro*

5 kvin: *cinco*

6 ses: *seis*

7 sep: *siete*

8 ok: *ocho*

9 naŭ: *nueve*

10 dek: *diez*

100 cent: *cien*

1000 mil: *mil*

Son invariables. Las decenas, centenas, etc. se forman por simple yuxtaposición de los numerales:

11: dek unu

12: dek du

15: dek kvin

20: dudek

21: dudek unu

30: tridek

38: tridek ok

67: sesdek sep

89: okdek naŭ

106: cent ses

129: cent dudek naŭ

371: tricent sepdek unu

1532: mil kvincent tridek du

2910: du mil naŭcent dek

Reflexivo

En esperanto el reflexivo se indica poniendo en acusativo los pronombres personales correspondientes, ya que son al mismo tiempo complemento directo.

Mi banas min: *Yo me baño* (Yo baño a mi)

Vi razas vin: *Tu te afeitas* (Tú afeitas a ti)

La tercera persona del singular y del plural **li**, **ŝi**, **ĝi**, **ili**, usa el pronombre reflexivo “**si**”. Téngase en cuenta que “**si**” y “**sia**” se refieren siempre al sujeto de la oración, y por lo tanto nunca pueden ser sujeto.

Li razas sin: *Él se afeita*

Ŝi kombas sin: *Ella se peina*

Ĝi (la kato) lavas sin: *Él (el gato) se lava*

Ili banas sin: *Ellos se bañan*

En la frase “él lee *su* libro”, este “su” puede referirse al libro propio, al libro de otro, al libro de usted, al libro de él, al libro de ella o al de ellos. En esperanto no hay posibilidad de confusión:

Li legas sian libron: *Él lee su libro (propio)*

Li legas vian libron: *Él lee su libro (de usted)*

Li legas lian libron: *Él lee su libro (de Juan)*

Li legas ŝian libron: *Él lee su libro (de María)*

Li legas ilian libron: *Él lee su libro (de ellos)*

¡Atención!

Decir simplemente “saluton!” es la forma más usual de saludarse en esperanto. Esta palabra equivale al “¡hola!” del castellano, y está formada por la palabra “saluto” con una “n” al final, por ser objeto directo de frase elíptica:

(Mi donas al vi) saluton!: *¡(Te doy) un saludo!*

Ejercicio 1

Traducir las siguientes palabras:

Lavistino, biciklisto, razilo, kombilo, ban-ĉambro, antaŭ-hieraŭ, post-morgaŭ, post-skribo, alveni, alveno, gea lernejo, nuna adreso, oftaj promenoj.

Ejercicio 2

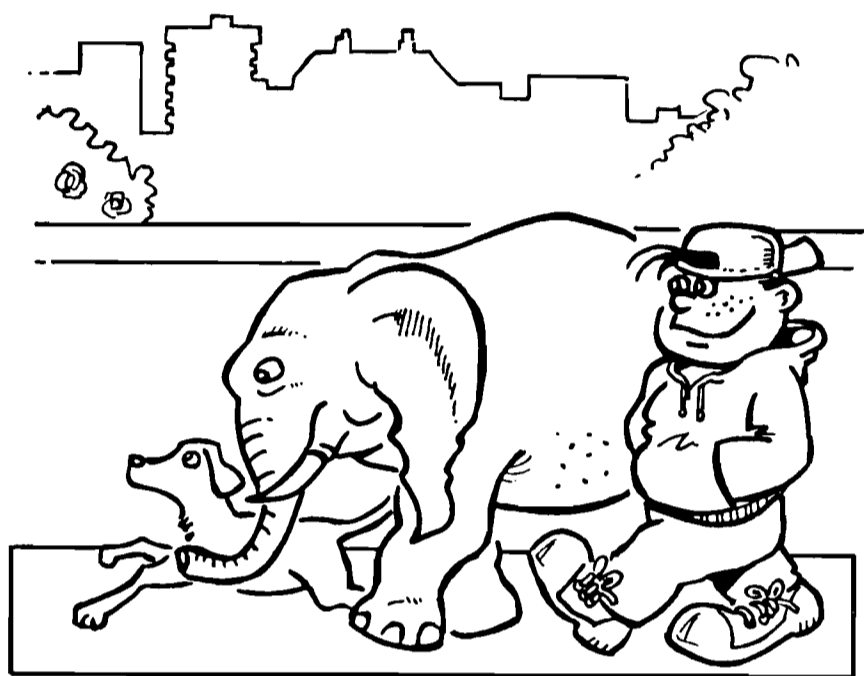
Mi kombas min per via kombilo. Hieraŭ li salutis lin. Ŝi lavis sian ĉemizon. Li vidas sin en la spegulo. Li razis sin per sia nova razilo. Ŝi kantas, kiam ŝi banas sin. Nun ŝi malamas lin. Li ne trinkis sian vinon, sed mian bieron. Ĉu li rompis lian biciklon? Ŝi loĝas en ŝia domo. La hundo estas en la maro: ĝi banas sin. Ŝi ne dormis en sia lito. Li fotis sian edzinon. Li diris, ke lia patro telefonos*. Ŝi vidis, ke ŝia frato razas sin. Ili donis al mi sian adreson. Mia edzo rompis sian novan kombilon. Li loĝas en la domo de siaj gepatroj. Mi ne aŭdis liajn respondojn. Ŝi banos siajn gefratetojn. Ŝi venos kun sia fratino. Ŝi kaj ŝia amiko veturos al Parizo. La kato staras antaŭ la spegulo, kaj ĝi vidas sin. Miaj gepatroj vidis siajn amikojn.

* “Li diris, ke sia patro telefonos” es imposible. *Si* o *sia* nunca puede aparecer en un sujeto oracional.

Lectura

Karlo loĝas kun siaj gepatroj en eta domo. Hieraŭ li kaj lia hundo iris al proksima parko. Ili trairis ĝin. Sur la vojo li vidis sian amikinon Maria. Ŝi promenis kun sia fratino. Li salutis ŝin kaj ŝian fratinnon. Ili parolis pri sia lernejo. Maria diris, ke ŝia patro ĵus aĉetis ruĝan aŭton. Ŝi estis tre kontenta. Karlo amas ŝin.

Hodiaŭ Karlo biciklis al proksima vilaĝo. Tie li aĉetis sesdek du pirojn. Post tio, li iris al librejo. Kiam Karlo eniris, li vidis sian amikon Johano, kaj li salutis lin:

—Saluton, Johano! Kion vi faras ĉi tie? —demandis Karlo.

—Saluton, Karlo! Mi laboras ĉi tie — respondis Johano. —Mi estas libro-ven- disto. Kion vi volas?

—Mi volas aĉeti lerno-libron de esperanto.

—Ĉu vi lernos esperanton?

—Jes, mi lernos ĝin!

—Ba! Inter diro kaj faro estas maro.

Morgaŭ Karlo vizitos siajn geavojn.

Ilia domo estas granda sed malnova. Ĝiaj fenestroj estas egaj. Alta muro ĉirkaŭas la ĝardenon. Li kaj liaj geavoj manĝos en la kuirejo. Ili havas nek hundon nek katon, sed elefanteton. Post la manĝo, Karlo iros promeni kun sia hundo kaj ilia elefanteto.

Conversación

Contestar en Esperanto sobre la lectura.

Kie loĝas Karlo? Kion li faris hieraŭ? Kion ili trairis? Kie li vidis Marian? Kion faris Maria? Ĉu li salutis ŝin kaj sian fratinnon? Pri kio ili parolis? Kion diris Maria? Kian aŭton aĉetis la patro de Maria? Ĉu ŝi estis kontenta? Ĉu Karlo malamas ŝin? Kiam Karlo iris al proksima vilaĝo? Per kio li veturis? Kion li aĉetis tie? Ĉu li iris al dancejo? Kiam Karlo vidis Johanon? Ĉu li salutis lin? Kion demandis Karlo? Kion respondis Johano? Kio estas Johano? Kion volis aĉeti Karlo? Kion lernos Karlo? Kio estas inter diro kaj faro? Kiam Karlo vizitos siajn geavojn? Kia estas ilia domo? Kiaj estas la fenestroj? Ĉu la geavoj havas ĝardenon? Kie manĝos Karlo kaj liaj geavoj? Kion ili havas? Kiam promenos Karlo? Ĉu li promenos kun sia kato?

Traducir

Él vive con su (propio) abuelo. Iremos con nuestro coche. Ella no se baña frecuentemente. Ellos se afeitaron ayer. Él y su hermano cocieron mucho arroz. Los esposos besaron a los niños. Ella vendrá con su perrito (el propio). Él dijo que eso no era suyo. Él no los besará. Su perro (de Juan) se vio en el espejo. 34. 56. 78. 93. 124. 289. 657. 1324. 1712. 1993. 5927. Me acabo de afeitarme. Bésame. Lávalo. ¿Qué haces? ¿Qué dijo? ¿Le oíste hablar? ¿Vendrás? Dámelo. Ven conmigo. Dime tu dirección. Del dicho al hecho hay un trecho.

Vocabulario

adreso: *dirección (domicilio)*

biciklo: *bicicleta*

edzo: *esposo*

spegulo: *espejo*

vojo: *camino*

kontenta: *contento/a*

proksima: *cercano/a, próximo/a*

aŭdi: *oír*

bani: *bañar*

fari: *hacer*

kombi: *peinar*

razi: *afeitar*

kisi: *besar*

lavi: *lavar*

veni: *venir*

ba!: *¡bah!*

kiam: *cuándo/cuando*

post: *después de, tras*

se: *si*

si: *se*

kvar: *cuatro (4)*

kvin: *cinco (5)*

ses: *seis (6)*

sep: *siete (7)*

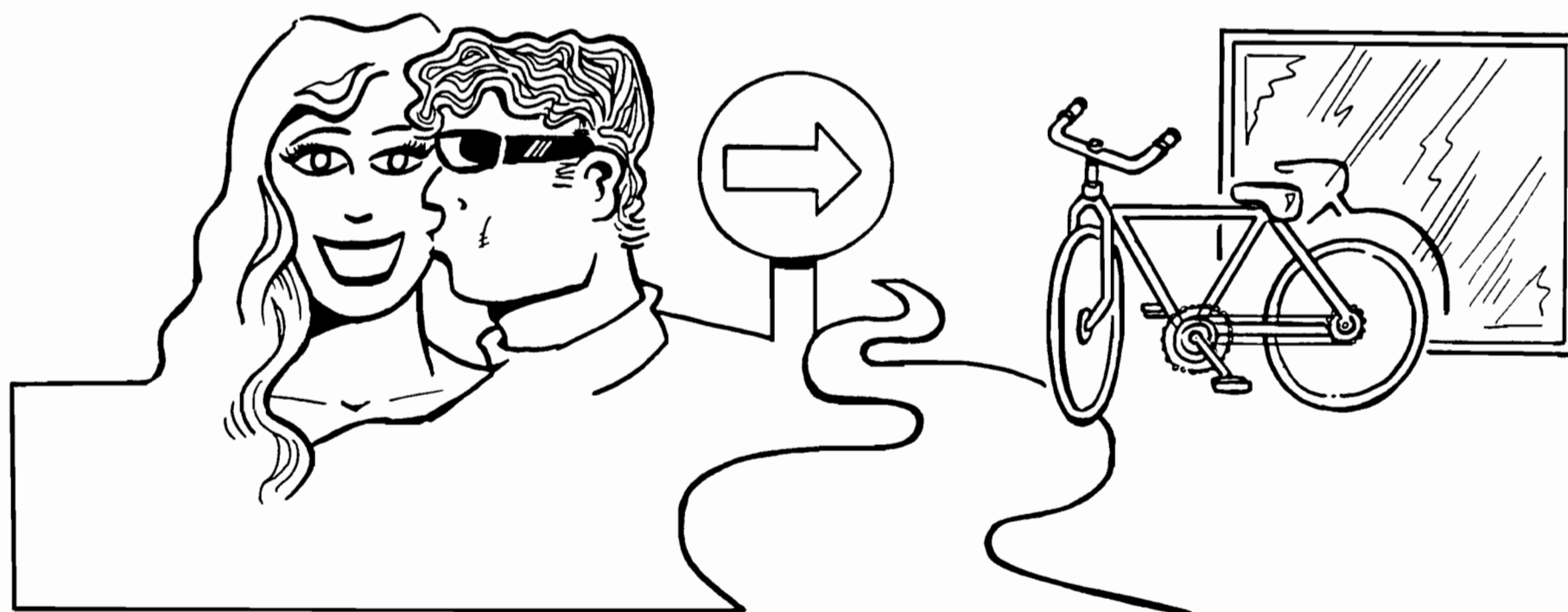
ok: *ocho (8)*

naŭ: *nueve (9)*

dek: *diez (10)*

cent: *cien (100)*

mil: *mil (1000)*

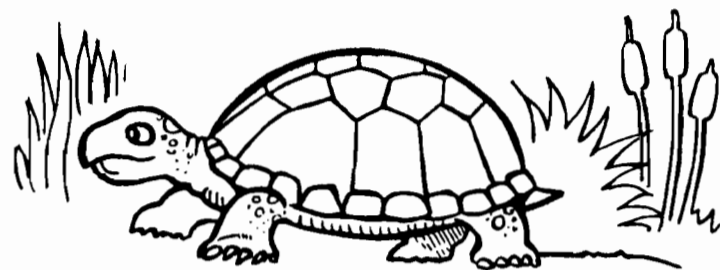
8

Oka Leciono Lección octava

-e

Terminación de todos los adverbios derivados. Equivale a la terminación “—mente” del castellano.

kuri rapide: *correr rápidamente*
kanti tre bone: *cantar muy bien*

Ĝi iras malrapide

telefono: *teléfono*
patro: *padre*
amiko: *amigo*
okulo: *ojo*
rapido: *rapidez*
bono: *(el) bien*
jeso: *afirmación*

telefona: *telefónico/a*
patra: *paternal*
amika: *amistoso/a*
okula: *ocular*
rapida: *rápido/a*
bona: *bueno/a*
jesa: *afirmativo/a*

telefone: *telefónicamente*
patre: *paternalmente*
amike: *amistosamente*
okule: *ocularmente*
rapide: *rápidamente*
bone: *bien*
jese: *afirmativamente*

¡Atención! / Atentu!

Cuando el castellano no dispone de la palabra precisa para traducir la noción que describe el adverbio en esperanto, la equivalencia se produce mediante una locución adverbial, es decir, una preposición y un sustantivo.

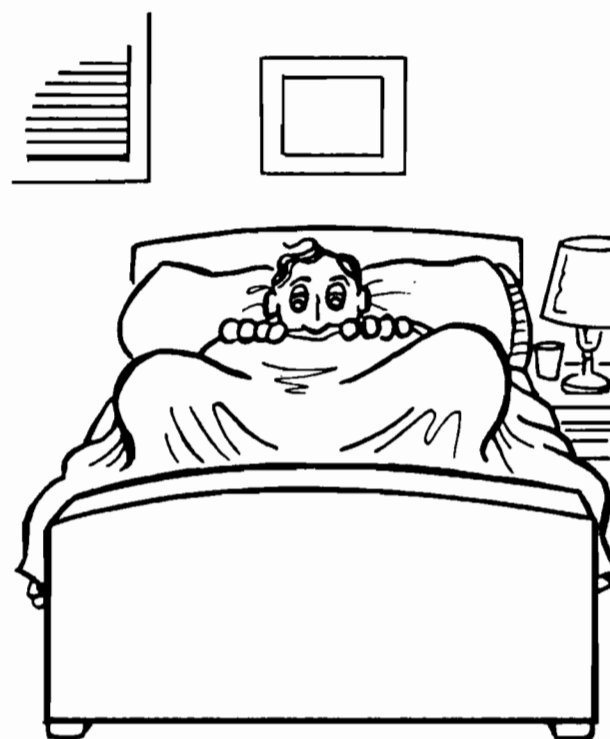
bicikle (per biciklo): *en bicicleta*
skribe (per skribo): *por escrito*
nokte (en la nokto): *por la noche*
kure (en kuro): *a la carrera*

Nótese que el esperanto dispone siempre de ambos recursos: el simple adverbio y la locución adverbial.

Ili venas kune

En ocasiones el adverbio se ve reforzado por la preposición correspondiente a fin de concretar su significado:

surtable (sur [la] tablo): *sobre la mesa*
subtable (sub [la] tablo): *debajo de la mesa*
enlite (en [la] lito): *en (la) cama*

kiel

Adverbio interrogativo (otra de las nueve palabras interrogativas, a las que hacíamos referencia en la segunda lección). Se traduce por “cómo/como”.

Kiel ŝi respondis?: *¿Cómo respondió (ella)?*
Kiel li venis?: *¿Cómo vino (él)?*
Kiel vi fartas?: *¿Cómo estás (te encuentras)?*

Ejercicio 1

Traducir las siguientes palabras:

Hometo, homaro, tradukisto, subnaĝi, amegi,
are, male, ava amo, paroli tradente, respondi
parole, promeni trakampare, bonan matenon,
bonan vesperon

Ejercicio 2

Ŝi laboras multe. Li salutis afable. Ili parolis amike. Li respondis infane. Lia avo estas grave malsana. Mia fratino skribas bele. Ili amas nin frate. Ĉu vi iros aŭte? La infanoj venos bicikle. Ĉu la kanarioj flugas alte? La birdoj sidas surbranĉe. Ni vidis lin survoje. La libroj kuŝis surplanke. Ĉu li estas ene? Kion li diris responde? Ni iros kune. Ŝi parolas esperanton tre bone. Ĉu vi loĝas proksime? Aŭdu ĝin atente kaj trankvile. Li kuŝas enlite. Li parolos kiel direktoro.

Lectura

Roberto kaj Flora estas junaj geedzoj. Hodiaŭ estas dimanĉo kaj ili ferias. Matene ili faris la hejmajn taskojn kune. Poste ili bone maten-manĝis. La tago estis bona, kaj ili biciklis malrapide tra la kamparo. Dum sia bicikla promeno ili salutis multajn homojn. Hejme, en la tag-manĝo, li diris al ŝi:

—Flora, ĉu vi ŝatus ferii en Germanio?

—Ho, jes! —ŝi respondis kontente.

—Nu, la vojaĝo estos longa. Ni trairos Francion.

—Tio ne gravas. Ni vizitos niajn francajn geamikojn.

—Ĉu ni iru aŭte aŭ trajne?

—Kiel vi volas.

—Nu, preparu la valizojn. Hodiaŭ vespere mi iros al la staci-domo, kaj aĉetos la biletojn.

—Ĉu vi volas, ke mi akompanu vin? —Ŝi diris, kaj poste ŝi ame kisis la edzon.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kio estas Roberto kaj Flora? Kiaj ili estas? Ĉu hodiaŭ estas merkredo? Kion ili faris matene? Ĉu ili laboris kune? Kiel ili maten-manĝis? Kia estis la tago? Ĉu ili rapidis? Tra kio ili veturis? Kiam ili salutis? Pri kio li parolis al ŝi en la tag-manĝo? Kiel ŝi respondis? Kie ili ferios? Kia estos la vojaĝo? Kion ili trairos? Ĉu ili havas geamikojn en Francio? Kiel ili vojaĝos? Ĉu li preparos la valizojn? Kiam li aĉetos la biletojn? Kion ŝi demandis? Kiel ŝi kisis la edzon?

Traducir / Traduku

Es usted muy amable. ¿Vives en Alemania? Hoy vi a tu hermana. Francia y Alemania son grandes países. Había mucha gente en el museo. Trabajaron de día y de noche. Por la mañana él no estaba en su cama. ¿Cómo hizo su tarea? ¿Cómo canta ella? ¿Cómo es él? ¿Te gusta leer? ¿Qué libros te gustan? Ella estaba tumbada en el camino. Abre el maletín. Hágame el favor de acompañarme. Prepárate. Hágame el favor de prestar atención. ¿Cómo está tu familia? ¿Como es tu país? Dormimos durante el día. Él prepara café mientras ella se peina. Era de noche cuando ella habló conmigo por teléfono. ¿Quieres visitar Francia? No vayas muy rápido. Ella vivirá con nosotros durante cinco semanas.

Vocabulario

bileto: *billete*

ferio: *vacación, vacaciones*

Francio: *Francia*

Germanio: *Alemania*

hejmo: *hogar (casa)*

homo: *hombre, ser humano, persona*

lando: *país*

mateno: *mañana*

nokto: *noche*

stacio: *estación*

tago: *día*

tasko: *tarea*

trajno: *tren*

valizo: *maleta*

vespero: *(la) tarde*

afabla: *amable, afable*

franca: *francés/a*

rapida: *rápido/a*

akompani: *acompañar*

atenti: *poner/prestar atención, estar atento*

farti: *estar (de salud)*

kuŝi: *yacer, estar tumbado*

prepari: *preparar*

ŝati: *gustar (de algo)*

traduki: *traducir*

vojaĝi: *viajar*

dum: *durante, mientras*

kiel: *cómo/como*

nu: *bien, pues bien, bueno, vaya*

ho!: *¡oh!*

semajno: *semana*

lundo: *lunes*

mardo: *martes*

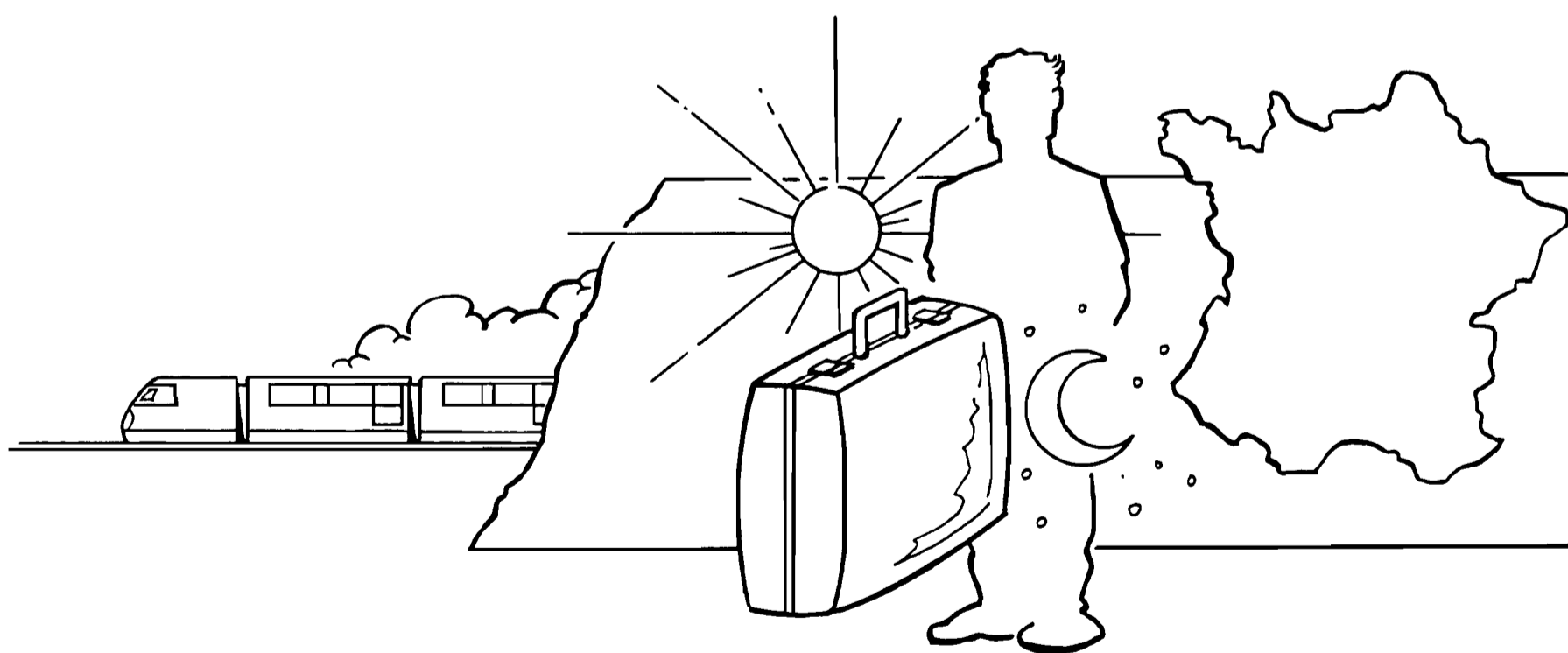
merkredo: *miércoles*

ĵaŭdo: *jueves*

vendredo: *viernes*

sabato: *sábado*

dimanĉo: *domingo*

9

Naña Leciono Lección novena

Numerales ordinales

Indican el orden en que están colocadas las cosas, y se forman mediante la terminación “a” del adjetivo:

unu: *uno*

du: *dos*

dek du: *doce*

dek tri: *trece*

cent: *cien*

unua: *primero/a*

dua: *segundo/a*

dekdua: *duodécimo/a*

dektria: *decimotercero/a*

centa: *centésimo/a*

Se emplean para indicar las horas del día, los días del mes, las páginas de los libros, etc.:

Estas la tria (horo)
Son las tres (es la tercera hora)

La sepa de julio
El siete de julio

Sur la trideka paĝo
En la página treinta

Los números cardinales también reciben las terminaciones “e” del adverbio y “o” del sustantivo:

unue: *primeramente, en primer lugar*

due: *en segundo lugar*

dekdue: *en decimosegundo lugar*

unuo: *(la) unidad*

duo: *(un) par*

dekduo: *una docena*

-on-

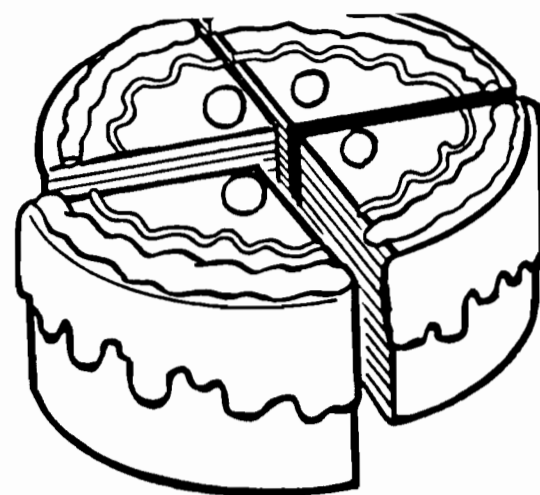
Sufijo que forma los numerales fraccionarios.

duono: *un medio, la mitad*

triono: *un tercio, la tercera parte*

kvarono: *un cuarto, la cuarta parte*

ono: *fracción*

Preposiciones

da: *de (tras palabras que indican cantidad)*

je: *a (delante de una hora)*

el: *de, de entre, desde (origen material)*

ĝis: *hasta*

Ŝi aĉetis tri kilogramojn da piroj. La laktisto vendis al ni du litrojn da lakto. La tablo estas el plasto. Lia horloĝo estas el oro. Li venis el Parizo. Mia patrino havas cent glasojn de vino. La ĝardenisto trinkis dek glasojn da vino. La glasoj estas el vitro. Ĝis morgaŭ mi ne laboros. Mi ferios de junio ĝis septembro. Ili venis je la kvina (horo).

kiom

Pronombre interrogativo (otra de las nueve palabras interrogativas de la segunda lección). Se traduce por “cuánto(s)/cuanto(s)”.

Kiom da minutoj estas en unu horo?: *¿Cuántos minutos hay en una hora?*

Kiom da mono vi havas?: *¿Cuánto dinero tienes?*

Kiom vi aĝas?: *¿Qué edad tienes? (cuánta edad tienes)*

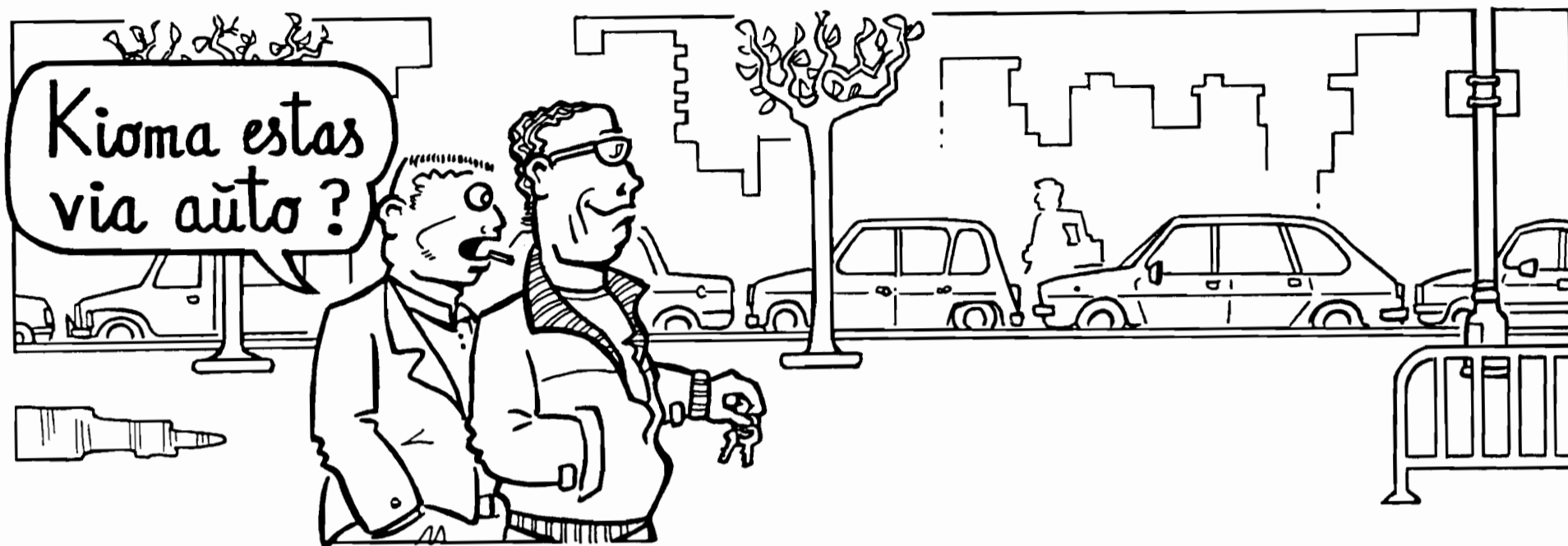
Al preguntar por un número de orden habremos de hacerlo mediante “kioma”.

Kioma horo estas?: *¿Qué hora es?*

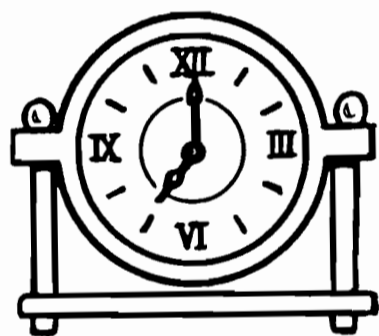
La dekunua: *las once*

Kioman paĝon vi legas?: *¿Qué página lees?*

La kvinan: *la quinta*

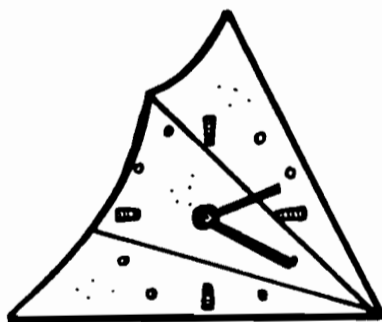
Kioma horo estas?

estas la sepa horo

(estas) la sepa

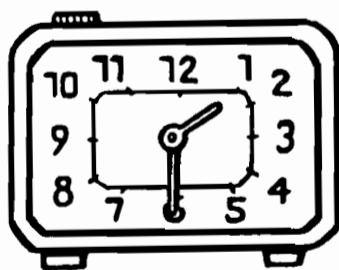
son las siete

estas la dua horo kaj dudek minutoj

(estas) la dua kaj dudek

son las dos y veinte

estas la unua horo kaj duono

(estas) la unua kaj duono

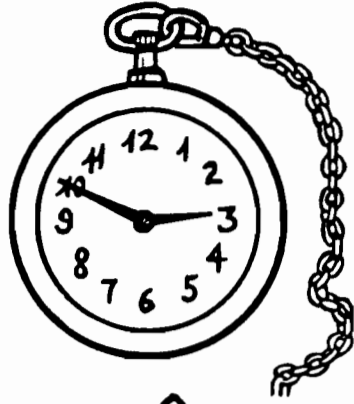
es la una y media

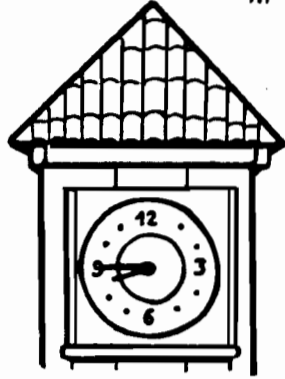
estas la naŭa horo kaj kvarono

(estas) la naŭa kaj kvarono

son las nueve y cuarto

estas dek minutoj antaŭ la tria horo
(estas) dek antaŭ la tria
son las tres menos diez

estas kvarono antaŭ la naŭa horo
(estas) kvarono antaŭ la naŭa
son las nueve menos cuarto

¡Atención! / Atentu!

“Son las 8 h. y 50 m.” puede traducirse por: “Estas la oka kaj kvindek”, o bien, “Estas dek antaŭ la naŭa”.

La preposición “**post**” traduce la expresion del español “dentro de” en expresiones de tiempo. Por ejemplo:

Mi iros post du tagoj: *Iré dentro de dos días*

Ejercicio 1

Traducir las siguientes palabras:

Horloĝisto, horloĝejo, mur-horloĝo, montrilo, or-kolora, jar-cento, jar-milo, enhavi, en-irejo, el-irejo, tra-irejo, du-litra botelo, dek-minuta vizito, kvindek-dua.

Ejercicio 2

La dua seĝo estas malplena. La kvara tago de la semajno estas ĵaŭdo. En la unuaj vizitoj li estis pli afabla. Mi aŭdis la trian respondon. Unue ni manĝos supon. Ŝi aĉetis dekduon da kasedoj. Ni manĝis duonon de via pomo. Donu al mi kvaronon. Kiom da paĝoj havas la libro? Li telefonos je la sesa kaj duono. Je kioma horo li vesper-manĝos? La horloĝo montras la trian kaj dek. La tasetoj estis el plasto. Ĉu li eniris aŭ eliris? La jaro konsistas el dek du monatoj. La manĝo konsistis el supo, rizo, pano kaj fruktoj. Post tri tagoj mi vizitos lin. Ili venos post malmulte da tempo. Kiom da gefratoj vi havas? Ŝi trinkis du tasojn da kafo. La boteloj el

plasto enhavas du litrojn da akvo. Kiom da tempo restas? Ĝis kioma horo vi restos hejme?

Lectura

En sia hejmo de Parizo, Marie Thierry respondas la telefonon:

- Ha lo!
- Saluton, Maria! Mi estas Flora, via hispana amikino.
- Saluton, Flora! Kiel vi fartas?
- Tre bone. Kaj vi?
- Mi fartas bonege. Kie vi estas nun?
- En Madrido, sed post du tagoj mi vizitos vin.
- Je kioma horo?
- Nokte, inter la deka kaj la dekunua.
- Ĉu vi venos sola?
- Ne. Mi iros kun mia edzo.
- Kiom li aĝas?
- Li aĝas dudek sep.
- Nu, li estas pli juna ol vi! Dum kiom da tempo vi restos ĉi tie?
- Ni restos dum tri tagoj.
- Tre malmulte, ĉu?
- Ni volas viziti Germanion. Kia estas la vetero?
- Tre varma. Nun estas aŭgusto...

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kie estas Maria? Kion ŝi faras? Kion diras Flora? Kion demandas Maria? Kiel fartas Flora? Ĉu Maria fartas malbone? Kie estas Flora nun? Kiam Flora kaj ŝia edzo vizitos Marian? Je kioma horo ili vizitos Marian? Ĉu Flora vojaĝos sola? Kiom aĝas ŝia edzo? Ĉu la edzo estas maljuna? Dum kiom da tempo ili restos en Parizo? Kion ili volas viziti poste? Kia vetero estas nun en Parizo?

Traducir / Traduku

Un año consta de 365 días. Ella salió rápidamente de su cuarto. ¿De qué es? (¿De qué está hecho?) En la cocina tenemos sillas de plástico. ¿Cuántas ciudades hay en Francia? ¿Cuánto pan quieres comer? ¿Cuántas horas trabajas a la semana?

Mañana por la mañana a las ocho. ¿A qué hora cierran ellos el bar? A las doce menos veinte. Iremos en bicicleta hasta la entrada del parque. Me quedaré aquí hasta que él venga. Muéstrame tu reloj. ¿Qué tiempo hace? ¿Qué edad tienes? ¿Trabajas por la tarde? Un minuto consta de sesenta segundos. Son las tres y cuarto. Son las once menos diez.

Vocabulario

aĝo: *edad*

Hispanio: *España*

horloĝo: *reloj*

horo: *hora*

jaro: *año*

kasedo: *cinta, cassette*

kilogramo: *kilogramo*

litro: *litro*

minuto: *minuto*

Madrido: *Madrid*

oro: *oro*

paĝo: *página*

plasto: *plástico*

sekundo: *segundo (tiempo)*

tempo: *tiempo (cronológico)*

vetero: *tiempo (climático)*

vitro: *vidrio, cristal*

hispana: *español/a*

sola: *solo/a*

konsisti: *constar*

montri: *mostrar (enseñar)*

resti: *quedarse*

kiom: *cuánto(s)/cuanto(s)*

da: *de (cantidad)*

je: *a (delante de una hora)*

el: *de, de entre, desde (origen material)*

ĝis: *hasta*

monato: *mes*

januaro (ja-nu-a-ro): *enero*

februaro (fe-bru-a-ro): *febrero*

marto: *marzo*

aprilo: *abril*

majo: *mayo*

junio (ju-ni-o): *junio*

julio (ju-li-o): *julio*

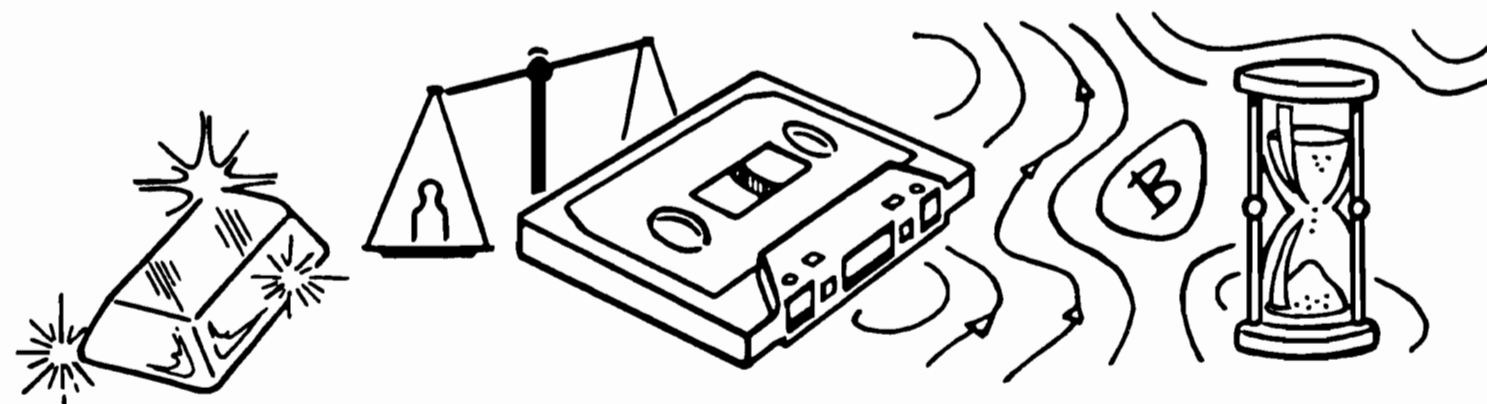
aŭgusto: *agosto*

septembro: *septiembre*

oktobro: *octubre*

novembro: *noviembre*

decembro: *diciembre*

kiu

Pronombre interrogativo y relativo (otra de las nueve palabras interrogativas a las que nos referíamos en la segunda lección). Se traduce por “quién, quien, que (relativo), el cual, la cual”. Acepta el plural y el acusativo.

Kiu vi estas?: *¿Quién eres?*

Kiuj venos: *¿Quiénes vendrán?*

Kiun vi amas?: *¿A quién amas?*

Mi vidas la birdon, kiu kantas: *Veo el pájaro que canta*

Mi vidis la valizon, kiun vi aĉetis: *Vi la maleta que compraste*

Ya conocemos las parejas “kio — tio”, “kie — tie”. Veamos ahora la pareja “kiu — tiu”, en la que “tiu” lógicamente se traduce por “ése/a, ese/a”.

Kiu estas tiu?: *¿Quién es ése/a?*

Tiu domo estas bela: *Esa casa es bonita*

Mi volas tiun: *Quiero ése/a*

Mi legos tiun libron: *Leeré ese libro*

Cuando se acompaña de la partícula “ĉi” se transforma en “ĉi tiu” o “tiu ĉi”, que se traduce por “éste/a, este/a”.

Ĉi tiu ne estas mia: Éste/a no es mío/a

“Tiu(n), kiu(n)” equivale a “el que, la que”. Se puede suprimir el primer elemento, si los dos van en el mismo caso, es decir, “tiu, kiu” ↔ “kiu” y “tiun, kiun” ↔ “kiun”. *li estas kiu venis hieraŭ* (comparar con el primer ejemplo).

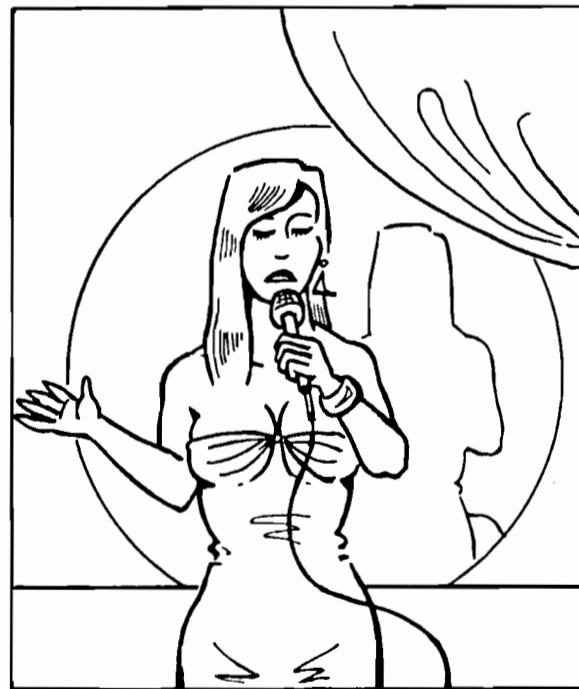
Li estas tiu, kiu venis hieraŭ (li estas kiu venis hieraŭ): *(Él) es el que vino ayer*
Donu al mi tiun, kiu estas tie: *Dame el que está ahí*

-ant-

Así como el sufijo “ist” indica una persona que realiza profesionalmente aquello que indica la raíz, el sufijo “ant” se refiere a una persona que hace lo que indica la raíz, sin más. Acordémonos de “lerni — lernanto”.

kantanto

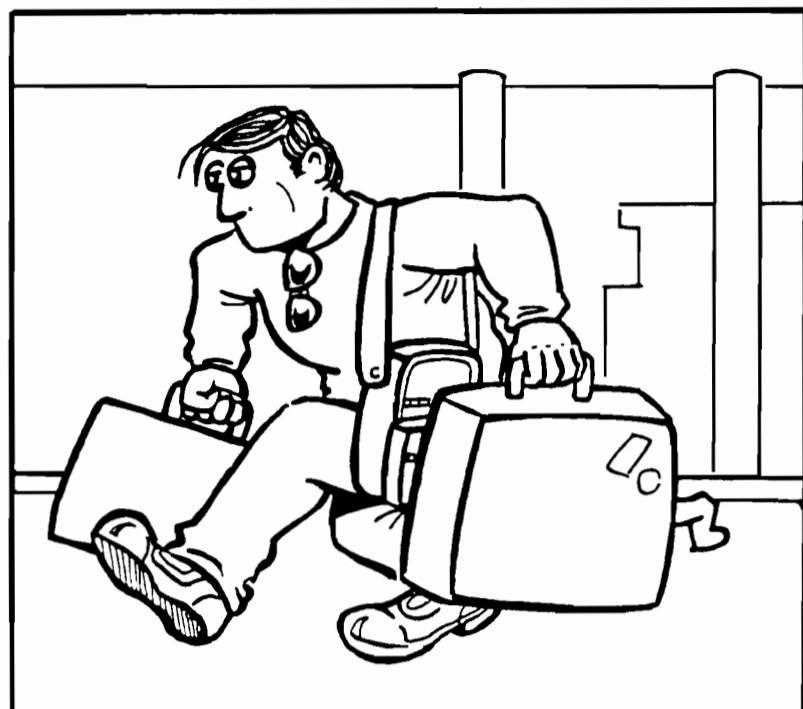

kantistino

amanto: *amante* (el que ama)
promenanto: *paseante* (el que pasea)
vizitanto: *visitante* (el que visita)

lernanto: *alumno* (el que aprende)
manĝanto: *comensal* (el que come)
aĉetanto: *comprador* (el que compra)

amanto = tiu, kiu amas; *lernanto* = tiu, kiu lernas; *ludanto* = tiu, kiu ludas.
demandanto = tiu, kiu demandas; *sendanto*: tiu, kiu sendas.

vojaĝanto: *viajero*

legantino: *lectora*

Preposiciones

por: *para*

sen: *sin*

Ĉi tiu letero estas por vi. Mi havas multon por fari. Ili elektis meblojn por la nova domo. Ili venis sen mono. Ili vojaĝas sen valizoj. Mi trinkas kafon sen lakto kaj sukero (Atención: la forma “sen... kaj” equivale a la española “sin... ni”).

Ejercicio 1 / 1a ekzerco

Traducir las siguientes palabras:

Leteristo, oficisto, malhelpi, vizitanto, leganto, uzanto, dancanto, dormanto, fumanto, kuranto, vojaĝanto, sendanto, filmi, sukero, salutoni, helpi!

Ejercicio 2 / 2a ekzerco

Kiu skribos la leteron? Kun kiuj vi parolis? Kiun pantalonon vi uzos? Kiujn ŝi rigardis? Kiujn landojn vi trauros? Li estas la viro, kiu akompanos vin. Ĉu venis la knabo, kiun vi atendis? Ili ne volis la supon, kiun ŝi kuiris. Li parolos pri la muzeoj, kiujn li vizitis. La virino, kiu kantas, estas mia fratino. La letero, kiun vi legis, venis hieraŭ. Tiu filmo estas interesa. Tiuj floroj estas rozoj. Ĉu vi

elektis ĉi tiun? Donu al mi tiun jupon. Ni ne rigardis tiujn paperojn. Li estas (tiu), kiu helpos min. Ni uzis tiun, kiu estis sur la breto. Li aĉetis (tiun), kiun vi volis. Venos (tiuj), kiuj telefonis. Ili estis tiuj, kiujn vi salutis. Preparu (tiujn), kiujn vi sendos. Mia akompananto estas kuracisto. Lia helpanto estas tre inteligenta. Aliaj ludantoj sidis ĉirkaŭ la tablo. Li filmis la flugon de la birdo. Ŝi sukeris sian kafon. Ili malamas unu la alian.

Lectura

Maria kaj ŝia amikino Marta estas en dancejo. La du virinoj parolas pri siaj aferoj, dum Johano, la edzo de Maria, dancas kun blonda knabino. Marta rigardas la knabinon kaj demandas Marian:

—Kiu estas tiu?

—Kiu?

—La knabino, kiu dancas kun via edzo.

—Ŝi estas lia helpantino. Tiu, pri kiu mi parolis al vi antaŭhieraŭ.

—Ŝi tre belas. Kiom ŝi aĝas?

—Dudek kvar.

—Ŝi estas pli juna ol vi.

—Mia edzo diras, ke ŝi laboras multe kaj tre bone.

—Nu, ŝi estas tiu, kiu skribas la leterojn, respondas la telefonon kaj balaas la oficejon de via edzo. Ĉu ne?

—Tion li rakontis al mi.

—Kaj kion alian li rakontis al vi?

—Li diris, ke hieraŭ via edzo aĉetis horloĝon el oro.

—Ĉu?

—Jes. Tiun horloĝon, kiun vi volis.

—Ĉu por mi?

—Ne. Li aĉetis ĝin por la helpantino de mia edzo.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kie estas Maria? Kun kiu ŝi estas? Pri kio ili parolas? Kion faras la edzo de Maria? Kun kiu li dancas? Kion faras Marta? Pri kiu ŝi demandas? Kio estas la knabino? Kiam Maria parolis al Marta pri tiu knabino? Ĉu la helpantino estas malbela? Kiom ŝi aĝas? Ĉu Maria estas pli juna ol la helpantino? Kiel ŝi laboras? Kion ŝi faras en la oficejo? Kiu aĉetis oran horloĝon? Kiam li aĉetis ĝin? Kiun horloĝon li aĉetis? Por kiu li aĉetis la horloĝon?

Traduku

Los lectores del periódico telefonearon a su director. ¿Quién usó mi bolígrafo? ¿Qué película quieres ver? ¿Cuánto azúcar quieres? Le esperé hasta las cinco y media. ¿Cuándo irás a esa sala de baile? Ella se quedó para ayudarme. Él niño hizo su tarea sin mi ayuda. Esas cosas no son importantes. Escribió esas cartas pero no las envió. No vi a la persona que se quedó en el coche. Compré la cassette que te gusta. Luego vendrán los que telefonearon. Tienen los que tú quieres. Ayer vino el otro muchacho que te ayudó. ¿Enviaste las cartas que te di? Pasado mañana haremos lo que tú quieras.

Vocabulario

afero: *asunto, cosa, cuestión*

ekzerco: *ejercicio*

filmo: *película*

knabo: *muchacho, chico*

letero: *carta*

Marta: *Marta*

oficejo: *oficina*

papero: *papel*

sukero: *azúcar*

viro: *hombre*

alia: *otro/a*

atendi: *esperar (aguardar)*

elekti: *elegir*

helpi: *ayudar*

rakonti: *contar (referir un suceso)*

rigardi: *mirar*

sendi: *enviar*

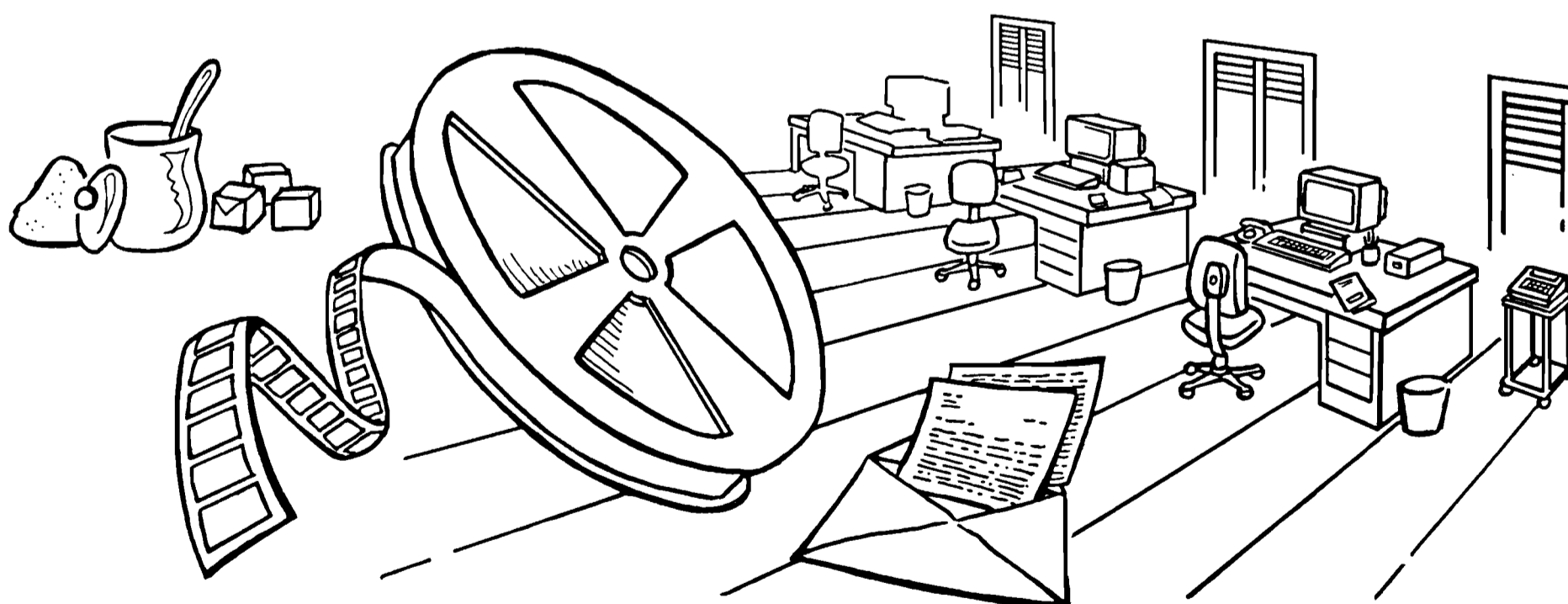
uzi: *usar*

kiu: *quién, quien, que, el cual, la cual*

por: *para*

sen: *sin*

tiu: *ése/a, ese/a*

kial

Adverbio interrogativo (otra de las nueve palabras interrogativas de la p.12).
Significa “por qué”, y la respuesta se realiza mediante “ĉar” (porque).

Kial vi ne aĉetis pomojn?: *¿Por qué no compraste manzanas?*
Ĉar la fruktejo estis fermita: *Porque la frutería estaba cerrada*
Li ne diris, kial li rompís la tason: *No dijo por qué rompió la taza*

-an-

Sufijo que indica miembro, habitante, partidario.

kongreso: *congreso*

Kristo: *Cristo*

kamparo: *campiña*

ŝipo: *barco*

Madrido: *Madrid*

ano: *miembro de grupo, de sociedad*

kongresano: *congresista*

kristano: *cristiano*

kamparano: *campesino*

ŝipano: *marinero*

madridano: *madrileño*

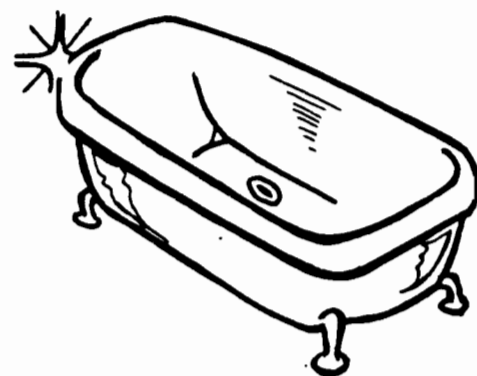

-uj-

Sufijo que indica objeto, caja, contenedor o recipiente. Por analogía, nombres de países y árboles.

bani: *bañar*
mono: *dinero*
salato: *ensalada*
supo: *sopa*
Hispano: *(un) español*
piro: *pera*

banujo: *bañera*
monujo: *monedero*
salatuj: *ensaladera*
supujo: *sopera*
Hispanujo: *España*
pirujo: *peral*
ujo: *recipiente*

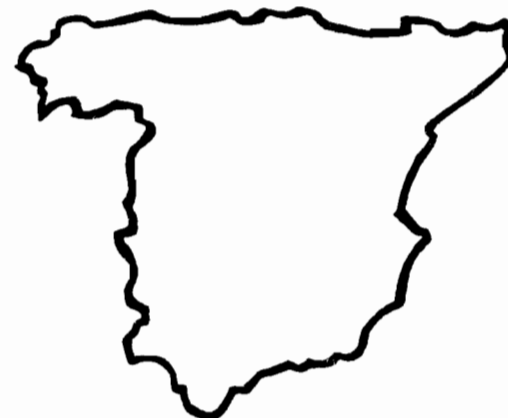

-i-

Sufijo que indica país.

franco: *(un) francés*
germano: *(un) alemán*
hispano: *(un) español*
italo: *(un) italiano*

Francio: *Francia*
Germanio: *Alemania*
Hispanio: *España*
Italio: *Italia*

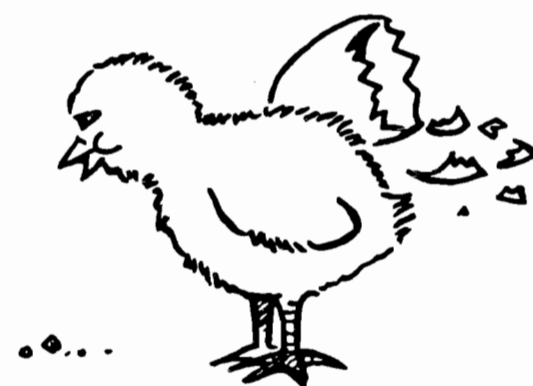

-id-

Sufijo que indica hijo, descendiente de, nacido de.

êvalo: *caballo*
leono: *león*
koko: *gallo*

êvalido: *potro*
leonido: *cachorro de león*
kokido: *pollo*
ido: *hijo, descendiente*

-ebl-

Sufijo que indica posibilidad, “que se puede...”

manêgi: *comer*
legi: *leer*
vidi: *ver*
ebla: *posible; ebli:* *ser posible; eble:* *posiblemente*

manêgbla: *comestible*
leggbla: *legible*
nevidebla: *invisible*

oni

Es el pronombre indefinido “se”, “uno”.

Oni diras, ke li venos: *Se (la gente) dice que vendrá*

Oni parolis multe pri vi: *Se habló mucho de ti*

Oni ne scias, kion fari: *(Uno) no (se) sabe qué hacer*

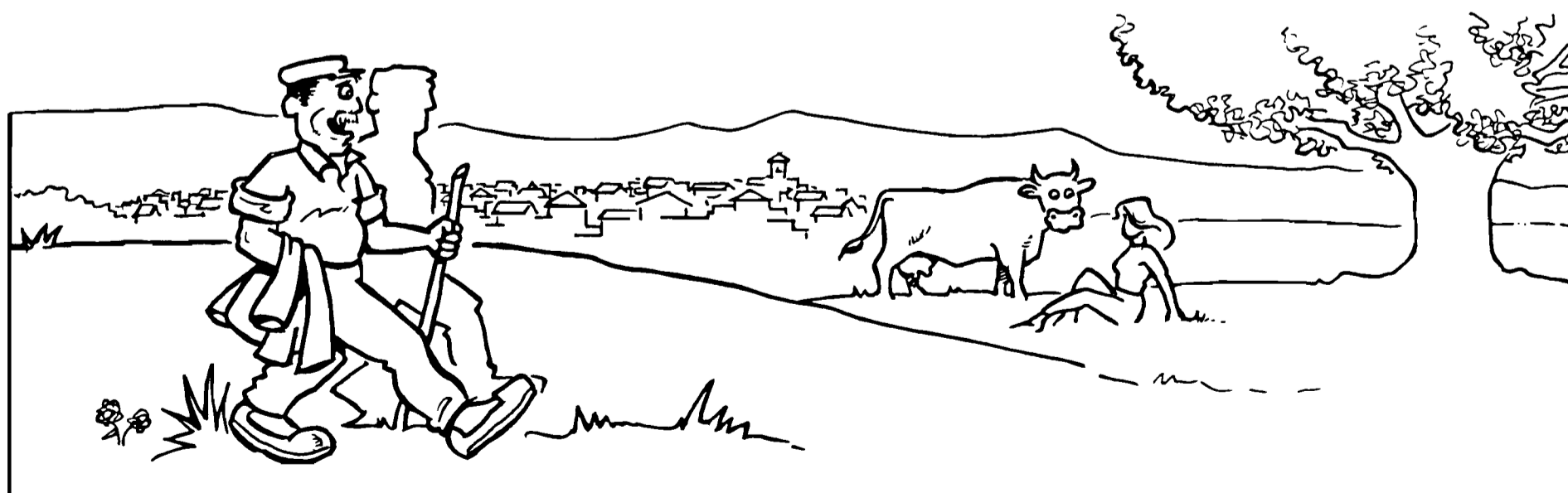
Ejercicio 1 / 1a ekzerco

Traducir las siguientes palabras:

Kongresejo, vilaĝano, domano, familiano, lerneĵano, sinjorino, herbejo, bovisto, bovido, hundido, katido, idaro, ŝipanaro, kamparano, panujo, lavujo, Germanujo, trinkebla, lavebla, aŭdebla, dancebla, farebla, nerompebla, nevidebla, sam-hore, sam-strate, sam-urbano, surprizi.

Ejercicio 2 / 2a ekzerco

Kial vi ne manĝis la rizon? Ĉar ĝi estas nemanĝebla. Kial vi restis hejme? Kiom da supo enhavas la supujo? Nur ŝi komprenas min. Mi ne scias, kial ŝi rompis sian sukerujon. Ĉu vi scias la lecionon? Ĉu via monujo estas malplena? Li levis siajn okulojn al mi. La ŝipanaro konsistas el dudek naŭ homoj. Ĉu tio eblas? Germanio estas pli granda ol Italio. Ĉu la kantisto Julio Iglesias estas franca aŭ hispana? En Germanio oni trinkas multan bieron. Kiom da familianoj vizitis lin? La katidoj manĝas nur lakton. Ĉu ili fabrikas nerompeblajn ludilojn? Oni elektis lin kiel prezidanton. Ĉu la vilaĝanoj estas pli afablaj ol la urbanoj? Ĉu vi permesas? Kia surprizo! La knabo surprizis nin. Ili naĝas en la samaj akvoj.

Lectura

Karlo kaj Petro promenas en la kamparo. Bela knabino sidas sur la herbo apud granda bovino. Karlo salutas ŝin afable kaj demandas:

—Bonan matenon, knabino. Kioma horo estas?

Ŝi tuŝas la dikan mamon de la bovino, levas ĝin kaj respondas:

—Nu, sinjoroj, estas la deka horo kaj ses minutoj.

Karlo kaj Petro rigardas ŝin kun surprizo. Post kelkaj minutoj, Karlo denove parolas al ŝi:

—Pardonu, bovistino. Kioma horo estas nun?

Denove ŝi faras same kaj diras:

—Nun estas la deka horo kaj dudek minutoj.

Denove la respondo surprizas ilin.

—Mi ne komprenas, kiel vi divenas la tempon —diras Petro al ŝi. —Vi nur tuŝas la mamon de la bovino.

—Pardonu, sinjoro, sed mi ne divenas la tempon. Mi levas la mamon de la bovino por rigardi la preĝejon, kiu staras en la vilaĝo.

—Kial? —samtempe demandas Karlo kaj Petro.

—Ĉar la mamom de la bovino estas tre dika, kaj ĝi ne permesas al mi vidi la grandan tur-horloĝon.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kie promenas Karlo kaj Petro? Kiu sidas? Kie ŝi sidas? Apud kio ŝi sidas? Kion faras Karlo? Kiel li salutas? Kion li demandas? Kion faras la knabino? Kioma horo estas? Kion faras Karlo kaj Petro post la respondo de la knabino? Post kiom da tempo Karlo demandas ŝin denove? Kion ŝi faras nun? Kioma horo estas nun? Kion ne komprenas Petro? Ĉu ŝi divenas la horon? Kion ŝi rigardas? Kie staras la preĝejo? Ĉu la mamom de la bovino estas eta? Kial ŝi levas la mamon? Ĉu la bovistino estas inteligenta?

Traduku

¿Por qué no enviaste la carta? Sólo comerás una manzana. Anteayer (ella) estaba sentada en la misma silla. ¿Sabes leer? No sé donde vives. ¿Sabes cuando (él) vendrá? Desde aquí la casa es difícilmente visible. ¿Adivinaste su (de ella) edad?

¿Le levantó la falda? Hoy por la tarde se permitirá entrar. Se prohibió hablar de política. ¿Cuántas torres hay en tu ciudad? No se permite tocar la fruta. Los parisienses son gente amable. Eso es imperdonable. ¿Por qué no? ¿Entiendes? Perdóname. Adivínalo. No me toques.

Vocabulario

bovo: *toro, buey*

êvalo: *caballo*

herbo: *hierba*

italo: *(un) italiano*

kongreso: *congreso*

Kristo: *Cristo*

mamo: *mama, teta, ubre*

salato: *ensalada*

sinjoro: *señor*

șipo: *barco*

surprizo: *sorpresa*

turo: *torre*

sama: *mismo/a*

diveni: *adivinar*

kompreni: *comprender*

levi: *levantar*

pardoni: *perdonar*

permesi: *permitir*

scii: *saber*

tuși: *tocar*

êar: *porque*

kial: *por qué*

nur: *sólo, solamente*

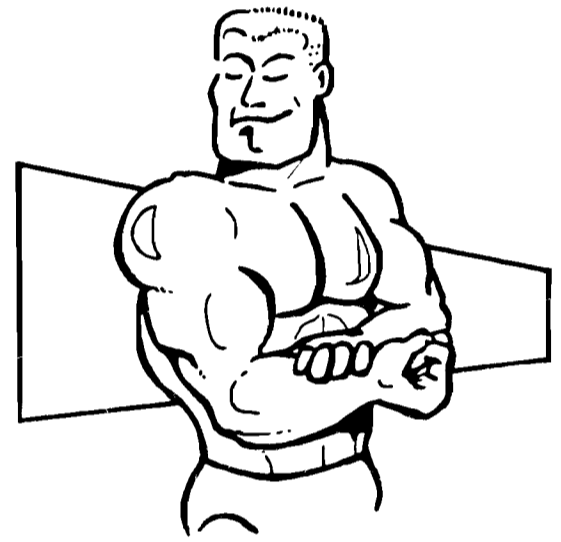
oni: *se (impersonal), uno*

-ul-

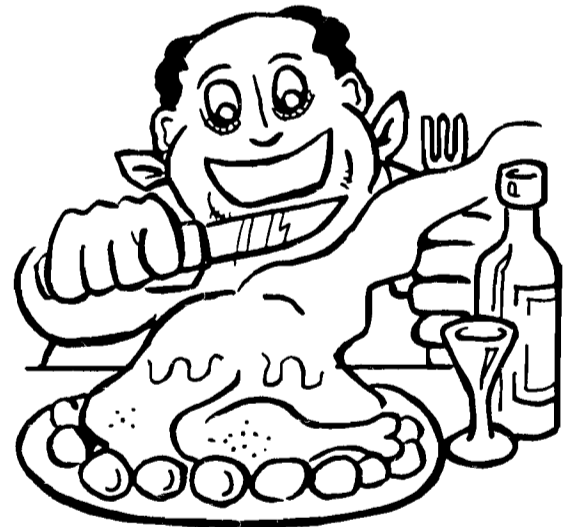
Sufijo que indica individuo, “persona caracterizada por...”.

juna: <i>joven</i>	junulo: <i>(un) joven</i>
riça: <i>rico/a</i>	riçulo: <i>(un) rico</i>
blinda: <i>ciego/a</i>	blindulo: <i>(un) ciego</i>
malsana: <i>enfermo/a</i>	malsanulo: <i>(un) enfermo</i>
mamo: <i>mama</i>	mamulo: <i>(un) mamífero</i>
	ulo: <i>individuo, tipo</i>

-em-

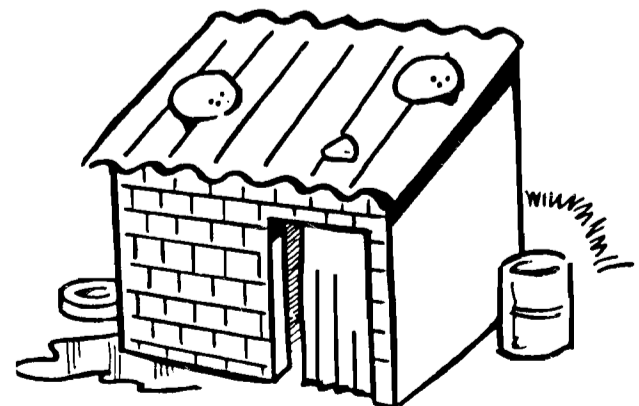
Sufijo que indica inclinación, tendencia.

plori: <i>llorar</i>	plorema: <i>llorón/a</i>
laboro: <i>trabajo</i>	laborema: <i>trabajador/a</i>
ludi: <i>jugar</i>	ludema: <i>juguetón/ona</i>
ema: <i>inclinado/a a;</i>	emi: <i>tener ganas de</i>

-aĉ-

Sufijo que añade un matiz despectivo.

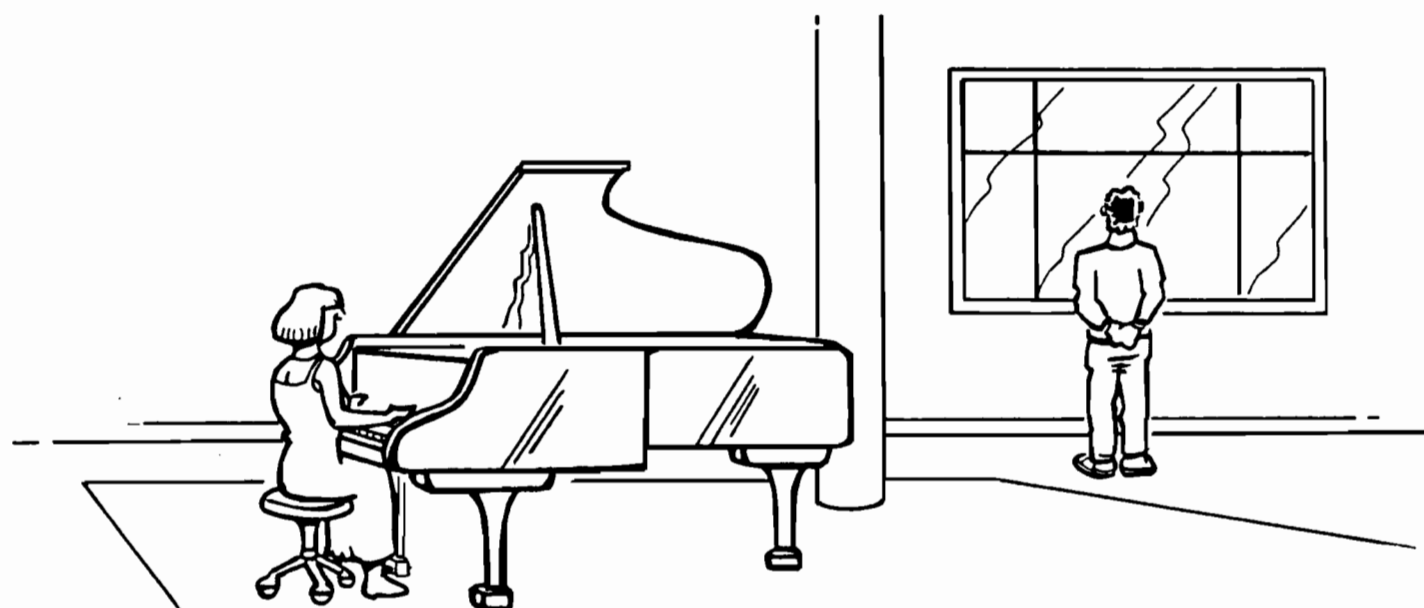
domo: <i>casa</i>	domaĉo: <i>casucha</i>
ĉevalo: <i>caballo</i>	ĉevalaĉo: <i>jamelgo, penco</i>
strato: <i>calle</i>	strataĉo: <i>callejuela</i>
aĉa: <i>despreciable, desagradable</i>	

êe

Preposición que indica contacto puntual real o metafórico. También se traduce por “en casa de”.

La knabino sidis êe la piano: *La muchacha estaba sentada al piano*
Mi vidis lin êe vi: *Le vi en tu casa*

êe la piano

êe la fenestro

la plej ... el/en

Son la formas que utiliza el superlativo relativo.

Li estas la plej dika en la fabriko: *(Él) es el más gordo de la fábrica*

Li estas la plej juna el la laboristoj: *(Él) es el más joven de los trabajadores*

Vi estas la malplej riça el ni: *Eres el menos rico de nosotros*

tiel ... kiel

Es la forma que utiliza el comparativo de igualdad.

Li kuiras tiel bone kiel ŝi: *Él cocina tan bien como ella*

La muro estas tiel alta kiel la domo: *El muro es tan alto como la casa*

Ejercicio 1 / 1a ekzerco

Traducir las siguientes palabras:

Blankulo, nigrulo, altulo, lamulo, belulino, blondulino, gravulo, subulo, superulo, kunulo, proksimulo, apudulo, malsanulejo, fumema, dankema, dancema, amikema, kisema, vojaĝema, sen-homa, sen-tempa, sen-laborulo, herbaĉo, libraĉo, ploraĉi, ĉiela, filino, monda kongreso, lama seĝo, lama respondo, multekosta, suna tago, sun-floro, penso, pago, pluvi, pluva, uzanto, sufiĉi.

Ejercicio 2 / 2a ekzerco

Li loĝas ĉe sia fratino. Dum tri tagoj li sidis ĉe la lito de sia malsana filo. Ĝi kostis tridek du mil pesetojn. Kiom da gefiloj vi havas? Mi ne scias, kiam sunos. Ŝiaj okuloj estas tiel bluaj, kiel la ĉielo. Ŝi ne kuras tiel rapide kiel vi, ĉar ŝi lamas. Li estas la plej dika el miaj amikoj. Vi estas la plej riĉaj en la vilaĝo. Tiu floro estas la plej bela en la ĝardeno. Ni elektis la plej aĉan laboron. Mi ne emas danci nun. Tiu hundido, kiu dormas, estas tre ludema. Oni diras, ke la virinoj estas tre parolemaj. Li malsanas, ĉar li estas tre manĝema. Ĉu vojaĝi estas interese por blindulo? En aprilo pluvos pli ol en aŭgusto. Ŝia filino estas tre laborema.

Lectura

Karlo sidas ĉe la tablo. Estas la sepa kaj kvarono matene. Li maten-manĝas kaj legas la ĵurnalon. Lia filo Jozefo staras ĉe la fenestro, kaj rigardas al la ĉielo.

—Pri kio vi pensas? —demandas Karlo.

—Mi pensas pri la vetero. Oni diras, ke morgaŭ sunos.

—Ĉu tio gravas?

—Por mi, jes.

—Kial?

—Ĉar mi iros al la kamparo kun miaj geamikoj.

—Ĉu aŭtobuse?

—Ne. Ni iros trajne.

—Ĉu vi havas sufiĉan monon por pagi la bileton?

—Jes. Ĝi ne estas tre multe-kosta.

—Kiom ĝi kostas?

—Naŭcent pesetojn.

—Mi donos al vi dek mil pesetojn.

—Dankon. Vi estas la plej bona patro en la mondo.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kie sidas Karlo? Kioma horo estas? Kion li faras? Kie estas lia filo? Kion faras Jozefo? Kion demandas Karlo? Pri kio pensas Jozefo? Ĉu morgaŭ pluvos? Ĉu Jozefo pensas, ke tio gravas? Kial tio estas grava? Kiel li iros? Ĉu li devos aĉeti bileton? Ĉu li havas sufiĉan monon? Ĉu la bileto estas tre kosta? Kiom kostas la bileto? Kiom da mono donos la patro al Jozefo? Ĉu Jozefo dankas sian patron? Ĉu Karlo estas malbona patro?

Traduku

Para los campesinos la lluvia es tan importante como el sol. Mi coche es tan rápido como el tuyo. Esta lección es la más fácil del libro. Ayer fue el día más soleado del año. Tú eres el más comprensivo de mis hermanos. Los niños son muy preguntones. El joven, que esperaba junto al coche, es ciego. Los ricos no viven en casuchas. Él no sabe cuanto cuesta un litro de leche. Pienso que eso no será suficiente. En el invierno llueve frecuentemente. Ella estaba de pie en la puerta. A las once de la noche esta calle está desierta.

Vocabulario

aŭtuno: *otoño*

ĉielo: *cielo*

filo: *hijo*

Jozefo: *José*

mondo: *mundo*

peseto: *peseta*

pluvo: *lluvia*

printempo: *primavera*

somero: *verano*

suno: *sol*

vintro: *invierno*

blinda: *ciego/a*

facila: *fácil*

lama: *cojo/a*

riĉa: *rico/a*

sufiĉa: *suficiente*

danki: *agradecer*

kosti: *costar*

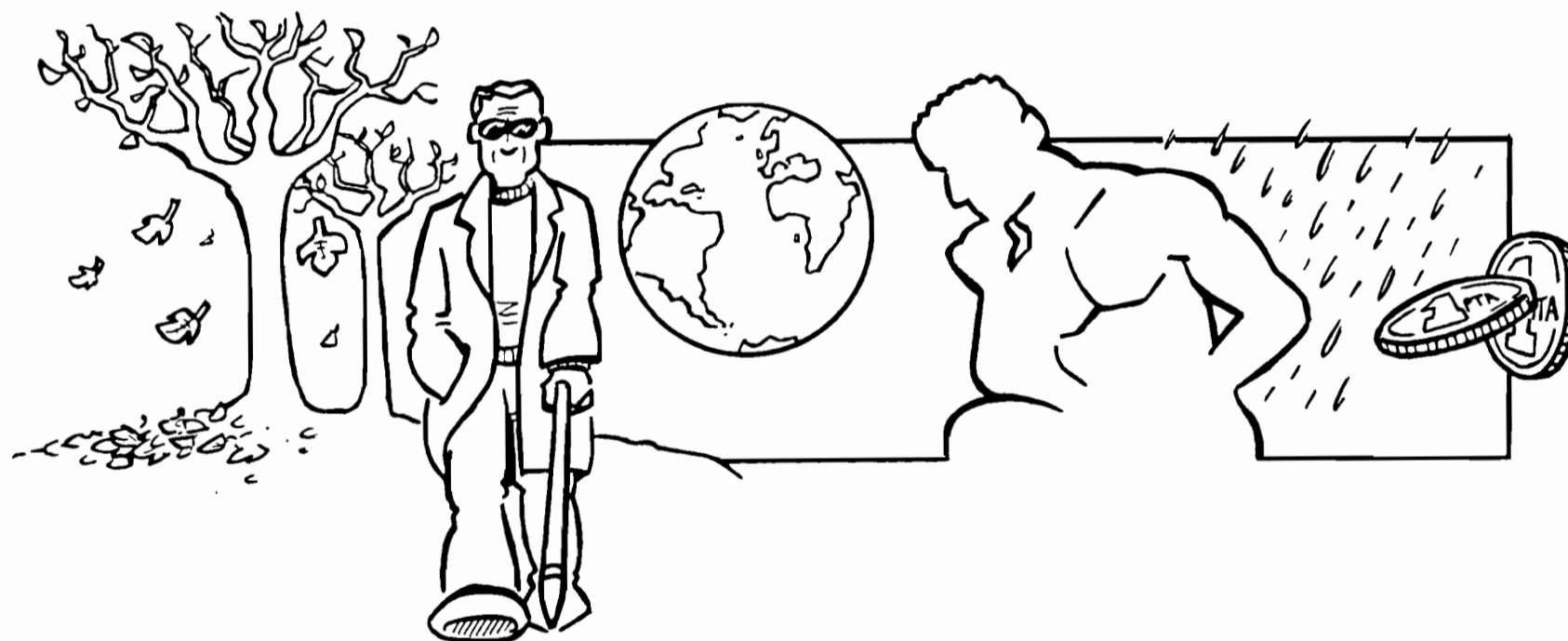
pensi: *pensar*

pagi: *pagar*

ĉe: *en, a, en casa de*

tiel: *así, tan*

plej: *más*

Cuadro de voces correlativas

Como podemos observar, las nueve palabras interrogativas de las que hemos venido hablando pertenecen a este cuadro. Presentamos ahora el cuadro completo de solo cuatro de ellas.

	indefinidos I...	interrogativos relativos KI...	demostrativos TI...	colectivos ĈI...	negativos NENI...
cosas	IO algo alguna cosa	KIO qué qué cosa	TIO eso aquello	ĈIO todo	NENIO nada
cantidad	IOM algo un poco	KIOM cuánto	TIOM tanto	ĈIOM todo	NENIOM nada
tiempo	IAM un día una vez	KIAM cuándo	TIAM entonces	ĈIAM siempre	NENIAM nunca
Individu- alidad	IU alguien alguno	KIU quién el cual	TIU ese aquel	ĈIU cada uno cada	NENIU ninguno nadie

Ĉu vi aĉetis ion?
Kion vi rigardas?
Tio estas tre facila
Oni permesas ĉion
Aŭ ĉio, aŭ nenio

Donu al mi iom da pano
Kiom da horoj vi laboras?
Mi ne havas tiom da mono
Li volis ĉiom
Ili trinkis neniom da lakto

Iam ni estis amikoj
 Kiam vi venos?
 De tiam li estas malsana
 Mi amos vin ĉiam
 Ŝi neniam ploras

Iu kantas
 Kiu fermis la pordon?
 Tiu estas mia frato
 Li donis tri pomojn al ĉiu infano
 Neniu dancis kun ŝi

Ĉio havas finon. Li trovis (tion), kion li serĉis. Mi trovis (tium), kiun vi perdis. Ŝi rakontis ĉion, kion ŝi vidis. Kion fari? La urbestro salutis ĉiujn ludantojn. Kiu serĉas, tiu trovas. Ĉu ŝi elektis iun? Mi vidis neniun valizon. Ili ĉiam salutas nin afable. Kiun fenestron vi malfermos? Kiom ĝi kostas?

¡Atención!

De forma enfática el español utiliza dos negaciones. Por ejemplo: “No digas nada”. El esperanto siempre utiliza sólo una: “Diru nenion”; “Neniam venu”.

-estr-

Sufijo que indica jefe, principal, que dirige.

lernejo: <i>escuela</i>	lernejestro: <i>director de escuela</i>
urbo: <i>ciudad</i>	urbestro: <i>alcalde</i>
stacio: <i>estación</i>	staciestro: <i>jefe de estación</i>
ŝipo: <i>barco</i>	ŝipestro: <i>capitán de barco</i>
estro: <i>jefe</i> ; estri: <i>mandar, dirigir</i>	

ek-

Prefijo que indica 1) acción que comienza, y 2) acción momentánea. A veces se traduce por “ir a, ponerse a, echarse a”.

iri: <i>ir</i>	ekiri: <i>partir (marchar)</i>
pluvi: <i>llover</i>	ekpluvi: <i>ponerse a llover</i>
plori: <i>llorar</i>	ekplori: <i>echarse a llorar</i>
	ek: <i>iniciarse</i>

ankaŭ

Los adverbios “ankaŭ”, “ne”, “nur” y “eĉ” van siempre delante de la palabra a la que afectan.

Ankaŭ hieraŭ mi dancis: También ayer (además de otros días) bailé

Hieraŭ ankaŭ mi dancis: También yo (además de otras personas) bailé

Hieraŭ mi ankaŭ dancis: Ayer también bailé (además de hacer otras cosas)

Eĉ infano komprenas tion: *Hasta un niño entiende eso*

¡Atención!

Eĉ ne y *Ankaŭ ne* equivalen respectivamente a las formas españolas “ni (siquiera)” y “tampoco”.

Eĉ ne tio: Ni siquiera eso **Ankaŭ ŝi ne finis:** Tampoco ella terminó

Ejercicio 1 / 1a ekzerco

Traducir las siguientes palabras:

Vilaĝestro, oficejestro, ekflugi, eklabori, ekdanci, iomete, dik-kapulo (kapegulo), ĉiu-hore, sen-fina, semajn-fino, antaŭ-lasta, bibliotekisto, famili-nomo, nenomebla, al-veni, ali-loke, ali-vorte, loka ĵurnalo, maneto, man-laboro, du-lita ĉambro, tuja respondo.

Ejercicio 2 / 2a ekzerco

Li ne venis pro la pluvo. Okulo pro okulo, dento pro dento. Tio estas tro larĝa. Mi ne scias, kion diri. Li finas ĉion, kion li komencas. Ili havas nenion por manĝi. Kiam vi eklernis esperanton? Kiam la estro alvenis, ŝi ekploris. Li ĉiam perdas ion. Neniam ni vizitis tiun lokon. Tiam li ne loĝis kun siaj gepatroj. Iam vi estos feliĉa. Diru tuj, kiun vi amas. Ĉiu komenco estas malfacila. La lernejestro parolis kun ĉiu lernanto, kiu ne faris la taskon. Ĉiuj volis danci kun ŝi. Adamo donis nomon al ĉiuj bestoj. Mi ne aŭdis tiun vorton. Ĉu iu helpis vin? Li trovis neniun. La ŝipestro iom lamas. Kiom da lokoj vi vizitos? Ili pagis neniom. Li perdis ĉiom en unu vespero. La malsanulo trinkis nur iom da lakto. Li estas feliĉa inter tiom da malnovaj amikoj. Kion vi havas en via mano? Serĉu la vorton “tero” en la vortaro. Lia germana amiko kantis kaj eĉ dancis. Kiu alvenis la lasta? Loku la librojn sur la bretaro. Eĉ lia estro ploris. Ne rompu al

vi la kapon. Kiu multe parolas, ne multe faras. La sama afero, sed kun la kapo al tero. Mi memoras vin ĉiutage. Li ĉiam havas la vortaron ĉemane. Per malmultaj vortoj. Oni ne forgesas facile sian unuan amon. Rakontu al mi vian malfeliĉon. Komenco bona, laboro duona. Ne komencu de Adamo! Fino bona, ĉio bona. Ek al la laboro!

Lectura

Matene Karlo perdis sian monujon. Li serĉis ĝin ne nur hejme sed ankaŭ laboreje. Li ne trovis ĝin, kaj fine li forgesis la aferon. Vespere li eliris promeni kaj renkontis sian amikon Adamo.

- Saluton, Karlo!
- Kiel vi fartas, Adamo? Kiam vi finis vian vojaĝon?
- Mi alvenis hieraŭ vespere, kaj mi fartas tre bone.
- Ĉu vi kontentas?
- Jes. Mi estas tre feliĉa. Neniam mi forgesos tiun ferion.
- Kiujn landojn vi vizitis?
- Mi vojaĝis dum ses monatoj, kaj mi vizitis ĉiujn landojn de Eŭropo.
- Kia vojaĝo!
- Kaj vi? Kion vi faras nun? Oni diris al mi, ke vi eklernis esperanton.
- Kompreneble, ankaŭ mi volas vojaĝi kaj havi geamikojn en aliaj landoj.

Conversación

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kion perdis Karlo? Kie li serĉis la monujon? Ĉu li trovis ĝin? Ĉu li forgesis la aferon? Kion faris Karlo en la vespero (vespere)? Kiun li renkontis? Kiam finis Adamo sian vojaĝon? Ĉu li malbonfartas? Ĉu Adamo estas kontenta? Ĉu iam li forgesos tiun ferion? Ĉu Adamo vizitis multajn landojn? Ĉu en Eŭropo estas multaj landoj? Kion oni diris al Adamo pri Karlo? Kial Karlo eklernis esperanton?

Traduku

¿Cuántos días te quedarás en España? Nunca lo olvidaré. Todos fuimos a la biblioteca. No pudimos viajar a causa del mal tiempo. Cuando abrí la ventana, el pájaro se echo a volar. Me puse a trabajar a las tres y termine la tarea a las seis y diez. ¿Tú también recuerdas nuestros años felices? Ella le dio las gracias por todo. La leche está demasiado caliente para el niño. Nada es más importante que el amor. Pedro perdió su monedero y María lo encontró. Él no siempre ha sido

ciego. El alcalde encontró algo, pero no sé (el) qué. Perdí el reloj, que me diste en abril. ¿Qué buscas en mi maleta? Nadie quiso responder a mis preguntas. Había alguien tumbado junto al camino. El niño quería todo para él. El capitán del barco siempre llegaba el último. Tu nombre es el más bonito de todos. Responde inmediatamente cuanto sepas. Uno no olvida fácilmente su primer amor.

Vocabulario

Adamo: *Adán*
biblioteko: *biblioteca*
Eŭropo: *Europa*
kapo: *cabeza*
loko: *lugar*
nomo: *nombre*
vorto: *palabra*
tero: *tierra*

feliĉa: *feliz*
lasta: *último*

fini: *acabar, terminar*
forgesi: *olvidar*
komenci: *empezar*
memori: *recordar*
perdi: *perder*
renkonti: *encontrar (por azar)*
serĉi: *buscar*
trovi: *encontrar (buscando)*

ankaŭ: *también*
ĉiam: *siempre*
ĉio: *todo (toda cosa)*
ĉiom: *todo (toda cantidad)*
ĉiu: *cada uno, cada*
eĉ: *incluso, aun, hasta*
iam: *un día, una vez*
io: *algo (alguna cosa)*
iom: *algo (cantidad), un poco*
iu: *alguien, alguno*
neniam: *nunca*
nenio: *nada (ninguna cosa)*
neniom: *nada (ninguna cantidad)*
neniu: *nadie, ninguno*
pro: *por, a causa de*
tiam: *entonces*
tiom: *tanto*
tro: *demasiado*
tuj: *inmediatamente, enseguida*

-iĝ-

Sufijo que significa “hacerse, convertirse, cambiarse al estado de, transformarse, volverse”. También transforma los verbos transitivos en intransitivos.

nigra: *negro/a*
maljuna: *viejo/a*
edzo: *esposo*
nokto: *noche*
fermi: *cerrar*
fini: *terminar*
sidi: *estar sentado*
kun: *con (compañía)*
ŝipo: *barco*

nigriĝi: *ennegrecerse*
maljuniĝi: *envejecer*
edziĝi: *casarse (hombre)*
noktiĝi: *anohecer*
fermiĝi: *cerrarse*
finiĝi: *terminarse*
sidiĝi: *sentarse*
kuniĝi: *juntarse*
enŝipiĝi: *embarcarse*

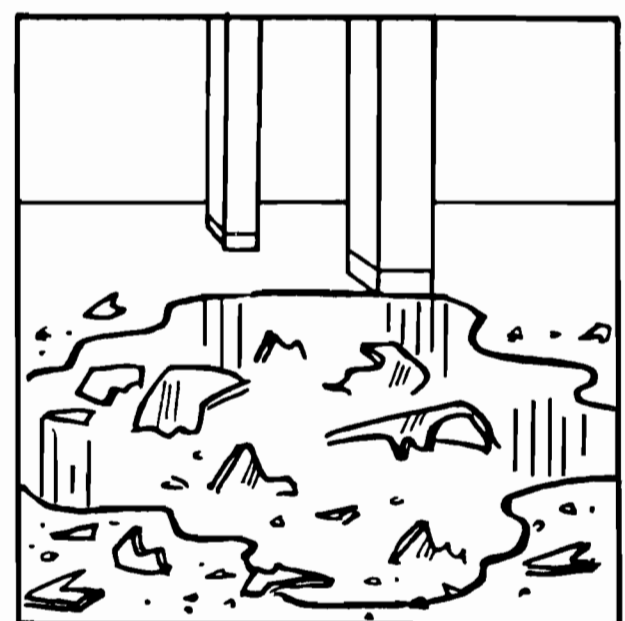
iĝi: *hacerse, convertirse, transformarse, volverse*

ĝi rompiĝos

ĝi rompiĝas

ĝi rompiĝis

Palabras como “enŝipiĝi”, en las que intervienen una preposición y un sustantivo no son del todo extrañas al castellano. Veamos:

enamiĝi: *enamorarse*; en donde: en = *en*; am = *amor*; iĝ = *se*; i = *-ar*

-aĵ-

Sufijo que indica cosa concreta, objeto, resultado de una acción.

trinki: *beber*
manĝi: *comer*
infano: *niño*
bovido: *ternero*

trinkaĵo: *bebida*
manĝaĵo: *comida (alimento)*
infanaĵo: *niñería, cosa de niños*
bovidaĵo: *ternera (carne de)*
aĵo: *cosa, objeto*

re-

Prefijo que indica 1) “devolución, de vuelta”, y 2) “de nuevo, repetición”.

veni: *venir*
doni: *dar*
legi: *leer*
vidi: *ver*

reveni: *regresar (de vuelta)*
redoni: *devolver*
relegi: *releer*
revidi: *ver de nuevo*
ree: *de nuevo*

1a ekzerco

Traducir las siguientes palabras:

Aĵo, ruĝiĝi, trankviliĝi, moderniĝi, proksimiĝi, mateniĝi, rompiĝi, stariĝi, enfermiĝi, surteriĝi, senfoliiĝi, senpova, ĉiopova, malgaja, muzikisto, muzikilo, samlandano, alilandano, samtempulo, paroli senhalte, samopinii, ĉiufoje.

2a ekzerco

La folioj flaviĝis. Oni diras, ke li enamiĝis al ŝi. Ĉu vi edziniĝos baldaŭ? La kongreso komenciĝis je la oka vespere. Ĉiuj sidiĝis ĉe la tablo. La virino kuŝiĝis sur la herbo. La pordo fermiĝis, kaj ni ne povis eniri. Li riĉiĝis en la okdekaj jaroj. Ŝiaj vizitoj oftigas. Je kioma horo vi enlitiĝas? Vi tro pensas pri tiu malgravaĵo. La kasedo difektiĝis. Almenaŭ tri tasoj rompiĝis. Biero estas trinkaĵo, kaj ovo estas manĝaĵo. Kiom da belaĵoj oni povas vidi en Romo! Li ankoraŭ ne redonis la libron al mi. Mi maldikiĝis preskaŭ tri kilogramojn. Ĝis la revido! Refaru la tutan taskon. Se vi ne povos iri morgaŭ matene, iru almenaŭ morgaŭ vespere. Kie estas la malliberejo? La buso ekiros je la naŭa vespere. Ekster la urbo estas ega arbaro. Skribu baldaŭ! Haltu! Kio okazas? Kian muzikon vi ŝatas? Kion vi opinias pri tio? Mi opinias lin inteligenta. La telefono sonis dufoje. Kial vi vizitis lin tiom da fojoj? Tiu respondo vekis profundan intereson. Neniu laboris dum la tuta tago. Ĉiuvespere ili kuniĝis en mia ĉambro.

Legajo

Hodiaŭ matene Karlo staris kune kun aliaj homoj en la bus-haltejo. Dum li atendis la alvenon de la buso, li aŭdis du virinojn, kiuj interparolis:

—Nu, oni diris al mi, ke Maria edziniĝis al Johano nur pro lia mono.

—Ha, lia mono! Mi ŝatus scii, kiel li riĉiĝis!

—Sed mi opinias, ke Maria ne estas feliĉa. Ĉu vi ne rimarkis, ke en la lastaj monatoj ŝi multe dikiĝis?

—Jes. Vi pravas. Ŝi ne nur dikiĝis, sed ankaŭ malbeliĝis.

Iom poste la buso alvenis kaj haltis. Ĉiuj enaŭtobusiĝis, kaj Karlo perdis el la vido la du virinojn. Li sidiĝis. Apud li du viroj interparolis:

—Mi havas ĉiutage la saman problemon: mi vekigaŭ kiam sonas la vek-horloĝo, sed mi ne ellitiĝas tuj, kaj post iom da tempo mi endormiĝas denove.

—Same okazas al mi, de kiam mi patriĝis. La bebo ploras kaj vekas min multfoje dum la nokto, kaj poste en la mateno mi dormemas.

Respondu

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kie estis Karlo hodiaŭ matene? Kion li faris en la bus-haltejo? Kiujn li aŭdis? Kial edziniĝis Maria? Kion ŝatus scii la dua virino? Kion opinias la unua virino? Kio okazis al Maria en la lastaj monatoj? Ĉu Maria nur dikiĝis? Ĉu la aŭtobuso haltis? Kiuj enaŭtobusiĝis? Kiujn Karlo perdis el la vido? Kion faris Karlo en la buso? Kiuj sidis apud li? Kiun problemon havas la sinjoro, kiu sidas apud Karlo? De kiam la alia sinjoro havas la saman problemon? Kial li dormemas en la mateno?

Traduku

Corría tanto que no podía pararme. Sólo al final noté lo que pasaba. La música me despertó. Eso no suena bien. ¿Tienes problemas? El jardinero tenía razón. ¿Qué opinas de la última película de Almodóvar? El bebé se despertó a causa de la música. Nuestro país se ha modernizado en los últimos años. La sopa de arroz se enfrió. Acércate a mí y dime lo que te pasó. Ella está dentro y él fuera. Dale al menos un poco de pan. Todavía sonaba la música cuando amaneció. El viejecillo estaba casi ciego. El niño estropeó su juguete. La botella estaba totalmente vacía. ¿Podrías ayudarme? Cuando el tren paró, todos salimos. Ella compró comida (alimentos) para la comida. Él dijo que volvería enseguida. ¿Cuántas veces leíste el libro que te di? El pájaro voló libremente. ¿Es profundo?

Proverboj kaj aliaj frazoj

Encontrar el equivalente en castellano.

Kiu volas, tiu povas. Multe paroli kaj multe diri ne estas la samo (Sofoklo). La sama afero, sed kun la kapo al tero. Ili naĝas en la samaj akvoj. Tempo estas mono. Mi scias nur tion, ke mi scias nenion (Sokrato). Kiu forton ne havas, ĉiam malpravas. Unu ovo malbona tutan manĝon difektas.

Novaj vortoj en la leciono

(aŭto)buso: *autobús*

bebo: *bebé*

fojo: *vez*

muziko: *música*

ovo: *huevo*

problemo: *problema*

Romo: *Roma*

Sofoklo: *Sófocles*

Sokrato: *Sócrates*

difekti: *estropear, averiar*

halti: *detenerse, pararse*

okazi: *ocurrir, suceder*

opinii: *opinar*

povi: *poder*

rimarki: *observar, notar (percibir), darse cuenta*

soni: *sonar*

veki: *despertar*

gaja: *alegre*

libera: *libre*

prava: *en lo cierto, lleno/a de razón*

profunda: *profundo/a*

tuta: *todo/a*

almenaŭ: *al menos*

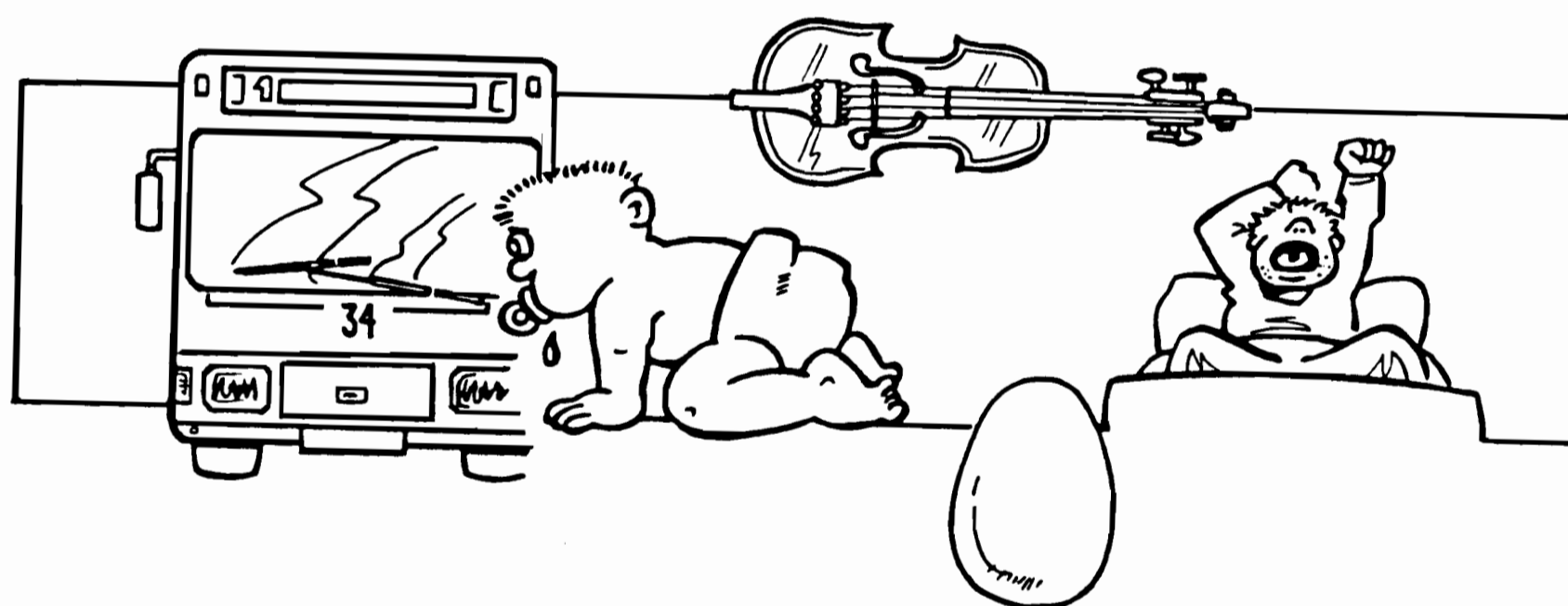
ankoraŭ: *todavía*

baldaŭ: *pronto*

ekster: *fuera de*

Ha!: *¡Ah!*

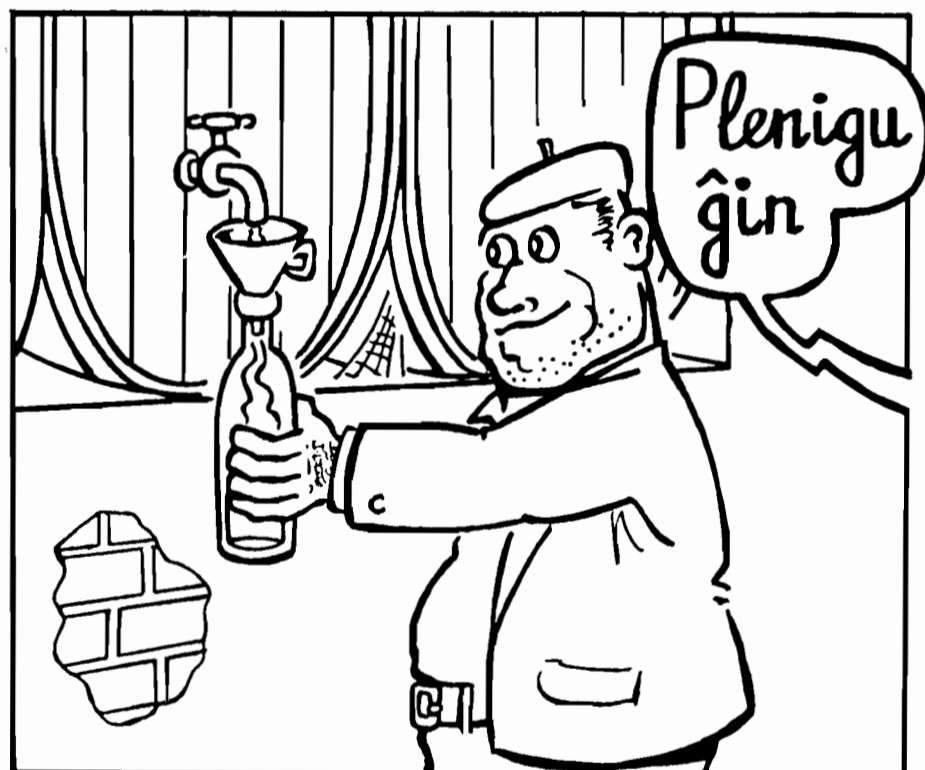
preskaŭ: *casi*

-ig-

Sufijo que significa “hacer, volver” lo que indica la raíz. También sirve para transformar los verbos intransitivos en transitivos.

Forma verbos transitivos de cualquier elemento gramatical (preposición, afijo, adverbio, etc). Cuando se aplica a un lexema verbal, significa “hacer que otro ejecute la acción” expresada por ese lexema.

morti: *morir*
 halti: *pararse*
 blinda: *ciego/a*
 blanka: *blanco/a*
 facila: *fácil*
 varma: *caliente*
 kun: *con (compañía)*
 botelo: *botella*

mortigi: *matar*
 haltigi: *parar (algo o a alguien)*
 blindigi: *cegar*
 blankigi: *blanquear*
 faciligi: *facilitar*
 varmigi: *calentar*
 kunigi: *juntar*
 enboteligi: *embotellar*

igi: *hacer, volver, convertir, transformar*

-ind-

Sufijo que indica “digno/a de, que merece”.

vidi: *ver*

ridi: *retr*

memori: *recordar*

vidinda: *digno/a de verse*

ridinda: *ridículo/a*

memorinda: *digno/a de recordarse*

inda: *digno/a, merecedor(a)*

-ec-

Sufijo que sirve para expresar una idea abstracta, alguna cualidad general.

blanka: *blanco/a*

bela: *bello/a*

afabla: *amable, afable*

sola: *solo/a*

libera: *libre*

amiko: *amigo*

blankeco: *blancura*

beleco: *belleza*

afableco: *amabilidad, afabilidad*

soleco: *soledad*

libereco: *libertad*

amikeco: *amistad*

eco: *cualidad*

Atentu!

La terminación “-n” del acusativo se usa también para indicar un tiempo definido, o la duración de un tiempo. En estos casos el acusativo de tiempo equivale siempre a una preposición.

El pájaro voló muchas horas = El pájaro voló durante muchas horas

La birdo flugis multajn horojn = La birdo flugis **dum** multaj horoj

Li restis sen-dorma la tutan nokton = Li restis sen-dorma **dum** la tuta nokto

Mi vizitos vin la trian de majo = Mi vizitos vin en la tria de majo

La expresión “kiel longe” equivale a “dum kiom da tempo”:

Kiel longe vi restos en Hispanio?: *¿Cuánto tiempo te quedarás en España?*

Kiel longe vi dormis?: *¿Cuánto tiempo dormiste?*

“Fin-fine” y “plen-plena” son formas enfáticas de *fine* y *plena*.

1a ekzerco

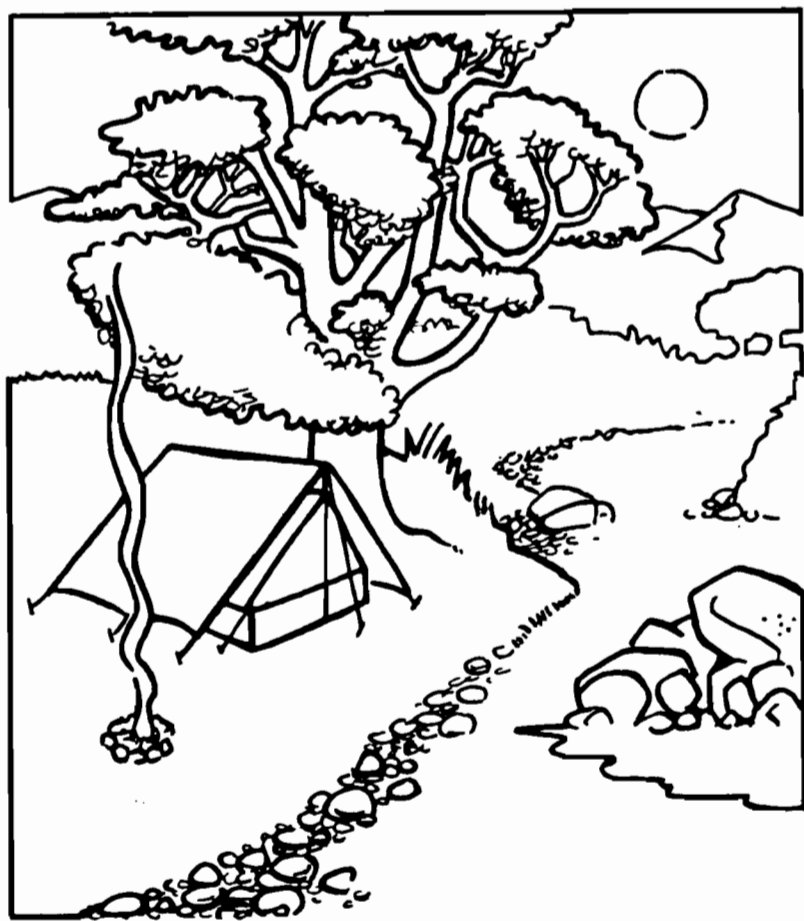
Traducir las siguientes palabras / traduku la jenajn vortojn:

Aminda, dirinda, aĉetinda, fotinda, rakontinda, ne dankinde, anstataŭi, anstataŭanto, frateco, juneco, gajeco, ebleco, rideti, ridigi, ekridi, enterigi, kontentigi, dikigi, grandigi, plenigi, beligi, blindigi, sidigi, enigi, enlitigi, surtabligi, arigi, onigi, ebligi, du-obligi, kunigi, enhavi, enfermi, kunlernanto, tendaro, satiĝi, satigi, malsati, laciĝi, lacigi, pretiĝi, pretigi, lumigi, mallumo, sun-lumo, lumturo, necesejo, antaŭsenti, nokto-mezo, tag-mezo.

2a ekzerco

Hieraŭ mi dormis apenaŭ kvar horojn. Ŝi restis en Romo preskaŭ unu monaton. Dum nia ferio ni vizitis multajn vidindajn lokojn. Li amas ŝin malgraŭ ĉio. Jen la problemo! Li dormas anstataŭ labori. Li aĉetis gitaron anstataŭ pianon. Vi anstataŭos lin. La suno blindigis min. Liberigu la birdon. Ŝi plenigis la glason per vino. La maljunulino varmigis la lakton. La patro dormigis la bebon. La virino purigis sian ĉambron. La infano kunigis ĉiujn ludilojn. Mi duonigis la pomon. Lia helpo faciligis mian laboron. Ŝi forgesis surtabligi la sukerujon. Ĉu vi portas ĉion necesan? Ĉio estas preta. Kiom da piedoj havas tablo? Ripozu kiam vi estos laca. Tiu laboro estas tre laciga. Ĉu mi ne povas diri, kion mi sentas? Li kuŝis meze de la vojo. La fruktoj satigis min. La suno lumis inter la folioj. La aero estas necesa por ĉiuj estaĵoj. Hieraŭ estis memorinda tago. Parolu libere.

Legajo

Tiun matenon la tri knaboj renkontiĝis sur la vojo al la stacio. Ili estis tre kontentaj, ĉar finfine ili povis vojaĝi al la Blua Monto. En la staci-domo ili kontrolis, ĉu ili portas ĉion necesan. La tri tornistroj estis plenplenaj, kaj la junuloj portis ankaŭ la dormo-sakojn kaj la tendon.

Preskaŭ kvar horojn ili veturis trajne ĝis la Verda Valo. Tie la knaboj eltrajniĝis kaj ekpomenis tra la stratoj de la malgranda vilaĝo. Poste ili sentis

malsaton, kaj sidiĝis tagmanĝi sur benko de eta parko. Kiam ili finis, ili ripozis iomete, kaj en la posttagmezo ili ekiris denove. La ĉielo bluis, kaj la aero estis pura.

Kelkajn horojn ili piediris, unue sur la ŝoseo kaj poste sur etaj kampar-vojoj, ĝis fine ili alvenis ĉe rivero. Tie la tri junuloj starigis sian tendon, kaj kuŝigis siajn dormo-sakojn. Ili estis gajaj, kaj, malgraŭ la longa vojaĝo, ili ne sentis sin lacaj. Tute ne. Do ili naĝis iomete en la ne tro profunda rivero, kaj, kiam komencis mallumiĝi, ili faris fajron kaj pretigis vesper-manĝon en la libera aero.

Ĉe la lumo de la fajro la knaboj bone vesper-manĝis. Ili multe parolis pri sia vojaĝo kaj pri la bela loko, kiun ili elektis por tranokti. Fine ili longe gitaris kaj kantis.

Noktis jam, kiam ili endormiĝis.

Respondu

Contestar en esperanto sobre la lectura.

Kiam renkontiĝis la tri knaboj? Kie ili renkontiĝis? Kial ili estis kontentaj? Kion ili faris en la staci-domo? Kiaj estis la tornistroj? Kion ili portis por dormi? Kiel longe ili veturis? Kiel ili veturis? Ĝis kie ili trajnis? Kion ili faris en la Verda Valo? Kion ili sentis poste? Kion ili faris? Kie ili tag-manĝis? Kion ili faris post la manĝo? Ĉu en la posttagmezo ili dormis? Ĉu pluvis? Kiel longe ili pied-iris? Ĉu ili alvenis ĉe maro? Kion faris tiam la junuloj? Ĉu ili sentis sin lacaj pro la vojaĝo? Ĉu ili banis sin en la rivero? Kiam ili faris fajron? Kion ili pretigis? Kie ili vesper-manĝis? Ĉu ili parolis pri filmoj kaj muziko? Kion ili faris fine? Kiam ili endormiĝis?

Traduku

La madre acostó al niño. Él no quiere modernizar la tienda. ¿Quién limpiará el suelo de la cocina? La luz del sol llenó la habitación. La sopa se enfrió, y nadie la calentó. El muchacho limpió los asientos del coche. Los campesinos blanquearon las paredes de sus casas. La mujer apenas podía hablar. El trabajo nos cansó. Aquello me hizo reír. Los niños juntaron todos sus juguetes. El perro estaba tumbado en medio de la carretera. Ella sonrió solo para contentarme. Compramos dos sacos de peras. Durante el sueño no se siente hambre. Esperaron algunos minutos. Ella le miró de los pies a la cabeza. Dame fuego. Llevaré una camisa blanca. Ponlo a punto. ¡Aquí estoy! ¿Tienes hambre?

Proverboj kaj aliaj frazoj

Encontrar el equivalente en castellano.

Jen staras la bovoj antaŭ la monto. Loĝi en la fino de la mondo. Mono kuras al mono. Fiŝo volas naĝi. Tio estas fiŝo de alia rivero. Inter diro kaj faro estas maro.

Novaj vortoj

aero: *aire*

benko: *banco (para sentarse)*

fajro: *fuego*

gitaro: *guitarra*

lumo: *luz*

mezo: *mitad, medio*

piedo (pi-e-do): *pie*

rivero: *río*

sako: *saco, bolsa*

ŝoseo: *carretera, calzada*

tendo: *tienda de campaña*

tornistro: *mochila*

valo: *valle*

kelka: *algún/a*

laca: *cansado/a*

necesa: *necesario/a*

preta: *dipuesto/a, listo/a, a punto*

sata: *saciado/a, satisfecho/a*

kontroli: *examinar, verificar, comprobar*

porti: *llevar*

ridi: *reír*

ripozi: *descansar*

senti: *sentir*

anstataŭ: *en lugar de, en vez de*

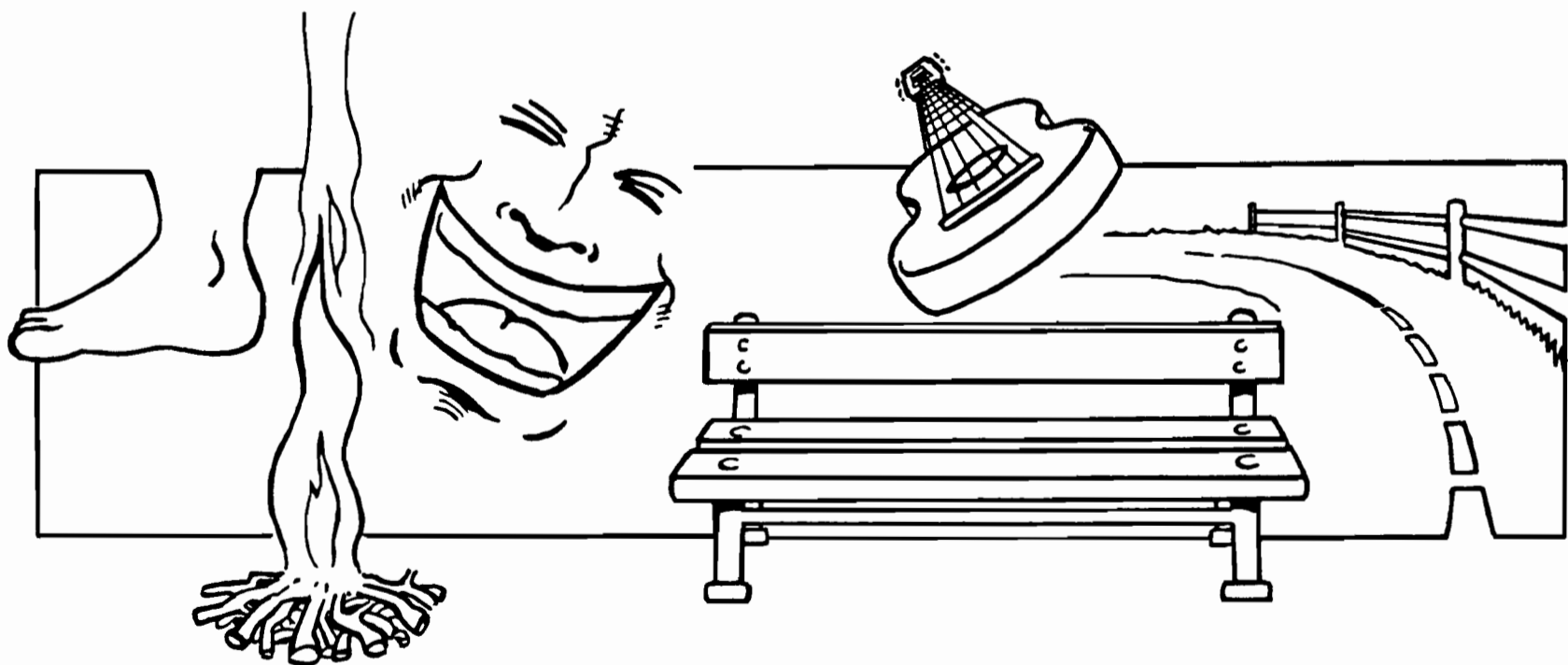
apenaŭ: *apenas*

do: *así pues, por lo tanto*

jam: *ya*

jen: *he aquí*

malgraŭ: *a pesar de*

-is	-as	-os
aminto homo, kiu amis	amanto homo, kiu amas	amonto homo, kiu amos
ex-amante persona que amó	amante persona que ama	futuro amante persona que amará

Los sustantivos acabados en “-anto, -into, -onto” muestran respectivamente la persona que hace, hizo o hará lo que expresa la raíz.

Respondonto		respondos
Respondanto	estas homo, kiu	respondas
Respondinto		respondis

Cuando se transforman en adjetivos mediante la terminación “-a” se obtiene una palabra que indica el estado en el que se encuentra la persona que ejecuta la acción.

bela kato: *un gato bonito*

(“bela” adjetivo que expresa una cualidad del gato)

kuranta kato: *un gato que corre*

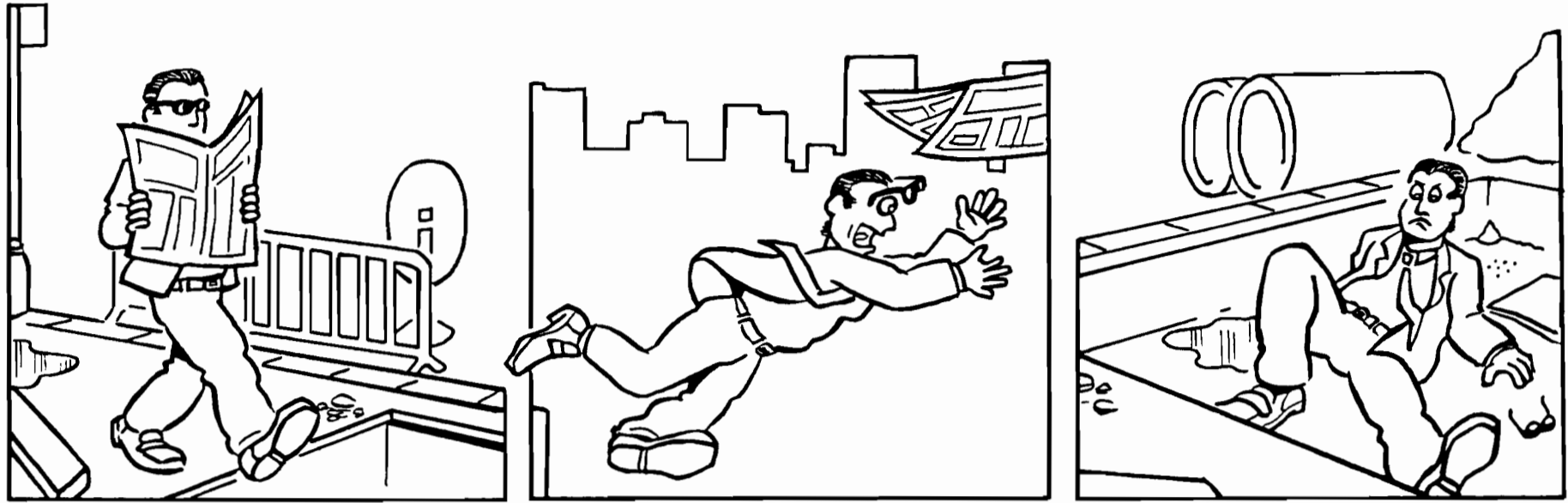
(“kuranta” adjetivo que expresa el estado en que se encuentra el gato)

Flugonta birdo pretigas siajn flugilojn

Fluganta birdo estas surper arbo

Fluginta birdo ripozas sur branĉo

Estos adjetivos, unidos al verbo “esti”, forman los tiempos compuestos.

li estas falonta

li estas falanta

li estas falinta

Supongamos que todos los días comemos a las dos, y tardamos media hora:

Ĉiutage

Antaŭ la dua mi estas manĝonta: *Antes de las dos he de (voy a) comer*

Je la dua mi estas manĝanta: *A las dos estoy comiendo*

Je la tria mi estas manĝinta: *A las tres he comido*

Todos estos ejemplos se refieren al tiempo presente “estas”, siendo posible hacer lo mismo con las formas de pasado “estis” y futuro “estos”. Veamos:

Hieraŭ

Antaŭ la dua mi estis manĝonta: *Antes de las dos (yo) había de (iba a) comer*

Je la dua mi estis manĝanta: *A las dos (yo) estaba comiendo*

Je la tria mi estis manĝinta: *A las tres (yo) había comido*

Morgaŭ

Antaŭ la dua mi estos manĝonta: *Antes de las dos habré de (iré a) comer*

Je la dua mi estos manĝanta: *A las dos estaré comiendo*

Je la tria mi estos manĝinta: *A las tres habré comido*

Al transformarse en adverbios mediante la terminación “-e” forman el gerundio activo.

ludante: *jugando*

dormante: *durmiendo*

Manĝante oni ne devas paroli:
No se debe hablar comiendo

Manĝonte oni devas purigi siajn manojn:
Antes de comer hay que lavarse las manos

Manĝinte oni devas purigi siajn dentojn:
Después de comer hay que lavarse los dientes

A la hora de traducir hemos preferido las formas “antes de comer” y “después de comer” en vez de las formas ortodoxas “habiendo de comer” y “habiendo comido” respectivamente, ya que estas últimas se usan cada vez menos en la lengua común.

Parolinte, li sidiĝis: *Después de hablar (habiendo hablado) se sentó*

El gerundio siempre se refiere al sujeto de la oración.

Mi vidis lin promenante sur la strato: *Le vi paseando (yo) por la calle*

Mi vidis lin promenanta sur la strato: *Le vi paseando (él) por la calle*

Post kiam Karlo vekigis, li tuj eklaboris = **Vekiginte, Karlo tuj eklaboris**

1a ekzerco

Traduku la jenajn vortojn:

Ĉapelisto, lingvisto, dulingva, taksiisto, mansako, ĉemane, certeco, certigi, certiĝi, klareco, klarigi, malklara, enirejo, devigi, faligi, kaptilo, surmeti, demeti, kunmeti, submeti, mortigi, preferinda, forkuri, foresti, formanĝi, malfrue, loĝanto, atendanto, aĉetonto, helpinto, mortinto, enironto, kantinto, portanto, liberiganto, mortanta infano, legonta knabo, kurinta hundo, sidanta kato, plorante, ripozinte, telefoninte, dikiĝinte.

2a ekzerco

Ankoraŭ ŝi estis kuiranta (kuiris), kiam la manĝontoj alvenis. Ĉu la revuoj kuŝantaj sur la tablo estas viaj? Ŝia akompananto estas tre alta. Ĝiaj mortintaj folioj kuŝis ĉirkaŭe. La maljunulo ripozas atendente la kuraciston. Oni mortigis

la horloĝiston, dum li estis dormanta (dormis). La patrino kaptis lin, kiam li estis forironta. Fermante la okulojn ŝi ekploris. Dirinte tion, li foriris. Skribinte la leteron, li rompis ĝin. Enironte li demetis sian ĉapelon. La enlitiĝonta infano staris ridetanta apud sia lito. Vi devas klarigi al mi tion. Ŝi demetis sian jupon, kaj surmetis pantalonon. Ni iru per taksio (taksie) al la hotelo. Ĉu vi parolas la francan (lingvon)? Mia horloĝo malfruas kvin minutojn. Ili devis atendi kelkajn minutojn. Forigu tiun malpuraĵon. Faru ĝin kiel eble plej rapide. Eĉ ne unu venis.

Legajo

Hieraŭ, promenante sur la strato, Karlo renkontis sian amikon Johano. Ili salutis unu la alian ridetante:

—Saluton, Johano! Kiel vi fartas?

—Tre bone, Karlo. De longe mi ne vidis vin.

—De antaŭ tri monatoj, ĉu ne?

—Jes, pli-malpli. La lastan fojon, kiam mi vidis vin, vi estis vojaĝonta al Parizo. Ĉu finfine vi faris tiun vojaĝon?

—Certe. Mi vojaĝis akompanante mian patrinon.

—Nu, Karlo, mi devas foriri nun, ĉar mia edzino estas atendanta (atendas) min. Ĉu ni povas renkontiĝi morgaŭ?

—Nu, se vi volas, mi povas viziti vin je la sepa vespere.

—Ne venu je la sepa, ĉar je tiu horo mi estos laboranta (laboros).

—Nu, je kioma horo vi preferas?

—Venu je la sepa kaj duono. Tiam mi estos libera. Mi estos fininta mian laboron, kaj ni povos longe paroli trinkante kafon.

Respondu

Respondu en esperanto pri la legajo.

Kiun renkontis Karlo? Kiam li renkontis Johanon? Kie li renkontis lin? Kiel ili salutis unu la alian? Kion demandis Karlo? De kiam ili ne vidas unu la alian? Ĉu ili ne vidas unu la alian de antaŭ tri semajnoj? Kion estis faronta Karlo la lastan fojon, kiam ili renkontiĝis? Ĉu Karlo vojaĝis sola al Parizo? Kial Johano devas foriri? Je kioma horo Karlo volas viziti Johanon? Kion estos faranta (faros) Johano je la sepa? Je kioma horo Johano estos fininta sian laboron? Kion ili faros dum ili parolos?

Traduku

Él está cerrando (cierra) la puerta. ¿Has descansado? Ella había elegido la maleta amarilla. Cuando llegues, los niños estarán durmiendo. Ellos nos habían dado todo. La mujer que está de pie en la ventana es mi hermana. He hablado con él hace cinco minutos. A las once y cuarto habremos acabado. Habiendo hecho nuestra tarea, nos fuimos. Cerrando la revista me miró. Bailando con ella se enamoró. Habiendo encontrado su mochila, se puso de nuevo en camino. Me saludó quitándose el sombrero. Habiendo de comer, todos se sentaron a la mesa. ¿En qué hotel estás? ¿Viniste en taxi? ¿Hablas alemán? Todavía es temprano.

Proverboj kaj aliaj frazoj

Encontrar el equivalente en castellano.

Kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas. Fordormi la okazon. Kiom da kapoj, tiom da opinioj. Kiu frue leviĝas, facile riĉiĝas. Mi lavas al mi la manojn. Pli bone malfrue ol neniam. Sen laboro ne venas oro. Mano manon lavas. Por ĉiu faro estas horo.

Novaj vortoj

ĉapelo: *sombrero*

hotelo: *hotel*

lingvo: *lengua (idioma)*

mano: *mano*

revuo: *revista*

taksio: *taxi*

devi: *deber, tener que*

fali: *caer*

kapti: *agarrar, tomar, coger, capturar*

meti: *poner*

morti: *morir*

preferi: *preferir*

certa: *cierto/a*

klara: *claro/a*

for: *lejos, a lo lejos*

frue: *temprano*

-is	-as	-os
amito homo, kiun oni amis	amato homo, kiun oni amas	amoto homo, kiun oni amos
— persona que fue amada	amado persona que es amada	— persona que será amada

Los sustantivos acabados en "-ato, -ito, -oto" muestran respectivamente la persona que recibe, recibió o recibirá la acción expresada por la raíz.

vizitoto		vizitos
vizitato	estas homo, kiun oni	vizitas
vizitito		vizitis

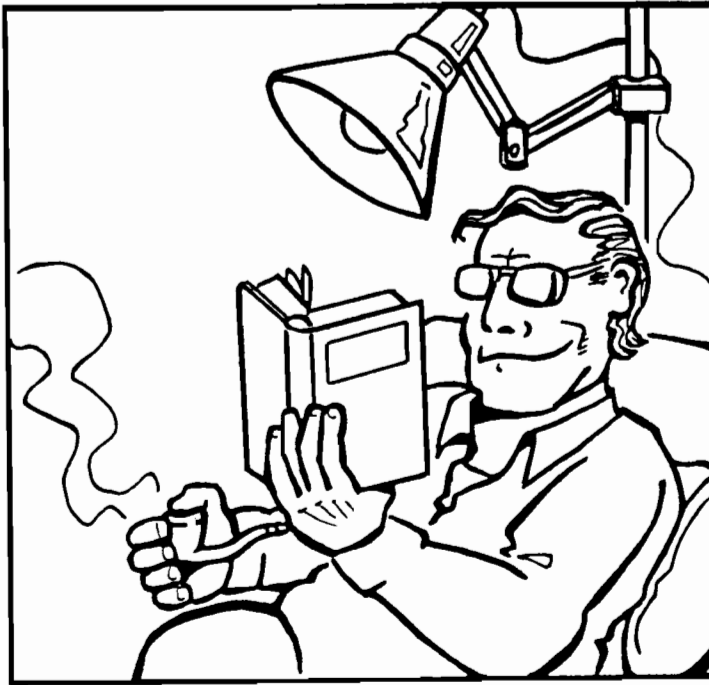
Cuando se transforman en adjetivos mediante la terminación "-a" se obtiene una palabra que indica el estado en el que se encuentra la persona o cosa que recibe la acción.

Legota libro

kuŝas en vendejo

Legata libro

estas en la manoj de leganto

Legita libro

kuŝas sur tablo

Estos adjetivos, unidos al verbo "esti", funcionan como participios pasivos. Supongamos que todos los días tomamos café a las tres en punto de la tarde.

Ĉiutage

(antaŭ la 3a horo) la kafo estas trinkota: *el café va a ser tomado*
(je la 3a horo) la kafo estas trinkata: *el café está siendo tomado*
(je la 3a kaj duono) la kafo estas trinkita: *el café ha sido tomado*

Hieraŭ

(antaŭ la 3a horo) la kafo estis trinkota: *el café iba a ser tomado*
(je la 3a horo) la kafo estis trinkata: *el café estaba siendo tomado*
(je la 3a kaj duono) la kafo estis trinkita: *el café había sido tomado*

Morgaŭ

(antaŭ la 3a horo) la kafo estos trinkota: *el café irá a ser tomado*
(je la 3a horo) la kafo estos trinkata: *el café estará siendo tomado*
(je la 3a kaj duono) la kafo estos trinkita: *el café estará tomado*

La preposición *por* del complemento agente en español se traduce mediante "de".

Ŝi estas amata de ĉiuj: *Ella es querida por todos*

Mediante la terminación "-e" se forma el gerundio pasivo, de escasa utilización.

Estas sciata, ke la homoj maljuniĝas: *Es sabido que las personas envejecen*

1a ekzerco

Traduku la jenajn vortojn:

Apotekistino, aviadisto, sub-robo, sam-tempulo, lingvo-lernejo, franc-lingvano, man-farita, man-laboro, liberigita, neklarigebla, nereconebla, neriparebla, akvo-falo, kun-voki, forpreni, maldekstre, senbezzone, uzanto, televidanto, duŝejo, benzinujo, benzin-stacio, ŝaltilo, informilo, specialaĵo, informanto, informejo, peto, forlasi, kaptito, elektito, serĉato, nekonato, uzita, nefinita.

2a ekzerco

La sendito de la urbestro kunvokis nin. Oni lasis la kaptiton libera. Ne parolu kun nekonatoj. Multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj. Kiu estas via preferata robo? En mia lando oni manĝas rizon kuiritan en lakto. Kio estas lernita, ne estas perdita. La filmo estos prezentata ĉi-vespere. Kiom mi scias, la duŝo estas difektita. La infanoj estas kuracitaj. Tio estas afero jam de longe forgesita. La flug-haveno estas modernigota. Laŭdire li estis nekombita kaj en tre uzita ĉemizo. La letero estis skribita per globkrajono. La glasoj estas plenigitaj per vino. La futbalisto venos akompanata de sia edzino. Matene tiu ĉambro estas lumigata de la suno. La informanto eliris nevidate. Bone dirite! Dirite, farite. Ŝi vizitis lin neatendite. Voku min en okazo de bezono. Ne ŝaltu la lumon. Tiu filmo neniam estis prezentita en nia urbo. La apoteko estas fermita dum la riparoj. Eĉ la specialistoj ne estis bone informitaj. La fridujo staras dekstre de la fenestro. Via aviadilo ekflugos post duon-horo. Laŭ mia opinio, ĝi estas speciala. Ni piediros laŭ la rivero.

Legajo

Maria ŝaltas la televidilon kaj sidiĝas. Dume, Karlo estas en la kuirejo. Li prenas du oranĝojn el la fridujo, kaj poste venas al la salono dirante:

—He! Kie estas mia amata edzino...?

—Kion vi petos ĉi-foje?

—Mi bezonos uzi vian aŭton ĉi-vespere.

—Kie vi lasis la vian? —Ŝi demandas sci-vole.

—En la riparejo —li respondas—. Ĝi estas difektita. Ĝi difektiĝis ĉi-matene.

—Kiam ĝi estos riparita?

—Nu, mi ĵus telefonis por informiĝi, kaj oni diris al mi, ke la aŭto estas riparata nun. Do, tut-certe morgaŭ matene ĝi estos preta.

—Bone, uzu la mian, sed atentu, ĉar ĝi apenaŭ havas benzinon...

Respondu

Respondu en esperanto pri la legajo.

Kion faras Maria? Kie estas Karlo? Kion li prenas? El kie li prenas la oranĝojn? Kion li bezonas? Ĉu li volas uzi robon de la edzino? Kiam li uzos la aŭton de la edzino? Kiel demandas Maria? Ĉu li lasis sian aŭton en apoteko? Kial li lasis sian aŭton en riparejo? Kion ĵus faris Karlo? Pri kio volis informiĝi Karlo? Kion oni diris al li? Kiam estos preta la aŭto? Ĉu Maria permesos al Karlo uzi ŝian aŭton? Kion li devos atenti? Kie li povos plenigi la benzinujon?

Traduku

Nos llamaron tres veces. ¿Qué película ponen hoy? Necesito dormir algunas horas. Pregunte en información. Todos querían ayudar al niño abandonado. ¿Quieres ducharte? ¿Dónde puedo encontrar una farmacia? ¿Quién apagó el frigorífico? Ese futbolista es muy conocido. Dejaremos algo de dinero sobre la televisión. ¿Cuándo te arreglarán el despertador? No la conozco. Presentamela. Nadie me reconoció. Coge la naranja que hay a la derecha. Pide todo lo que necesites. El reloj fue encontrado por la muchacha. Su (de ella) avión llegará a las diez. El vestido está hecho especialmente para ti. Esa es mi especialidad.

Proverboj kaj aliaj frazoj

Pli bone malfrue ol neniam. Mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra. Kiu kuras tro rapide, ne kuras longe. La sama afero, sed kun la kapo al tero. La manĝota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero.

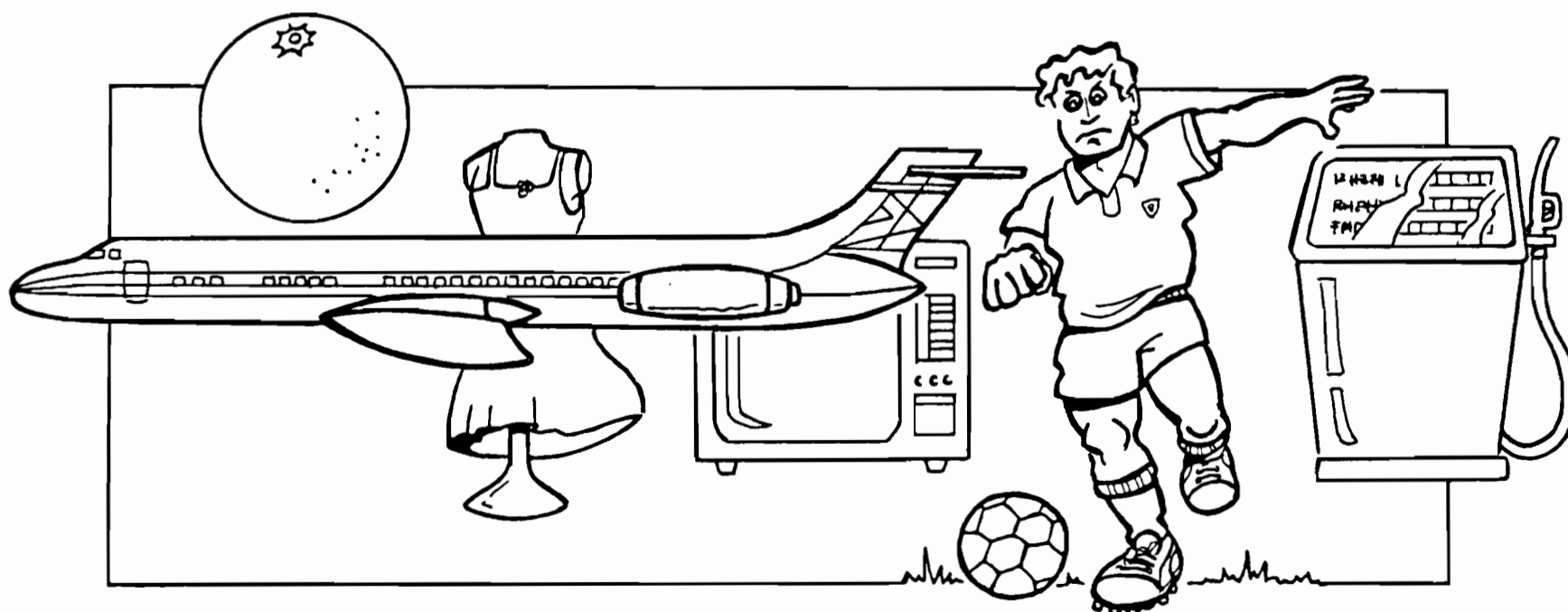
Novaj vortoj

apoteko: *farmacia*
aviadilo: *avión*
benzino: *gasolina*
duŝo: *ducha*
fridujo: *frigorífico*
futbalo: *fútbol*
haveno: *puerto*
oranĝo: *naranja*
robo: *vestido (de mujer)*
televidilo: *televisor*

dekstra: *derecho/a*
speciala: *especial*

bezoni: *necesitar*
informi: *informar*
koni: *conocer*
lasi: *dejar*
peti: *pedir*
preni: *coger*
prezenti: *presentar*
ripari: *reparar, arreglar*
ŝalti: *encender (electricidad)*
voki: *llamar*

laŭ: *según*
he!: *¡eh!*

-ad-

Sufijo que indica 1) acción continuada, y 2) acción repetida.

instrui: *enseñar*
legi: *leer*
naĝi: *nadar*
biciklo: *bicicleta*
pafi: *disparar*

instruado: *(la) enseñanza*
legado: *(la) lectura*
naĝado: *natación*
biciklado: *ciclismo*
pafado: *tiroteo*
ade: *continuamente, machaconamente*

dis-

Prefijo que indica dispersión, división, separación.

doni: *dar*
kuri: *correr*
rompi: *romper*
koni: *conocer*

disa: *disperso/a*; **dise:** *de forma dispersa*; **disigi:** *separar*

disdoni: *distribuir*
diskuri: *desbandarse*
disrompi: *romper en pedazos*
diskonigi: *divulgar*

bo-

Prefijo que indica el parentesco resultante del matrimonio.

patrino: *madre*
filo: *hijo*
onklo: *tío*

bopatrino: *suegra*
bofilo: *yerno*
boonklo: *tío político*
boa: *político (parentesco)*

-obl-

Sufijo que indica los múltiplos.

duoblo: *(el) doble*
oblo: *múltiplo*

trioblo: *(el) triple*
obligi: *multiplicar*

duobligi: *duplicar*

eks-

Prefijo equivalente al “ex” del castellano.

eksurbestro: *exalcalde*
eksmoda: *pasado de moda*
eksa: *antiguo/a (que ya no es)*
eksigi: *destituir*

-ism-

Sufijo equivalente al “ism” del castellano.

kristanismo: *cristianismo*
ismo: *doctrina, sistema*

modernismo: *modernismo*

Atentu!

La expresión comparativa “ju pli... des pli” equivale a la española “cuanto más... (tanto) más”.

Ju pli oni lernas des pli oni scias: *Cuanto más se aprende (tanto) más se sabe*

Ya vimos en la lección 15 que la terminación “-n” del acusativo puede tener valor temporal (acusativo de tiempo). Ahora vamos a ver que también existe el acusativo de movimiento, que por supuesto equivale a una preposición.

La muso kuris al la lito: *El ratón corrió hacia la cama*

La muso kuris sub la lito: *El ratón corrió por debajo de la cama*

La muso kuris sub la liton: *El ratón entró corriendo debajo de la cama (al sub)*

Kien vi iras?: *¿Adónde vas?* (al kie) **Mi iras hejmen:** *Voy a casa* (al hejmo)

Ni ne scias kien ekskursi: *No sabemos adónde ir de excursión*

Así como el peso, la medida, la capacidad, el precio o la distancia:

La leonado pezas tri kilogramojn: *El cachorro de león pesa tres kilos*

La botelo enhavas du litrojn: *La botella contiene dos litros*

Ni veturos cent kilometrojn: *Viajaremos cien kilómetros*

1a ekzerco

Traducir las siguientes palabras:

Ekskursanto, kampo-muso, laŭlonge, laŭlarĝe, kontraŭi, kontraŭe, kontraŭulo, kontraŭaĵo, kontraŭdiri, kontraŭvole, kroma, supraĵo, transporti, mem-lerninto, dispecigi, daŭrigi, daŭrigota, sportisto, sportema, semajn-fino.

2a ekzerco

La biblioteko staras trans la parko, kontraŭ la urbo-domo. Li kuradis kiel venenita muso. La stulteco de la homoj kaŭzas la venenadon (veneniĝon) de la akvoj. Li faris multajn stultaĵojn kontraŭ sia volo. Oni ne konas kuracilon kontraŭ tiu malsano, tamen ni ne perdu la esperon. Neniu portis ĝinzon krom la onklino. La eksdirektoro ŝajnis laca. Alportu kroman seĝon. Ŝajnas al mi, ke tio estas ankoraŭ pasero en aero. Ŝi ŝajnigas sin lama. Li estas malbela kaj krome stulta. Ĉi tie estas eĉ ne unu muso. Sufiĉe! Ŝi aĝas duoble ol li. La estro eksigis lin. La paseroj disflugis trans la riveron. Iru dekstren. Ĉu supren? Ĉio estis kaŭzita de li. Ĉi tie ne estas sufiĉa lumo. Mi iras hejmen. Ĉu vi falis teren? Li mem distranĉis la sandviĉon. Ju pli mi konas la homojn, des pli mi amas mian hundon. Ju pli rapide, des pli bone. La pico aspektis manĝinda. Kiom ĝi daŭras? Daŭrigu la legadon. Onidire, fiŝo sen vino estas veneno. Ŝi amas nur sin mem. Ili amas sin reciproke. (La) naĝado estas sporto. Ĉu vi sportas? La pafado daŭris longe. Morgaŭ estos mardo. Ili ekskursas ĉiudimanĉe.

Legajo

Karlo kaj Maria ferias ĉe la maro. Ili promenas kune, ŝi en mult-kolora robo kaj li en ĝinzo. Ili malsatas kaj eniras en italan restoracion por vesper-manĝi. Karlo volas manĝi sandviĉon kaj bieron, sed Maria preferas grandan picon kaj vinon.

—Ĉu vi volas peceton? —Ŝi demandas ame.

—Ne, dankon. Mi ne volas tro dikiĝi. Mi pezas sepdek kvin kilogramojn.

—Tamen vi aspektas bonege.

—Kien vi volas iri poste?

—Mi ŝatus iri en kinejon. Oni prezentas interesan filmon.

—Mi esperas, ke ĝi ne daŭros longe, ĉar morgaŭ matene ni devos ellitiĝi frue por ekskursi. Memoru, ke ni pied-iros dek ses kilometrojn.

—Ŝajnas al mi, ke tio estas tro longa vojo. Ĉu ni supreniros sur monton?

—Kompreneble! Sed ni iros sur facilaj vojetoj, kaj, krome, mi portos la tornistran por ke vi ne tro laciĝu. Ĉu bone?

Respondu

Respondu en esperanto pri la legaĵo.

Kion faras Karlo kaj Maria? Kie ili ferias? Kiel ili promenas? Kien ili eniras? Por kio ili eniras en restoracion? Kion manĝos Karlo? Kion manĝos Maria? Kial Karlo ne volas pecon da pico? Kiom pezas Karlo? Kiel li aspektas? Kien ŝatus iri Maria? Kion oni prezentas en la kinejo? Kion esperas Karlo? Kial li ne volas, ke la filmo daŭru longe? Kiom ili pied-iros? Kion opinias Maria pri la promeno? Ĉu ili malsupreniros de monto? Kiajn vojojn ili iros? Kiu portos la tornistran? Kial li portos la tornistran?

Traduku

Cuanta más información mejor. Triplicaremos nuestro dinero. Mi suegro distribuyó los pedacitos de pan entre los gorriones. Los trozos estaban esparcidos por el suelo. Siempre fueron amigos inseparables. ¿Qué deporte prefieres? Le gusta mucho el cine y comer pizzas. Mi suegra pesa ochenta kilos. No te pongas

ese sombrero pasado de moda. No estés en contra de nosotros. Presta atención a tu contrario. ¿Necesitas ayuda? ¿Adónde vas? Me parece que a esa hora el restaurante está cerrado. Se miraron mutuamente. Esta botella contiene un litro de agua. Es un restaurante muy conocido, pero no se permite entrar en vaqueros. El domingo nos levantaremos lo más temprano posible. Destituyeron al alcalde. El canario entró volando en la cocina del restaurante. ¿Qué día es hoy? Mañana es jueves.

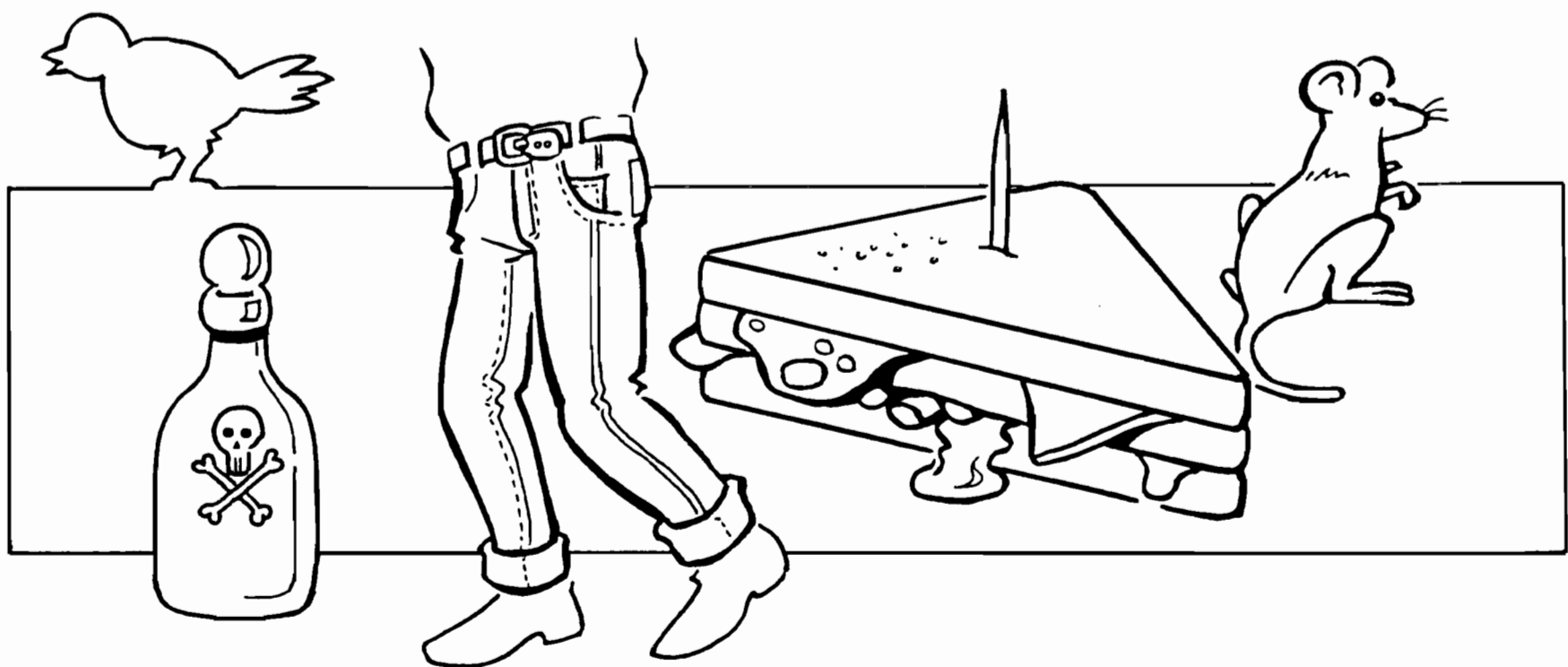
Novaj vortoj en la leciono

aspekto: *aspecto*
ekskurso: *excursión*
ĝinzo: *pantalón vaquero*
kaŭzo: *causa*
kilometro: *kilómetro*
kino: *cine*
muso: *ratón*
onklo: *tío*
pasero: *gorrión*
peco: *pedazo, trozo*
pico: *pizza*
restoracio: *restaurante*
sandviĉo: *bocadillo*
sporto: *deporte*
veneno: *veneno*

reciproka: *recíproco/a*
stulta: *tonto/a, estúpido/a*

daŭri: *durar*
esperi: *esperar (tener esperanza)*
pafi: *disparar*
pezi: *pesar (tener peso)*
ŝajni: *parecer*

des pli: *tanto más*
ju pli: *cuanto más*
kontraŭ: *contra, enfrente*
krom: *aparte de*
mem: *mismo/a/os/as*
supre: *arriba*
tamen: *sin embargo*
trans: *al otro lado de*

A1

Korelativaj vortoj Voces correlativas

	indefinidos I...	interrogativos relativos KI...	demonstrativos TI...	colectivos ĈI...	negativos NENI...
Individu- alidad	IU alguien alguno	KIU quién el cual	TIU ese aquel	ĈIU cada uno cada	NENIU ninguno nadie
cosas	IO algo alguna cosa	KIO qué qué cosa	TIO eso aquello	ĈIO todo	NENIO nada
calidad	IA de alguna clase	KIA cual cómo	TIA tal así	ĈIA de toda clase	NENIA de ninguna clase
lugar	IE en algún sitio	KIE dónde	TIE ahí allí	ĈIE en todas partes	NENIE en ningún sitio
modo	IEL de algún modo	KIEL cómo	TIEL así tan	ĈIEL de todos modos	NENIEL de ningún modo
causa	IAL por algún motivo	KIAL por qué	TIAL por eso por aquello	ĈIAL por todos los motivos	NENIAL por ningún motivo
tiempo	IAM un día una vez	KIAM cuándo	TIAM entonces	ĈIAM siempre	NENIAM nunca
cantidad	IOM algo un poco	KIOM cuánto	TIOM tanto	ĈIOM todo	NENIOM nada
posesión	IES de alguien	KIES cuyo/a cuyos/as de quien	TIES de ese de aquel	ĈIES de todos	NENIES de nadie de ninguno

A2

Prefiksoj kaj sufiksoj Prefijos y sufijos

Prefijos		
a) Expresan relación social		
BO	parentesco por matrimonio	Bopatro: suegro
EKS	cese de función o estado social	Eksurbestro: exalcalde
GE	reunión de los dos sexos	Gepatroj: padre y madre
PRA	alejado en grado de parentesco o en el tiempo	Prahistorio: prehistoria Praavo: bisabuelo
b) Modifican el sentido de la raíz		
DIS	dispersión, separación	Disdoni: distribuir
MAL	lo contrario	Malami: odiar
MIS	erróneo, equivocado	Miskompreno: malentendido
c) Expresan aspectos del verbo		
EK	1) acción que comienza 2) acción momentánea	Ekridi: echarse a reír Ekkrii: exclamar
RE	1) repetición 2) devolución	Relegi: releer Redoni: devolver

Sufijos nominales

a) Forman nombres de personas

AN	miembro de colectividad, partidario de doctrina	Madridano: madrileño Kristano: cristiano
ESTR	jefe de	Urbestro: alcalde
ID	descendencia directa	Kokido: pollo
IN	sexo femenino	Filino: hija Kokino: gallina
IST	profesión, adepto de una teoría	Instruisto: maestro
UL	ser caracterizado por la raíz	Junulo: (un) joven

b) Forman nombres de cosas

AĴ	cosa concreta caracteriada por la idea que expresa la raíz	Trinkaĵo: (una) bebida Pentraĵo: (un) cuadro
AR	reunión, conjunto de	Meblaro: mobiliario
EJ	lugar adecuado para	Lernejo: escuela
ER	elemento, partícula de un todo	Monero: moneda
I	país	Hispanio: España Francio: Francia
IL	instrumento, lo que sirve para	Ludilo: juguete Flugilo: ala
ING	objeto en que se inserta, no por completo, otro	Piedingo: estribo
UJ	que contiene; por analogía, nombres de países y árboles	Monujo: monedero Pirujo: peral Francujo: Francia

c) Forman nombres abstractos

EC	cualidad abstracta	Amikeco: amistad
ISM	la doctrina, el sistema	Modernismo: modernismo

Sufijos adjetivos

EBL	posibilidad pasiva	Mangebla: comestible
EM	inclinación, hábito	Plorema: llorón/a

END	obligación pasiva	Pagenda: que debe ser pagado
IND	digno/a de	Ridinda: ridículo/a
Sufijos verbales		
AD	1) acción duradera 2) acción repetida	Instruado: (la) enseñanza Pafado: tiroteo
IG	hacer, volver	Manġigi: hacer comer varmigi: calentar
IĠ	hacerse, volverse	varmiġi: calentarse
Sufijos numerales		
OBL	forma los multiplicativos	Duobla: doble
ON	forma números fraccionarios	Duono: la mitad
OP	forma los colectivos	Triope: de tres en tres
Sufijos universales		
AĊ	peyorativo	Domaċo: casucha
EG	augmentativo	Ventego: huracán Grandega: grandísimo/a Ridegi: carcajearse
ET	diminutivo	Ġardeneto: jardincito Beleta: bonito/a Rideti: sonreír
UM	indeterminado	Aerumi: ventilar

A3

Vortaro esperanta-hispana

A

aĉeti: *comprar*
Adamo: *Adan*
adreso: *dirección (domicilio)*
aero: *aire*
afabla: *amable, afable*
afero: *asunto, cosa, cuestión*
aĝo: *edad*
akompani: *acompañar*
akvo: *agua*
al: *a, hacia*
alia: *otro/a*
almenaŭ: *al menos*
alta: *alto/a*
ami: *amar*
amiko: *amigo*
ankaŭ: *también; ~ ne tampoco*
ankoraŭ: *todavía*
anstataŭ: *en lugar de, en vez de*
antaŭ: *delante de*
apenaŭ: *apenas*
apoteko: *farmacia*
aprilo: *abril*
apud: *al lado de, junto a*
arbo: *árbol*
aspekto: *aspecto*
atendi: *esperar (aguardar)*

atenti: *poner atención, prestar atención, estar atento*
atleto: *atleta*
aŭ: *o*
aŭdi: *oír*
aŭgusto: *agosto*
aŭto: *auto, coche*
aŭtobuso: *autobús*
aŭtuno: *otoño*
aviadilo: *avión*
avo: *abuelo*

B

ba!: *¡bah!*
balai: *barrer*
baldaŭ: *pronto*
bani: *bañar*
bebo: *bebé*
bela: *bello/a (hermoso/a), guapo/a, bonito/a*
benko: *banco (para sentarse)*
benzino: *gasolina*
besto: *animal*
bezoni: *necesitar*
biblioteko: *biblioteca*
biciklo: *bicicleta*
biero: *cerveza*
bileto: *billete*
birdo: *pájaro, ave*
blanka: *blanco/a*

blinda: *ciego/a*
blonda: *rubio/a*
blua: *azul*
bona: *bueno/a*
botelo: *botella*
bovo: *toro, buey (vacuno en general)*
branĉo: *rama*
breto: *estante*
bruna: *marrón, castaño/a, moreno/a*

C

cent: *cien*
certa: *cierto/a*

Ĉ

ĉambro: *habitación, cuarto, sala*
ĉapelo: *sombrero*
ĉar: *porque*
ĉarlatano: *charlatán*
ĉe: *en, a, en casa de*
ĉemizo: *camisa*
ĉevalo: *caballo*
ĉi: *(partícula aproximativa)*
ĉiam: *siempre*
ĉielo: *cielo*
ĉio: *todo, (toda cosa)*
ĉiom: *todo (toda cantidad)*

ĉirkaŭ: *alrededor de*
ĉiu: *cada uno, cada*
ĉu: *(pregunta)*

D

da: *de (tras palabras que indican cantidad)*
danci: *bailar*
danki: *agradecer*
daŭri: *durar*
de: *de, desde*
decembro: *diciembre*
dek: *diez (10)*
dekstra: *derecha*
demandi: *preguntar*
dento: *diente*
des pli: *tanto más*
devi: *deber (tener que)*
difekti: *estropear*
dika: *gordo/a, grueso/a*
dimanĉo: *domingo*
direktoro: *director*
diri: *decir*
diveni: *adivinar*
do: *así pues, por lo tanto*
domo: *casa*
doni: *dar*
dormi: *dormir*
du: *dos (2)*
dum: *durante, mientras*
duŝo: *ducha*

E

eĉ: *aun, hasta, incluso; ~ ne ni [siquiera]*
edzo: *esposo*
ekskurso: *excursión*
ekster: *fuera de*
ekzerco: *ejercicio*
el: *de, de entre, desde*

(*origen material*)
elefanto: *elefante*
elekti: *elegir*
elektro: *electricidad*
en: *en, dentro de*
espero: *esperar (tener esperanza)*
esti: *ser, estar*
Eŭropo: *Europa*

F

fabriko: *fábrica*
facila: *fácil*
fajro: *fuego, hoguera*
fali: *caer*
familio: *familia*
fari: *hacer*
farti: *estar (de salud)*
februaro: *febrero*
feliĉa: *feliz*
fenestro: *ventana*
ferio: *vacación, vacaciones*
fermi: *cerrar*
fermita: *cerrado/a*
filmo: *película*
filo: *hijo*
fini: *acabar*
fiŝo: *pez, pescado*
flava: *amarillo/a*
floro: *flor*
flugi: *volar*
fojo: *vez*
folio: *hoja*
for: *lejos, a lo lejos*
forgesi: *olvidar*
forta: *fuerte*
foti: *fotografiar*
franca: *francés/a*
Francio: *Francia*
frato: *hermano*
fridujo: *frigorífico*
frue: *temprano*

frukto: *fruta*
fumi: *fumar*
futbalo: *fútbol*

G

gaja: *alegre*
Germanio: *Alemania*
gitaro: *guitarra*
glaso: *vaso*
glob-krajono: *bolígrafo*
granda: *grande*
grava: *importante, grave*

Ĝ

ĝardeno: *jardín*
ĝi: *ello, él, ella*
ĝinzo: *pantalón vaquero*
ĝis: *hasta*

H

ha!: *¡ah!*
halti: *detenerse, pararse*
haveno: *puerto*
havi: *tener*
he!: *¡eh!*
hejmo: *hogar (casa)*
helpi: *ayudar*
herbo: *hierba*
hieraŭ: *ayer*
hispana: *español/a*
Hispanio: *España*
ho!: *¡oh!*
hodiaŭ: *hoy*
homo: *hombre, ser humano, persona*
horloĝo: *reloj*
horo: *hora*
hotelo: *hotel*
hundo: *perro*

I

iam: *un día, una vez*
 ili: *ellos/as*
 infano: *niño*
 informi: *informar*
 instrui: *enseñar*
 instruisto: *maestro, profesor*
 inteligenta: *inteligente*
 inter: *entre*
 interesa: *interesante*
 io: *algo, alguna cosa*
 iom: *algo, alguna cantidad*
 iri: *ir*
 italo: *(un) italiano*
 iu: *alguien, alguno*

J

jam: *ya*
 januaro: *enero*
 jaro: *año*
 je: *a (delante de las horas)*
 jen: *he aquí*
 jes: *sí*
 Johano: *Juan*
 Jozefo: *José*
 ju pli: *cuanto más*
 julio: *julio*
 juna: *joven*
 junio: *junio*
 jupo: *falda*

Ĵ

ĵaŭdo: *jueves*
 ĵurnalo: *periódico*
 ĵus: *hace un instante (acabar de)*

K

kafo: *café*
 kaj: *y*
 kampo: *campo*
 kanario: *canario*
 kanti: *cantar*
 kapo: *cabeza*
 kapti: *agarrar, tomar, coger, capturar*
 Karlo: *Carlos*
 kasedo: *cinta, cassette*
 kato: *gato*
 kaŭzo: *causa*
 ke: *que (conjunción)*
 kelka: *algún/a*
 kia: *de qué clase, cómo*
 kial: *por qué*
 kiam: *cuándo/cuando*
 kie: *dónde/donde*
 kiel: *cómo/como*
 kilogramo: *kilogramo*
 kilometro: *kilómetro*
 kino: *cine*
 kio: *qué, qué cosa*
 kiom: *cuánto/a(s)/cuanto/a(s)*
 kisi: *besar*
 kiu: *quién/quien, que, el cual, la cual*
 klara: *claro/a*
 knabo: *muchacho, chico*
 koko: *gallo*
 koloro: *color*
 kombi: *peinar*
 komenci: *empezar, comenzar*
 kompreni: *comprender*
 kongreso: *congreso*
 koni: *conocer*
 konsisti: *constar, consistir*
 kontenta: *contento/a*
 kontraŭ: *contra, en-*

frente

kontroli: *examinar, verificar, comprobar*
 kosti: *costar*
 kraĵono: *lapiz*
 Kristo: *Cristo*
 krom: *aparte de*
 kuiri: *cocinar*
 kun: *con (compañía)*
 kuraci: *curar (enfermos)*
 kuri: *correr*
 kuŝi: *yacer, estar tumbado*
 kvar: *cuatro (4)*
 kvin: *cinco (5)*

L

la: *el, la, los, las*
 labori: *trabajar*
 laca: *cansado/a*
 lakto: *leche*
 lama: *cojo/a*
 lampo: *lámpara*
 lando: *país*
 larĝa: *ancho/a*
 lasi: *dejar*
 lasta: *último/a*
 laŭ: *según*
 lavi: *lavar*
 leciono: *lección*
 legi: *leer*
 leono: *león*
 lernanto: *alumno*
 lerni: *aprender*
 letero: *carta*
 levi: *levantar*
 li: *él*
 libera: *libre*
 libro: *libro*
 lingvo: *lengua (idioma)*
 lito: *cama*
 litro: *litro*
 loĝi: *habitar*

loko: *lugar*
longa: *largo/a*
ludi: *jugar*
lumo: *luz*
lundo: *lunes*

M

majo: *mayo*
Madrido: *Madrid*
malantaŭ: *detras de*
malgraŭ: *a pesar de*
mamo: *mama, teta, ubre*
manĝi: *comer*
mano: *mano*
mardo: *martes*
Maria: *María*
maro: *mar*
Marta: *Marta*
marto: *marzo*
mateno: *mañana*
meblo: *mueble*
mem: *mismo/a/os/as*
memori: *recordar*
merkredo: *miércoles*
meti: *poner*
mezo: *mitad, medio*
mi: *yo*
mil: *mil (1000)*
minuto: *minuto*
moderna: *moderno/a*
monato: *mes*
mondo: *mundo*
mono: *dinero*
monto: *montaña*
montri: *mostrar (enseñar)*
morgaŭ: *mañana*
morti: *morir*
multa: *mucho/a*
muro: *pared*
muso: *ratón*
muzeo: *museo*

muziko: *música*

N

naĝi: *nadar*
naŭ: *nueve (9)*
ne: *no*
necesa: *necesario/a*
nek: *ni*
neniam: *nunca*
nenio: *nada (ninguna cosa)*
neniom: *nada (ninguna cantidad)*
neniu: *nadie, ninguno*
ni: *nosotros/as*
nigra: *negro/a*
nokto: *noche*
nomo: *nombre*
nova: *nuevo/a*
novembro: *noviembre*
nu: *bien, pues bien, bueno, vaya*
nun: *ahora*
nur: *sólo, solamente*

O

oficejo: *oficina*
ofte: *frecuentemente, con frecuencia*
ok: *ocho (8)*
okazi: *ocurrir, suceder*
oktobro: *octubre*
okulo: *ojo*
ol: *que (en frase comparativa)*
oni: *se (impersonal), uno*
onklo: *tío*
opinii: *opinar*
oranĝo: *naranja*
oro: *oro*

P

pafi: *disparar*
pagi: *pagar*
paĝo: *página*
pano: *pan*
pantalono: *pantalón*
papero: *papel*
pardoni: *perdonar*
Parizo: *París*
parko: *parque*
paroli: *hablar*
pasero: *gorrión*
patro: *padre*
peco: *pedazo, trozo*
pensi: *pensar*
pentri: *pintar*
per: *con (por medio de)*
perdi: *perder*
permesi: *permitir*
peseto: *peseta*
peti: *pedir*
Petro: *Pedro*
pezi: *pesar (tener peso)*
piano: *piano*
pico: *pizza*
piedo: *pie*
pilko: *pelota*
pino: *pino*
piro: *pera*
planko: *suelo*
plasto: *plástico*
plej: *más*
plena: *lleno/a*
pli: *más*
plori: *llorar*
pluvo: *lluvia*
politiko: *política*
pomo: *manzana*
por: *para*
pordo: *puerta*
porko: *cerdo*
porti: *llevar*
post: *después de, tras,*

detrás, dentro de (tiempo)
 povi: *poder*
 prava: *en lo cierto, lleno/a de razón*
 preferi: *preferir*
 preĝi: *rezar*
 preni: *coger*
 prepari: *preparar*
 preskaŭ: *casi*
 preta: *dispuesto/a, listo/a, a punto*
 prezenti: *presentar*
 pri: *sobre (acerca de)*
 printempo: *primavera*
 pro: *por, a causa de*
 problemo: *problema*
 profunda: *profundo/a*
 proksima: *cercano/a, próximo/a*
 promeni: *pasear*
 pura: *limpio/a*

R

rakonti: *contar (referir un suceso)*
 rapida: *rápido/a*
 razi: *afeitar*
 reciproka: *recíproco/a*
 renkonti: *encontrar (sin buscar)*
 respondi: *responder*
 resti: *quedarse*
 restoracio: *restaurante*
 revuo: *revista*
 riĉa: *rico/a*
 ridi: *reír*
 rigardi: *mirar*
 rimarki: *observar, notar, darse cuenta*
 ripari: *reparar, arreglar*
 ripozi: *descansar*
 rivero: *río*

rizo: *arroz*
 robo: *vestido (de mujer)*
 Romo: *Roma*
 rompi: *romper*
 rozo: *rosa*
 ruĝa: *rojo/a*

S

sabato: *sábado*
 sako: *saco, bolsa*
 salato: *ensalada*
 salono: *salón, sala*
 saluti: *saludar; saluton! ¡hola!*
 sama: *mismo/a*
 sana: *sano/a*
 sandviĉo: *bocadillo*
 sata: *satisfecho/a, saciado/a*
 scii: *saber*
 se: *si (condicional)*
 sed: *pero, sinó*
 seĝo: *silla*
 sekundo: *segundo (de minuto)*
 semajno: *semana*
 sen: *sin*
 sendi: *enviar*
 senti: *sentir*
 ses: *seis (6)*
 sep: *siete (7)*
 septembro: *septiembre*
 serĉi: *buscar*
 si: *se (reflexivo)*
 sidi: *estar sentado*
 sinjoro: *señor*
 skribi: *escribir*
 Sofoklo: *Sófocles*
 Sokrato: *Sócrates*
 sola: *solo/a*
 somero: *verano*
 soni: *sonar*
 speciala: *especial*

spegulo: *espejo*
 sporto: *deporte*
 stacio: *estación*
 stari: *estar de pie*
 strato: *calle*
 stulta: *tonto/a, estúpido/a*
 sub: *bajo, debajo de*
 sufiĉa: *suficiente; sufiĉe (da) bastante*
 sukero: *azúcar*
 suno: *sol*
 super: *sobre (sin contacto), por encima de*
 supo: *sopa*
 supre: *arriba*
 sur: *sobre (con contacto), encima de*
 surprizo: *sorpresa*

Ŝ

ŝajni: *parecer*
 ŝalti: *encender (electricidad)*
 ŝati: *gustar (de algo)*
 ŝi: *ella*
 ŝipo: *barco*
 ŝoseo: *carretera, calzada*

T

tablo: *mesa*
 tago: *día*
 taksio: *taxi*
 tamen: *sin embargo*
 tasko: *tarea*
 taso: *taza*
 telefoni: *telefonar*
 televidilo: *televisor*
 tempo: *tiempo (cronológico)*

tendo: *tienda de campaña*
tero: *tierra*
tiam: *entonces*
tie: *allí*
tiel: *así, tan*
tio: *eso, aquello*
tiom: *tanto*
tiu: *ése/a, ese/a*
tornistro: *mochila*
tra: *a través de*
traduki: *traducir*
trajno: *tren*
trançi: *cortar (con cuchillo)*
trankvila: *tranquilo/a*
trans: *al otro lado de*
tre: *muy*
tri: *tres (3)*
trinki: *beber*
tro: *demasiado*
trovi: *encontrar (buscando)*

tuj: *inmediatamente, enseguida*
tulipo: *tulipán*
turo: *torre*
tuși: *tocar*
tuta: *todo/a*

U

unu: *uno/a (1)*
urbo: *ciudad*
uzi: *usar*

V

valizo: *maleta*
valo: *valle*
varma: *caliente*
veki: *despertar*
vendi: *vender*
vendredo: *viernes*
veneno: *veneno*

veni: *venir*
verda: *verde*
vespero: *(la) tarde*
vetero: *tiempo (climático)*
veturi: *ir en vehículo*
vi: *tú, usted, vosotros/as, ustedes*
vidi: *ver*
vilaço: *pueblo, aldea*
vino: *vino (bebida)*
vintro: *invierno*
viro: *hombre*
vitro: *vidrio, cristal*
viziti: *visitar*
vojaçi: *viajar*
vojo: *camino*
voki: *llamar*
voli: *querer*
vorto: *palabra*

A4

Vocabulario español-esperanto

- A**
- a: *al*; *ĉe*; *je* (tiempo)
abril: *aprilo*
abuelo: *avo*
acabar: *fini*; ~ de *ĵus*
acompañar: *akompani*
Adán: *Adamo*
adivinar: *diveni*
afable: *afabla*
afeitar: *razi*
agarrar: *kapti*
agosto: *aŭgusto*
agradecer: *danki*
agua: *akvo*
ahora: *nun*
aire: *aero*
aldea: *vilaĝo*
alegre: *gaja*
Alemania: *Germanio*
algo: *io* (cosa); *iom*
(cantidad)
alguien: *iu*
algún/a: *kelka*
alguno: *iu*
alrededor: ~ de *ĉirkaŭ*
alto/a: *alta*
alumno: *lernanto*
allí: *tie*
amable: *afabla*
amar: *ami*
amarillo/a: *flava*
amigo: *amiko*
- ancho/a: *larĝa*
animal: *besto*
año: *jaro*
aparte: ~ de *krom*
apenas: *apenaŭ*
aprender: *lerni*
aquellos: *tio*
aquí: *he* ~ *jen*
árbol: *arbo*
arreglar: *ripari*
arriba: *supre*
arroz: *rizo*
así: *tiel*; ~ pues *do*
aspecto: *aspekto*
asunto: *afero*
atención: poner/prestar
~ *atenti*
atleta: *atleto*
aun: *eĉ* (incluso)
auto: *aŭto*
autobús: *(aŭto)buso*
ave: *birdo*
avión: *aviadilo*
ayer: *hieraaŭ*
ayudar: *helpi*
azúcar: *sukero*
azul: *blua*
- B**
- ¡bah!: *ba!*
bailar: *danci*
bajo: *sub*
- banco: *benko*
bañar: *bani*
barco: *ŝipo*
barrer: *balai*
bebé: *bebo*
beber: *trinki*
bello/a: *bela*
besar: *kisi*
biblioteca: *biblioteko*
bicicleta: *biciklo*
bien: *bone*, *nu*
billete: *bileto*
blanco/a: *blanka*
bocadillo: *sandviĉo*
bolígrafo: *glob-krajono*
bolsa: *sako*
bonito/a: *bela*
botella: *botelo*
bueno/a: *bona*, *nu*
buey: *bovo*
buscar: *serĉi*
- C**
- caballo: *ĉevalo*
cabeza: *kapo*
cada: ~ uno *ĉiu*
caer: *fali*
café: *kafo*
caliente: *varma*
calzada: *ŝoseo*
calle: *strato*
cama: *lito*

camino: *vojo*
camisa: *ĉemizo*
campo: *kampo*
canario: *kanario*
cansado/a: *laca*
cantar: *kanti*
capturar: *kapti*
Carlos: *Karlo*
carretera: *ŝoseo*
carta: *letero*
casa: *domo*; en ~ de *ĉe*
casi: *preskaŭ*
cassette: *kasedo*
causa: *kaŭzo*; a ~ de
pro
cercano/a: *proksima*
cerdo: *porko*
cerrado/a: *fermita*
cerrar: *fermi*
cerveza: *biero*
ciego/a: *blinda*
cielo: *ĉielo*
cien: *cent (100)*
cierto/a: *certa*; en lo ~
prava
cinco: *kvin (5)*
cine: *kino*
cinta: *kasedo*
ciudad: *urbo*
charlatán: *ĉarlatano*
chico: *knabo*
claro/a: *klara*
clase: de qué ~ *kia*
cocinar: *kuiiri*
coger: *kapti, preni*
coche: *aŭto*
cojo/a: *lama*
color: *koloro*
comenzar: *komenci*
comer: *manĝi*
cómo: *kiel, kia*
comprar: *aĉeti*
comprender: *kompreni*
comprobar: *kontroli*

con: *kun; per*
congreso: *kongreso*
conocer: *koni*
consistir: *konsisti*
constar: *konsisti*
contar: *rakonti*
contento/a: *kontenta*
contra: *kontraŭ*
correr: *kuri*
cortar: *tranĉi* (con
cuchillo)
cosa: *afero*
costar: *kosti*
cristal: *vitro* (vidrio)
Cristo: *Kristo*
cual: la ~, el ~ *kiu*
cuando: *kiam*; cuándo
kiam
cuanto: *kiom*; cuánto
kiom; ~ más *ju pli*
cuatro: *kvar (4)*
cuenta: darse ~ *rimarki*
cuestión: *afero*
curar: *kuraci* (enfermos)

D

dar: *doni*
de: *de; da; el*
debajo: ~ de *sub*
deber: *devi* (tener que)
decir: *diri*
dejar: *lasi*
delante: ~ de *antaŭ*
demasiado: *tro*
dentro: ~ de *en, post*
deporte: *sporto*
derecho/a: *dekstra*
descansar: *ripozi*
desde: *de, el*
despertar: *veki*
después: *poste*; ~ de
post
dentro: *ene*; ~ de *post*

(tiempo)
detenerse: *halti*
detrás: *malantaŭe*; ~
de *malantaŭ, post*
día: *tago*; un ~ *iam*
diciembre: *decembro*
diente: *dento*
diez: *dek (10)*
dinero: *mono*
dispuesto/a: *preta*
dirección: *adreso*
director: *direktoro*
disparar: *pafi*
domingo: *dimanĉo*
dónde: *kie*
dormir: *dormi*
dos: *du*
ducha: *duŝo*
durante: *dum*
durar: *daŭri*

E

edad: *aĝo*
¡eh!: *he!*
ejercicio: *ekzerco*
él: *li; ĝi*
electricidad: *elektro*
elefante: *elefanto*
elegir: *elekti*
ella: *ŝi; ĝi*
ello: *ĝi*
ellos/as: *ili*
embargo: sin ~ *tamen*
empezar: *komenci*
en: *en; ĉe*
encender: *ŝalti* (electr.)
encima: ~ de *sur*; por
~ de *super*
encontrar: *renkonti*;
trovi
enero: *januaro*
enfrente: *kontraŭ*
ensalada: *salato*

enseguida: *tuj*
enseñar: *instrui, montri*
entonces: *tiam*
entre: *inter*
enviar: *sendi*
escribir: *skribi*
ese/a: *tiu*
eso: *tio*
España: *Hispanio*
español/a: *hispana*
especial: *speciala*
espejo: *spiegulo*
esperar: *atendi; esperi*
esposo: *edzo*
estación: *stacio*
estante: *breto*
estar: *esti; farti* (de salud); *stari* (de pie); *sidi* (sentado)
estropear: *difekti*
estúpido/a: *stulta*
Europa: *Eŭropo*
examinar: *kontroli* (verificar)
excursión: *ekskurso*

F

fábrica: *fabriko*
fácil: *facila*
falda: *jupo*
familia: *familio*
farmacia: *apoteko*
febrero: *februaro*
feliz: *feliĉa*
flor: *floro*
fotografiar: *foti*
francés/a: *franca*
Francia: *Francio*
frecuencia: con ~ *ofte*
frecuentemente: *ofte*
frigorífico: *fridujo*
fruta: *frukto*
fuego: *fajro*

fuera: ~ de *ekster*
fuerte: *forta*
fumar: *fumi*
fútbol: *futbalo*

G

gallo: *koko*
gasolina: *benzino*
gato: *kato*
gordo: *dika*
gorrión: *pasero*
grande: *granda*
grave: *grava*
grueso: *dika*
guapo/a: *bela*
guitarra: *gitaro*
gustar: *ŝati*

H

habitación: *ĉambro*
habitar: *loĝi*
hablar: *paroli*
hacer: *fari*
hacia: *al*
hallar: *renkonti*
hasta: *ĝis; eĉ*
hermano: *frato*
hierba: *herbo*
hijo: *filo*
¡hola!: *saluton!*
hogar: *hejmo*
hoguera: *fajro*
hoja: *folio*
hombre: *homo*
hombre: *viro*
hora: *horo*
hotel: *hotelo*
hoy: *hodiaŭ*
humano: ser ~ *homo*

I

importante: *grava*
incluso: *eĉ*
informar: *informi*
inmediatamente: *tuj*
inteligente: *inteligenta*
interesante: *interesa*
invierno: *vinthro*
ir: *iri; veturi* (en vehículo)
italiano: (un) ~ *italo*

J

jardín: *ĝardeno*
joven: *juna*
Juan: *Johano*
jueves: *ĵaŭdo*
jugar: *ludi*
julio: *julio*
junio: *junio*
junto: ~ a *apud*

K

kilogramo: *kilogramo*
kilómetro: *kilometro*

L

lado: al ~ de *apud*; al otro ~ de *trans*
lámpara: *lampo*
lapiz: *krajono*
largo/a: *longa*
lavar: *lavi*
lección: *leciono*
leche: *lakto*
leer: *legi*
lejos: *for*; a lo ~ *for*
lengua: *lingvo* (idioma)
león: *leono*
levantar: *levi*

libre: *libera*
libro: *libro*
limpio/a: *pura*
listo/a: *preta* (preparado)
litro: *litro*
llamar: *voki*
lleno/a: *plena*
llevar: *porti*
llorar: *plori*
llover: *pluvi*
lugar: *loko*; en ~ de *anstataŭ*
lunes: *lundo*
luz: *lumo*

M

maestro: *instruisto*
Madrid: *Madrido*
maleta: *valizo*
mama (teta): *mamo*
mano: *mano*
manzana: *pomo*
mañana: *mateno*
mañana: *morgaŭ*
mar: *maro*
María: *Maria*
marrón: *bruna*
Marta: *Marta*
martes: *mardo*
marzo: *marto*
más: *pli*; *plej*
mayo: *majo*
medio: *mezo*
menos: al ~ *almenaŭ*
mes: *monato*
mesa: *tablo*
mientras: *dum*
miércoles: *merkredo*
mil: *mil* (1000)
minuto: *minuto*
mirar: *rigardi*
mismo/a/os/as: *mem*

mismo/a: *sama*
mitad: *mezo*
mochila: *tornistro*
moderno/a: *moderna*
montaña: *monto*
moreno/a: *bruna*
morir: *morti*
mostrar: *montri*
muchacho: *knabo*
mucho/a: *multa*
mueble: *meblo*
mundo: *mondo*
museo: *muzeo*
música: *muziko*
muy: *tre*

N

nada: *nenio*; *neniom*
nadar: *naĝi*
nadie: *neniu*
naranja: *oranĝo*
necesario/a: *necesa*
necesitar: *bezoni*
negro/a: *nigra*
ni: *nek*; ~ [siquiera] *eĉ*
ne
ninguno: *neniu*
niño: *infano*
no: *ne*
noche: *nokto*
nombre: *nomo*
nosotros/as: *ni*
notar: *rimarki*
noviembre: *novembro*
nueve: *naŭ* (9)
nuevo/a: *nova*
nunca: *neniam*

O

o: *aŭ*
observar: *rimarki*
ocho: *ok* (8)

octubre: *oktobro*
ocurrir: *okazi*
oficina: *oficejo*
oír: *aŭdi*
ojo: *okulo*
olvidar: *forgesi*
opinar: *opinii*
oro: *oro*
otoño: *aŭtuno*
otro/a: *alia*

P

padre: *patro*
pagar: *pagi*
página: *paĝo*
país: *lando*
pájaro: *birdo*
palabra: *vorto*
pan: *pano*
pantalón: *pantalono*; *ĝinzo*
papel: *papero*
para: *por*
parecer: *ŝajni*
pared: *muro*
París: *Parizo*
pararse: *halti*
parque: *parko*
pasear: *promeni*
pedazo: *peco*
pedir: *peti*
Pedro: *Petro*
peinar: *kombi*
película: *filmo*
pelota: *pilko*
pensar: *pensi*
pera: *piro*
perder: *perdi*
perdonar: *pardoni*
periódico: *ĵurnalo*
permitir: *permesi*
pero: *sed*
perro: *hundo*

pesar: *pezi* (tener peso);
 a ~ de *malgraŭ*
 persona: *homo*
 pescado: *fiŝo*
 peseta: *peseto*
 pez: *fiŝo*
 piano: *piano*
 pie: *piedo*
 pino: *pino*
 pintar: *pentri*
 pizza: *pico*
 plástico: *plasto*
 poder: *povi*
 política: *politiko*
 poner: *meti*
 por: *pro*
 por qué: *kial*
 porque: *ĉar*
 preferir: *preferi*
 preguntar: *demandi*
 preparar: *prepari*
 presentar: *prezenti*
 primavera: *printempo*
 problema: *problemo*
 profesor: *profesoro*
 profundo/a: *profunda*
 pronto: *baldaŭ*
 próximo/a: *proksima*
 pueblo: *vilaĝo* (lugar)
 puerta: *pordo*
 puerto: *haveno*
 pues: ~ bien *nu*
 punto: a ~ *preta*

Q

que: *kiu; ke; ol*
 qué: *kio; ~ cosa kio*
 quedarse: *resti*
 querer: *voli*
 quién: *kiu*

R

rama: *branĉo*
 rápido/a: *rapida*
 ratón: *muso*
 razón: lleno de ~ *prava*
 recíproco/a: *reciproka*
 recordar: *memori*
 reír: *ridi*
 reloj: *horloĝo*
 reparar: *ripari*
 responder: *respondi*
 restaurante: *restoracio*
 revista: *revuo*
 rezar: *preĝi*
 rico/a: *riĉa*
 río: *rivero*
 rojo/a: *ruĝa*
 Roma: *Romo*
 romper: *rompi*
 rosa: *rozo*
 rubio: *blonda*

S

sábado: *sabato*
 saber: *scii*
 saciado/a: *sata*
 saco: *sako*
 sala: *ĉambro, salono*
 salón: *salono*
 saludar: *saluti*
 sano/a: *sana*
 satisfecho/a: *sata*
 se: *oni* (impersonal); *si*
 (reflexivo)
 según: *laŭ*
 segundo: *sekundo*
 semana: *semajno*
 sentir: *senti*
 señor: *sinjoro*
 septiembre: *septembro*
 ser: *esti*
 sí: *jes*

siempre: *ĉiam*
 silla: *seĝo*
 sin: *sen*
 sino: *sed*
 sobre: *sur; super; pri*
 sol: *suno*
 solamente: *nur*
 solo/a: *sola*
 sólo: *nur*
 sombrero: *ĉapelo*
 sonar: *soni*
 sopa: *supo*
 sorpresa: *surprizo*
 suceder: *okazi*
 suelo: *planko*
 suficiente: *sufiĉa*

T

también: *ankaŭ*
 tan: *tiel*
 tanto: *tiom; ~ más des*
pli; por lo ~ do
 tarde: *malfrue; (la) ~*
vespero
 tarea: *tasko*
 taxi: *taksio*
 taza: *taso*
 telefonar: *telefoni*
 televisor: *televidilo*
 temprano: *frue*
 tener: *havi*
 teta: *mamo*
 tiempo: *tempo; vetero*
 tienda: *tendo* (de cam-
 paña)
 tierra: *tero*
 tío: *onklo*
 tocar: *tuŝi*
 todavía: *ankoraŭ*
 todo: *ĉio; ĉiom; ~ la*
tuta
 tomar: *kapti*
 tonto/a: *stulta*

toro: *bovo*
torre: *turo*
trabajar: *labori*
traducir: *traduki*
tranquilo/a: *trankvila*
tras: *post*
través: a ~ de *tra*
tren: *trajno*
tres: *tri*
trozo: *peco*
tú: *vi*
tulipán: *tulipo*
tumbado: estar ~ *kuŝi*

U

ubre: *mamo*
último: *lasta*

uno/a: *unu (1), oni*
usted: *vi; ~es vi*
uzi: *usar*

V

vacación/es: *ferio*
valle: *valo*
vaso: *glaso*
vaya: *nu*
vender: *vendi*
veneno: *veneno*
venir: *veni*
ventana: *fenestro*
ver: *vidi*
verano: *somero*
verda: *verde*
vestido: *robo (de mujer)*

vez: *fojo; una ~ iam;*
en ~ de *anstataŭ*
viajar: *vojaĝi*
vidrio: *vitro*
viernes: *vendredo*
vino: *vino*
visitar: *viziti*
vivir: *loĝi (habitar)*
volar: *flugi*
vosotros/as: *vi*

Y

y: *kaj*
ya: *jam*
yacer: *kuŝi*
yo: *mi*

A5

Enhavo Índice

a	29	aŭ,	29
-a	7	bo-	92
-aĉ-	63	bonvolu,	33
acento,	5	cardinales, números,	39
acusativo,	34	colores,	15
de cantidad,	94	comparativo	29, 65
de frase elíptica,	40	conjunciones	29
de movimiento,	93	correelación temporal	34
de tiempo,	79	ĉe,	64
-ad-	92	ĉi,	30, 54
adjetivos,	7	ĉirkaŭ,	23
posesivos,	17	ĉu,	11
reflexivos,	40	da,	48
adverbios,	43	dativo,	35
con preposición,	44	de,	29
afijos, tabla de,	98	de,	12
-aĵ-	74	des pli,	93
al,	12, 35	días de la semana,	46
alfabeto,	5	dis-	92
-an-	58	e-	43
ankaŭ,	70	-ebl-	59
-ant-	54, 83, 84	-ec-	79
antaŭ,	23	eĉ,	70
apud,	23	-eg-	34
-ar-	23	-ej-	19
artículo determinado,	6	ek-	69
artículo indeterminado,	6		
-as,	8		
-at-	88, 89		
atención/atentu,	13, 24, 29, 33, 40, 43, 50, 55, 69, 70, 79, 93		

eks-,	93	kiel longe,	79
el,	48	kio,	18, 68, 97
-em-,	63	kiom,	48, 68, 97
en,	12	kiu,	53, 68, 97
-estr-,	69	kun,	12
-et-,	34		
ge-,	38	la,	6
gerundio		la plej... en/el,	64
activo,	84	mal-,	7
pasivo,	89	malantaŭ,	23
ĝis,	48	malpli... ol,	29
		meses,	52
había,	22		
hay,	22	-n,	34, 40, 79, 93
horas,	49	ne,	8, 70
		negación,	8, 69, 70
-i,	7	nek... nek,	29
-i-,	59	nombres de países,	59
-id-,	59	numerales	
-ig-,	78	ordinales,	47
-iĝ-,	73	cardinales,	39
-il-,	24	nur,	70
-in-,	6		
-ind-,	79	-o,	6
infinitivo,	7	-obl-,	93
-int-,	83, 84	-on-,	48
inter,	12	oni,	60
-is,	22	-ont-,	83, 84
-ism-,	93	-os,	28
-ist-,	18, 54	-ot-,	88, 89
-it-,	88, 89		
		países	59
-j,	12	participio	
je,	48	activo,	84
ju... pli,	93	pasivo,	89
		per,	23
ke,	33	plej,	64
kia,	18, 97	pli... ol,	29
kial,	58, 97	plural,	12
kiam,	38, 68, 97	por,	55
kie,	18, 97	prefijos,	98
kiel,	44, 65, 97	preposiciones,	
		12, 23, 44, 48, 55, 64, 73, 79, 89, 93	

ante infinitivo,	29	superlativo	64
pri ,	23	sur ,	12
pronombres		tiel... kiel ,	65
personales,	16	tiempos	
posesivos,	17	compuestos	83, 84
relativos,	53	condicional,	38
reflexivo,	39	futuro,	28
pronunciación,	11, 16, 22, 28	pasado,	22
proverbios,	76, 82, 87, 91	presente,	8
re- ,	74	volitivo,	33
reflexivo	39	tra ,	23
sed ,	29	-u ,	33
sen ,	55	-uj- ,	59
si, sia ,	39,40	-ul- ,	63
sílabas,	5	-us ,	38
sin... ni,	55	vocabulario	107
sub ,	12	voces correlativas,	68, 97
sustantivo,	6	voz pasiva	89
sufijos,	99, 100	vortaro	101
super ,	12		

A6

Kaj nun... Y ahora...

Si has sido capaz de llegar hasta aquí habiendo aprovechando el contenido de todas y cada una de las lecciones propuestas: ¡Enhorabuena! Ya puedes moverte en el mundo de la cultura escrita y hablada en esperanto, eso sí, teniendo en cuenta que el presente libro, diseñado para cursos de dos meses de duración (cuarenta horas), no es un “curso completo” y necesitarás afianzar y ampliar tanto tu vocabulario como tus conocimientos gramaticales. Para ello te proponemos los siguientes títulos: *Nuevo método para clases y autodidactas* de Fernando de Diego, así como el *Gran diccionario español-esperanto* del mismo autor, *Lexicón Sopena. Diccionario de bolsillo esperanto-español, español—esperanto* de J. Paluzie-Borrell. *Originala Esperanta Bildvortaro* de Sylla Chaves...

En lo relativo al conocimiento de este fenómeno cultural llamado “esperanto”, te recomendamos los siguientes libros en castellano: *El Esperanto* de Pierre Janton, *El Esperanto: fenómeno de la comunicación* de Willian Auld, *El esperanto: guía de información* de Antonio Valén.

Aunque no sería prematuro ofrecer una larga lista de revistas de diverso contenido a las que puedes suscribirte, o los títulos de algunos de los miles de libros de literatura original y traducida, discos, videos, etc. que existen en esperanto, preferimos no obstante dejarte esa puerta abierta y que seas tú mismo quien realice esa exploración.

Para un primer contacto puedes dirigirte a cualquiera de las sociedades esperantistas existentes en todo el mundo, a fin de solicitar catálogos o información sobre los múltiples congresos y reuniones internacionales que se celebran a lo largo del año. Aquí tienes dos direcciones que, sin duda, pueden servirte de ayuda:

Hispana Esperanto-Federacio

(Federación Española de Esperanto)
Rodríguez San Pedro 13, 3º, 7
ES-28015 Madrid
Tel: (91)-446-80-79

Universala Esperanto-Asocio

Nieuwe Binnenweg 176
NL-3015 BJ Rotterdam
Nederlando
31-10-436-1044

Ĝenerala enhavtabelo

Índice general

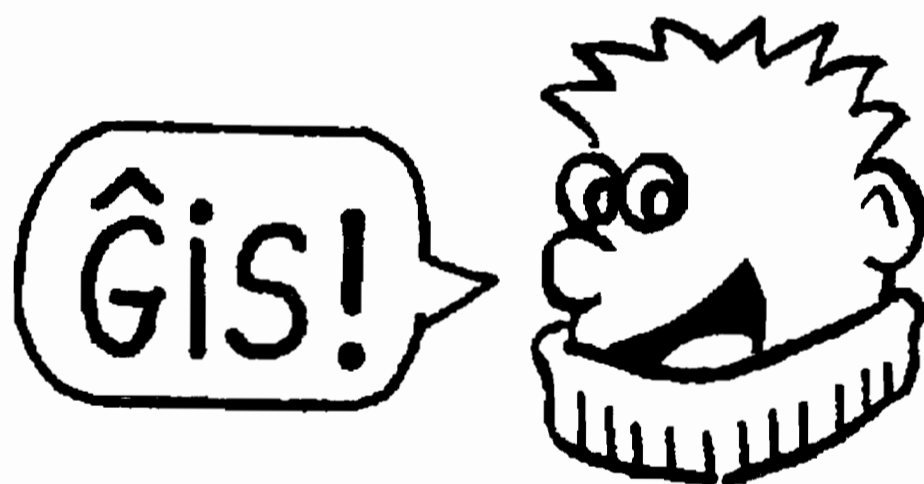
Lecionoj / Lecciones

1a leciono / Lección 1 ^a	5
2a leciono / Lección 2 ^a	11
3a leciono / Lección 3 ^a	16
4a leciono / Lección 4 ^a	22
5a leciono / Lección 5 ^a	28
6a leciono / Lección 6 ^a	33
7a leciono / Lección 7 ^a	38
8a leciono / Lección 8 ^a	43
9a leciono / Lección 9 ^a	47
10a leciono / Lección 10 ^a	53
11a leciono / Lección 11 ^a	58
12a leciono / Lección 12 ^a	63
13a leciono / Lección 13 ^a	68
14a leciono / Lección 14 ^a	73
15a leciono / Lección 15 ^a	78
16a leciono / Lección 16 ^a	83
17a leciono / Lección 17 ^a	88
18a leciono / Lección 18 ^a	92

Apendicoj / Apéndices

A1 Korelativaj vortoj / Voces correlativas	97
A2 Prefiksoj kaj sufiksoj / Prefijos y sufijos	98
A3 Vortaro esperanta-hispana	101
A4 Vocabulario español-esperanto	107
A5 Enhavo / Índice	113
A6 Kaj nun... / Y ahora...	116

Nuestro sincero agradecimiento al profesor don Antonio Valén, cuyos consejos y sugerencias han contribuido a mejorar el presente curso de esperanto; así como al profesor don Pedro Nuez, autor del *Curso elemental de esperanto*, en el que tiene su origen este libro.

Existe un cuadernillo que, con el título «*Esperanto. Llave de ejercicios*», pone a disposición de todo el que lo desee la solución a todos los ejercicios propuestos a lo largo de este curso.